

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Ymchwil gymdeithasol

Social research

Rhif / Number: 07/2015

Gwerthusiad o Brosiect Datblygu a Chyflawni Blaenoriaethau Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

Adroddiad Ffurfiannol

Gwerthusiad o Brosiect Datblygu a Chyflawni Blaenoriaethau Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop:

Adroddiad Ffurfiannol

**Dr James Downe, Dr Valeria Guarneros-Meza, Dr Hadar Elraz,
Professor Max Munday, Professor Steve Martin, Ysgol Fusnes
Caerdydd**

**Lorna Adams, Katie Spreadbury, Erica Garnett, IFF Research
Carol Hayden, John Houghton, Shared Intelligence**

Barn yr ymchwilydd yw'r farn a fynegir yn yr adroddiad hwn ac nid o
reidrwydd barn Llywodraeth Cymru

Am ragor o wybodaeth cysylltwch â:

Jamie Smith
Ymchwil Gymdeithasol a Gwybodaeth
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ
Ffôn: 029 2082 6850
E-bost: jamie.smith@cymru.gsi.gov.uk

Ymchwil Gymdeithasol Llywodraeth Cymru, 29 Ionawr 2015

ISBN 978-1-4734-2995-6

© Hawlfraint y Goron 2015

Mae'r holl gynnwys ar gael o dan y Drwydded Llywodraeth Agored v3.0
oni nodir yn wahanol.

[http://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-
licence/version/3/](http://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3/)

Cynnwys

Crynodeb Gweithredol.....	3
1. Cyflwyniad	15
2. Arolwg Llenyddiaeth	20
3. Methodoleg	34
4. Cyfweiliadau â Rhanddeiliaid Cenedlaethol.....	49
5. Arolwg Cymru Gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus - Gwaelodlin.....	61
6. Astudiaethau Achos.....	89
7. Dysgu o'r Prosiect.....	116
8. Casgliadau ac Argymhellion	123
Cyfeiriadau.....	136
Atodiad 1. Damcaniaeth Newid sy'n Ymwneud â Dysgu	139

Cydnabyddiaethau

Rydym yn ddiolchgar i'r nifer fawr o bobl sydd wedi cyfrannu at yr adroddiad hwn, gan gynnwys swyddogion awdurdodau lleol, uwch aelodau staff o ddarparwyr gwasanaethau cyhoeddus eraill yng Nghymru, cynrychiolwyr o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, Uned Ddata Llywodraeth Cymru, Llywodraeth Cymru a'r sector gwirfoddol. Dymunwn ddiolch yn arbennig i swyddogion ym mhob un o brosiectau cyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a gymerodd ran yn yr astudiaethau achos, a'r rheiny a gwblhaodd Arolwg Cymru gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus. Yn olaf, rydym yn ddiolchgar am y cymorth a'r cyngor a gafwyd gan Jamie Smith, Ceri Thomas a'u cydweithwyr sydd wedi rheoli'r gwerthusiad ar ran Llywodraeth Cymru.

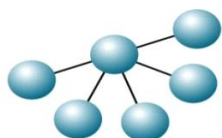

Dr James Downe, Dr Valeria Guarneros-Metz, Dr Hadar Elraz, Yr Athro Max Munday, Yr Athro Steve Martin

IFF Research

Lorna Adams, Katie Spreadbury, Erica Garnett

SHARED INTELLIGENCE

Carol Hayden, John Houghton

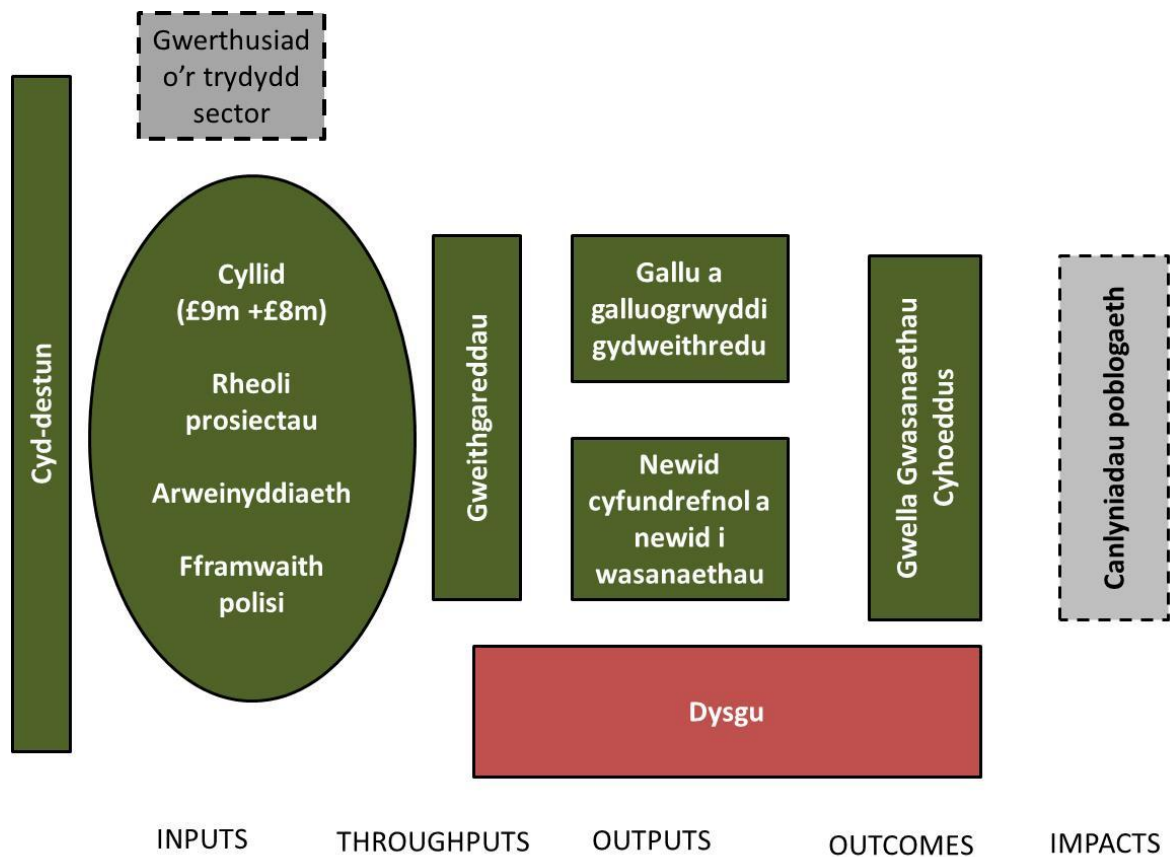
Crynodeb Gweithredol

Cyflwyniad

1. Yr adroddiad ffurfiannol terfynol hwn yw'r ail brif allbwn o werthusiad tair blynedd (2012-2015) o Brosiect Datblygu a Chyflawni Blaenoriaethau Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop (a elwir o hyn ymlaen yn Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop) a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru. Ariennir Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop o dan Flaenoriaeth Pedwar, Thema 1 o Raglen Weithredol Gydgyfeirio Cronfa Gymdeithasol Ewrop ar gyfer Gorllewin Cymru a'r Cymoedd, sy'n ceisio gwella effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd gwasanaethau cyhoeddus trwy gydweithredu mwy effeithiol a thrwy feithrin gallu gwasanaethau cyhoeddus i gyflenwi gwasanaethau o ansawdd uwch. Sefydlwyd y gwerthusiad i asesu:
 - pa un a yw Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi arwain at wasanaethau cyhoeddus gwell a chanlyniadau gwell ar gyfer dinasyddion;
 - sut mae'r dulliau o weithredu a rheoli'r Prosiect wedi cyfrannu at y canlyniadau hyn;
 - pa un a yw'r Prosiect, a sut mae'r Prosiect yn cyfleu ac yn lledaenu dysgu o'r prosiectau cyflawni, yn genedlaethol ac yn lleol; a
 - sut mae'r Prosiect wedi gwella integreiddio'r trydydd sector gyda Byrddau Gwasanaethau Lleol a pha un a yw hyn wedi arwain at wasanaethau a chanlyniadau gwell, ac a yw'r cynnydd hwn yn gynaliadwy.
2. Roedd y gwerthusiad yn cynnwys arolwg llenyddiaeth yn y lle cyntaf, a oedd yn ein galluogi i nodi'r prif themâu a materion oedd yn debygol o ddylanwadu ar effeithiolrwydd yr ymdrechion i feithrin gallu, gwella gwasanaethau a hyrwyddo dysgu yr oedd angen i ni eu gwerthuso yng nghyd-destun Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Yn benodol, roedd yr arolwg yn amlygu penderfynyddion strwythurol, cyd-destunol ac ymddygiadol effeithiolrwydd cydweithredu. Defnyddiwyd y rhain i ddatblygu fframwaith gwerthuso yn seiliedig ar 'ddamcaniaeth newid' fel y dangosir isod. Roedd hyn

yn galluogi'r tîm gwerthuso i weithio gyda'r Grŵp Llywio i nodi effeithiau disgwyliedig y Prosiect a'r prosesau neu'r mecanweithiau newid, a oedd yn debygol o fod yn bwysig er mwyn cyflawni'r rhain (e.e. arweinyddiaeth, rheolwyr prosiect, cytundebau cydweithredu).

Damcaniaeth Newid ar gyfer Gwerthuso Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

3. Defnyddiwyd y fframwaith wedyn i gynllunio methodoleg werthuso i gynnal prawf ar effaith y Prosiect a chyfraniad prosesau allweddol at hyn yn ymarferol.
4. Roedd y fethodoleg yn ein galluogi i ddefnyddio sawl ffynhonnell dystiolaeth ar gyfer yr Adroddiad Ffurfiannol Terfynol hwn:
 - dwy rownd o gyfweiliadau gyda rhanddeiliaid cenedlaethol;
 - Arolwg Cymru gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus ar gydweithredu;
 - astudiaethau achos manwl o saith prosiect cyflawni; a
 - dadansoddiad o'r trafodaethau mewn tri digwyddiad dysgu.

Cyfweiliadau â rhanddeiliaid cenedlaethol

5. Rhwng mis Gorffennaf a mis Medi 2013, cynhaliwyd 15 o gyfweiliadau lled-strwythuredig gyda rhanddeiliaid cenedlaethol a oedd â gwybodaeth fanwl am Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Roedd y rhai a gafodd eu cyfweld yn cynnwys cynrychiolwyr o Lywodraeth Cymru, y gwasanaeth iechyd, yr heddlu, CGGC, CLILC a'r Gronfa Loteri Fawr.
6. Cynhaliwyd pum cyfweiliad dilynol yn ystod mis Hydref 2014, fel bod rhanddeiliaid cenedlaethol yn cael cyfle i fyfyrio ar y Prosiect o amrywiaeth o bersbectifau sefydliadol. Roedd y rhai a gafodd eu cyfweld yn cynnwys cynrychiolwyr o Lywodraeth Cymru, CGGC a CLILC.
7. Roedd y ddwy gyfres o gyfweiliadau yn canolbwyntio ar: effeithiolrwydd cynllun a threfn y Prosiect; rolau arweinyddiaeth a rheoli prosiectau gan Fwrdd Cyngori a thîm cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop; meithrin gallu ac integreiddio'r trydydd sector; yr effeithiau hyd yma; a'r potensial ar gyfer dysgu o'r Prosiect, yn enwedig i Lywodraeth Cymru, CGGC, Byrddau Gwasanaethau Lleol ac awdurdodau lleol.
8. At ei gilydd, roedd lefel uchel o gonsensws a chysondeb yn safbwyntiau rhanddeiliaid cenedlaethol ynglŷn â Phrosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop.
9. Credai swyddogion Llywodraeth Cymru a'u partneriaid fod y broses o ddewis prosiectau cyflawni wedi bod yn un dryloyw a'u bod wedi'i mireinio mwy erbyn rownd olaf y cymeradwyaethau. Roedd rhai pryderon nad oedd y prosiectau

cyflawni mor arloesol neu strategol â'r disgwyl. Credai'r rhai a gafodd eu cyfweld fod arweinyddiaeth gan Lywodraeth Cymru i'r Prosiect yn bwysig er mwyn gwneud y cysylltiadau polisi; yn yr un modd, mae arweinyddiaeth gan awdurdodau lleol a Byrddau Gwasanaethau Lleol yn hanfodol ar gyfer cyflawni prosiectau i ysgogi cydweithredu a sicrhau bod y dysgu'n cael ei ddefnyddio i lywio darpariaeth brif ffrwd.

10. Roedd meithrin gallu yn golygu pethau gwahanol i randdeiliaid gwahanol. Mae'n cwmpasu newid diwylliannol a datblygu sefydliadol yn ogystal â gwella arweinyddiaeth strategol a sgiliau ac adnoddau gweithredol. Roedd barn gyson bod angen buddsoddiad gan awdurdodau lleol, Byrddau Gwasanaethau Lleol, sefydliadau partner a'r trydydd sector fel ei gilydd er mwyn cynyddu eu gallu i gydweithredu'n effeithiol. Codwyd rhai pryderon ynglŷn â gallu prosiectau cyflawni i ddadansoddi a gwerthuso, a chodwyd cwestiynau yn ystod cyfweiliadau 2014 ynghylch gallu rhai prosiectau cyflawni i nodi canlyniadau cyflawnadwy a realistig, neu i'w mesur.
11. Roedd rhanddeiliaid yn pryderu hefyd ynghylch gallu prosiectau cyflawni i fynd i'r afael â themâu generig y Prosiect, sef cydraddoldebau, craffu a chynaliadwyedd amgylcheddol.
12. Gwelir bod gan y trydydd sector y potensial i wneud cyfraniad mawr at gydweithredu a chyd-gynhyrchu ond mae rhanddeiliaid yn cydnabod bod nifer o rwystrau i'w goresgyn er mwyn gwireddu hyn yn ymarferol.
13. Dangosodd y cyfweiliadau dilynol fod rhanddeiliaid o'r farn bod y Prosiect wedi arwain at well ymwneud ac integreiddio i'r trydydd sector erbyn 2014, er nad oedd hyn yn amlwg ond yn y prosiectau cyflawni a oedd naill ai'n cael eu harwain gan y trydydd sector a/neu oedd yn dibynnu'n helaeth ar y trydydd sector i gael eu cyflawni. Gwnaeth y cyfweleion y sylw hefyd nad oedd llawer o rôl i'r trydydd sector yn rhai o'r prosiectau sy'n ymwneud yn llai â chanlyniadau dinasyddion ac yn fwy â gwelliannau swyddfa gefn a newid mewnol.
14. Yn gyffredinol, roedd barn bod angen cynnwys y trydydd sector lleol yn llawn wrth lunio gwasanaethau cydweithredol – yn ogystal â'u darparu – ac nad yw hynny'n digwydd gymaint ag y dylai ar draws y Prosiect.

15. Roedd y cyfweiliadau dilynol yn caniatáu mwy o fyfyrion ar i ba raddau roedd y prosiectau cyflawni wedi cyflawni canlyniadau. Yn ôl y consensws, roedd rhai canlyniadau i ddefnyddwyr gwasanaeth a dinasyddion wedi cael eu cyflawni mewn lleiafrif o'r prosiectau. Ymhlith yr enghreifftiau y cyfeiriwyd atynt gan y cyfweleion roedd y Tîm o Gwmpas y Teulu yn Abertawe a Cysylltu Teuluoedd ym Mhen-y-bont ar Ogwr, sydd fel ei gilydd yn arwain at well canlyniadau i blant a theuluoedd, a Broceriaid Iechyd a Gofal Cymdeithasol y Trydydd Sector, sy'n golygu bod mwy o bobl yn derbyn gofal gartref.
16. Mae prosiectau eraill, megis Cydweithredu TGCh Gogledd Cymru, wedi defnyddio cydweithredu i sicrhau arbedion effeithlonrwydd, yn hytrach nag i wella canlyniadau i ddinasyddion. Nid yw'r naill grŵp na'r llall o brosiectau wedi cyflawni canlyniadau ar lefel y boblogaeth eto, ac roedd y cyfweleion yn cytuno y byddai hynny'n cymryd cyfnod hwy, ond y dylai ddigwydd petai modd cynnal y cydweithredu sydd wedi arwain at ganlyniadau'r buddiolwyr hyd yma.
17. Roedd barn gyffredinol y bydd tystiolaeth ynghylch 'beth sy'n gweithio' wrth gyflawni canlyniadau trwy gydweithredu yn hanfodol i gynaliadwyedd y Prosiect. Mae angen i'r dysgu hwn lywio beth gellir ei ail-greu ar draws ardaloedd a/neu gyd-destunau amrywiol, a sut mae 'uwchraddio' yn effeithiol o brosiectau i ddarpariaeth brif ffrwd.
18. Roedd sawl un o'r rhai a gafodd gyfweiliad yn yr ail rownd yn meddwl y byddai'n ddefnyddiol i Lywodraeth Cymru gyfodod pwyntiau dysgu allweddol o werthusiad Prosiect Datblygu a Chyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop â gwerthusiadau eraill perthnasol megis Creu'r Cysylltiadau, Teuluoedd yn Gyntaf a'r prosiect Caffael Cydweithredol a ariannwyd gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop.
19. Pwysleisiodd cyfweleion Llywodraeth Cymru bwysigrwydd defnyddio'r dysgu o'r gwerthusiad hwn i lywio'r diwygio parhaus ac yn y dyfodol ar wasanaethau cyhoeddus, gan gynnwys datblygu Cynlluniau Integredig Sengl a Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Arolwg Cymru Gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus – Gwaelodlin

20. Dosbarthwyd yr Arolwg Cymru Gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus i arweinwyr ac uwch reolwyr ar draws y gwasanaethau cyhoeddus, gan gynnwys y gwasanaeth sifil, a swyddogion yn y 22 awdurdod lleol, y gwasanaeth iechyd, yr heddlu, yr awdurdod tân ac achub, a chynghorau gwirfoddol sirol (CGSau). Fe'i cynlluniwyd i fesur gallu ac effeithiolrwydd presennol cydweithredu mewn gwasanaethau cyhoeddus, arweinyddiaeth ac arloesedd; galluogwyr cydweithredu a rhwystrau rhag cydweithredu; ac effaith y prosiectau cyflawni.
21. Dosbarthwyd yr arolwg ym mis Mehefin 2013 a chafwyd cyfradd ymateb o 31% (355 o ymatebion) o gyfanswm sampl o 1,200 o unigolion. Daeth ychydig dros draean (125) oddi wrth bobl a oedd yn uniongyrchol gysylltiedig â phrosiectau cyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Daeth y 230 o ymatebion eraill oddi wrth y rheiny a oedd yn gweithio gyda Byrddau Gwasanaethau Lleol (109), Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol (34), Partneriaethau Cymunedau yn Gyntaf (12) neu fathau eraill o weithio mewn partneriaeth (75).
22. Prif ddiben yr Arolwg Cymru Gyfan cyntaf o Wasanaethau Cyhoeddus oedd darparu gwaelodlin ar gyfer gallu asesu newidiadau o ran gweithio mewn partneriaeth a gallu i gydweithredu dros y ddwy flynedd nesaf. Ond yn y tymor byr, mae hefyd yn rhoi nifer o gipolygon defnyddiol ar y ffordd y mae prosiectau cyflawni yn gweithio ac yn darparu modd o gymharu hyn â phartneriaethau eraill yng Nghymru.
23. Er bod y cymariaethau hyn yn ddefnyddiol ar gyfer asesu gwaelodlin ac yn codi cwestiynau i'w harchwilio ymhellach, mae'n bwysig nodi, yn gyffredinol, fod y prosiectau cyflawni wedi'u sefydlu fel partneriaethau gweithredol yn eu hanfod, yn canolbwyntio ar faes gwasanaeth penodol neu thema polisi benodol, yn hytrach nag fel partneriaethau strategol sy'n ceisio ymgorffori dull integredig yn ehangach.
24. Mae llawer o ganlyniadau'r arolwg yn adlewyrchu'n dda ar Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae'r ymatebion yn awgrymu lefel uchel o ychwanegedd, gyda dwy ran o dair o ymatebwyr yn adrodd na fyddai eu prosiectau cyflawni wedi digwydd heb gyllid Byrddau Gwasanaethau Lleol

Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae'r cyllid wedi cyflymu cydweithredu a galluogi partneriaid i gyflawni canlyniadau yn gynharach nag fel arall.

25. Fe wnaeth prosiectau cyflawni sgorio'n fwy cadarnhaol na phartneriaethau eraill o ran annog dysgu, gan ddod â sgiliau ac adnoddau at ei gilydd o sefydliadau gwahanol, ac ymgysylltu ag amrywiaeth eang o randdeiliaid. Mae canlyniadau'r arolwg hefyd yn awgrymu eu bod yn fwy tebygol na phartneriaethau eraill o ganolbwyntio ar fynd i'r afael â materion 'trawsbynciol'. Adroddodd llawer o ymatebwyr eu bod eisoes yn cyflawni buddion i'w hardaloedd a'u bod wedi llwyddo i ddod o hyd i atebion newydd a chyflenwi gwasanaethau gwell a mwy cydgysylltiedig.
26. Ar yr ochr negyddol, nid oes fawr o dystiolaeth fod prosiectau cyflawni yn cynyddu ymgysylltiad dinasyddion, yn hyrwyddo cydraddoldebau nac yn annog cynaliadwyedd amgylcheddol (tri amcan pwysig Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop).
27. Mae prosiectau cyflawni yn llai tebygol o fod yn ddibynnol ar nifer fach o unigolion na phartneriaethau eraill, ond roedd ymatebwyr yn gweld sefydliadau trydydd sector fel sefydliadau nad yw'r gallu ganddynt i ymgysylltu'n llawn er gwaetha'r ffaith mai dyma un o nodau allweddol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Nod cyllid Creu'r Cysylltiadau ar gyfer y trydydd sector (sydd wedi ariannu 15 o Swyddogion Creu'r Cysylltiadau) yw mynd i'r afael â'r mater hwn.
28. Yr arwyddion cynnar yw bod cyfranogwyr mewn prosiectau cyflawni yn dysgu, yn enwedig o enghreifftiau o arfer da a thrwy rwydweithio. Fodd bynnag, mae gwahaniaethau mewn diwylliannau sefydliadol yn gweithio fel rhwystr sylweddol i hyn yn aml.
29. Roedd ymatebwyr o brosiectau cyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn fwy tebygol na'r rheiny o bartneriaethau eraill i adrodd eu bod wedi cael y cyngor, y cymorth a'r cyllid yr oedd eu hangen arnynt. Gwelwyd bod Byrddau Gwasanaethau Lleol yn gymharol gefnogol. Dim ond lleiafrif o ymatebwyr soniodd am rôl Llywodraeth Cymru yn cefnogi prosiectau, ac mae arwyddion nad oedd llawer o ymatebwyr yn gweld y broses ar gyfer dyrannu cyllid fel un dryloyw na chyflym. Fodd bynnag, mae canlyniadau'r arolwg yn

awgrymu bod cyfranogwyr mewn prosiectau cyflawni yn gweld eu perthynas gyda Llywodraeth Cymru fel un fwy cadarnhaol nag ymatebwyr o bartneriaethau eraill.

Astudiaethau achos

30. Cynhaliwyd y saith astudiaeth achos ganlynol:

- Nod **Rhaglen Basbort Caerffili** yw lleihau nifer y bobl ifanc NEET (nad ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant) trwy ddarparu profiad gwaith, mentora a chymorth i'w paratoi ar gyfer gwaith, cyn eu 'pasbortio' i gyfleoedd cyflogaeth. Nid yw'r model hwn ar gyfer pobl sy'n wynebu rhwystrau sylweddol i waith, ond yn hytrach ar gyfer y rhai sydd, gyda chefnogaeth, yn gallu cychwyn mewn swyddi ar unwaith.
- Prosiect ar y cyd gan Gyngor Sir Ynys Môn a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yw **Cyflawni Fframweithiau Gwella Cydweithredu**, gyda'r bwriad o "sbarduno trawsnewid gwasanaethau a gwella'r cyflawni yn y sector cyhoeddus trwy weithio ar y cyd, integreiddio a chrynhof adnoddau".
- Ymdrech gydweithredol gan awdurdodau lleol Blaenau Gwent a Merthyr Tudful yw **Hedfan**, yn gweithio gyda Cymunedau yn Gyntaf, ysgolion, plant a'u teuluoedd, i wella'r canlyniadau dysgu i blant 8-14 oed sy'n wynebu'r risg fwyaf o fod yn NEET (heb fod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant).
- Nod **Cynhwysiad Ariannol Ynghyd (FIT)** yw datblygu'r adnoddau a'r gwasanaethau presennol ar gynhwysiad ariannol ar draws Conwy a Sir Ddinbych. Y bwriad yw gweithio gyda staff rheng flaen a dylanwadu ar sefydliadau partner Byrddau Gwasanaethau Lleol a chyrff ariannu trwy raglen o gynyddu ymwybyddiaeth er mwyn cynnal a blaenoriaethu adnoddau, gwasanaethau a phrosiectau sy'n gysylltiedig â chynhwysiad ariannol.
- Lluniwyd **Prosiect Cyflawni Cydweithredu TGCh Gogledd Cymru** i gyflawni arbedion effeithlonrwydd cost trwy foderneiddio a rhannu gwasanaethau TGCh yng Ngogledd Cymru. Mae'r prosiect yn cwmpasu 11 partner: y chwe chynghor lleol yng Ngogledd Cymru, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd

Cymru, y Bwrdd Iechyd Lleol, Heddlu Gogledd Cymru, a Phrifysgolion Bangor a Glyndŵr.

- Mae **Powering Up Cymunedau yn Gyntaf** yn ymgysylltu ag aelwydydd, yn enwedig rhai sy'n byw ar incwm isel mewn ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf neu rai sydd mewn tlodi tanwydd, yn Nhorfaen. Nod cyffredinol y prosiect fu lleihau'r defnydd o ynni a chostau ynni i aelwydydd trwy osod mesurau arbed ynni a gweithgareddau ymgysylltu cymunedol ac addysg cysylltiedig.
- Nod **Trawsnewid Trafnidiaeth** yw gwella'r ddarpariaeth drafnidiaeth i gleifion mewn achosion nad ydynt yn argyfwng trwy ddod â phob darparwr trafndiaeth yng Nghwm Taf ynghyd trwy greu system archebu TG ganolog, gwbl integredig. Ymhlith y partneriaid mae Cynghorau Merthyr Tudful a Rhondda Cynon Taf, Bwrdd Iechyd Lleol Cwm Taf a darparwyr trydydd sector.

31. Datgelodd ein cyfodiad o'r astudiaethau achos rai patrymau cyffredin o ran effeithiau, prosesau (gan gynnwys ffactorau galluogi a rhwystrau i gyflawni effaith) a dysgu. Defnyddiwyd y rhain i nodi saith thema graidd ar draws ein hastudiaethau achos, sef prif benderfynyddion cynnydd prosiect o ran cydweithredu a chyflawni canlyniadau gwasanaeth a/neu broses, sef:

- natur y cydweithredu;
- safle'r prosiect yn y sefydliad;
- rôl rheolwr y prosiect;
- sut rhennir gwybodaeth;
- arweinyddiaeth a rôl y Bwrdd Gwasanaethau Lleol;
- gosod canlyniadau uchelgeisiol a realistig; a
- chynaliadwyedd y prosiect.

Dysgu o'r Prosiect

32. Canfu trafodaeth wedi'i hwyluso ynghylch 'beth sy'n gweithio' (wrth gyflawni canlyniadau) yn y digwyddiadau dysgu yn 2014 fod prosiectau cyflawni wedi nodi nifer o ffactorau galluogi cyffredin, sy'n adleisio'r rhai a geir wrth gyfosod yr astudiaethau achos. Yn arbennig, nododd y prosiectau:

- arweinyddiaeth gref, gan rywun oedd â'r awdurdod a'r hygredded i ymgysylltu â phartneriaid a'u hysbrydoli i weithredu;
- cyfranogiad gweithredol gan bartneriaid, nid 'ymuno' yn oddefol yn unig;
- amcanion clir a rennir, sy'n golygu bod yr holl bartneriaid yn ymrwymo i weithredu.

33. Y tu allan i'r digwyddiadau dysgu, mae'r dysgu rhwng prosiectau wedi digwydd pan fu cyfle, wrth i Lywodraeth Cymru greu cysylltiad rhwng prosiectau, neu wrth iddynt gyfarfod a dod i gysylltiad â'i gilydd. Oddi mewn i brosiectau, mae'r dysgu at ei gilydd wedi digwydd yn anffurfiol, wrth i gydweithwyr weithio ar y cyd am y tro cyntaf, a 'dysgu oddi wrth ei gilydd'.

34. Er bod y prosiectau cyflawni, mewn rhai achosion, yn profi dulliau gweithredu arloesol o ran cyflenwi gwasanaeth penodol, mae'r dysgu o'r prosiectau hyn yn digwydd ar sail ad hoc, ddealliedig, ac nid yw ar hyn o bryd yn cael ei ledaenu'n systematig ar draws Cymru (a'r tu hwnt), naill ai gan y prosiectau cyflawni eu hunain na chan dîm cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop.

Casgliadau ac argymhellion

35. Mae ein dadansoddiad o'r canfyddiadau yn sgîl gwerthusiad ffurfiannol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn amlygu nifer o faterion pwysig y gellir eu defnyddio i lywio'r dysgu yn sgîl y prosiect a chyfnodau terfynol, crynodol y gwerthusiad.

36. Mae canfyddiadau'r gwerthusiad ffurfiannol yn ein tywys i'r casgliad bod tipyn o ffordd i fynd cyn y gallwn asesu a yw Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi arwain at well gwasanaethau cyhoeddus a gwell canlyniadau i ddinasyddion (er bod rhai prosiectau cyflawni sy'n enghraifft o hynny), ac mae cwestiynau ynghylch a fydd modd arddangos y canlyniadau hyn.

37. Fel yr adlewyrchwyd yn Namcaniaeth Newid y Prosiect, mae angen i'r rhan fwyaf o brosiectau cyflawni wella'r cydweithredu cyn sicrhau canlyniadau gwasanaeth ac i ddinasyddion, ac felly mae'n bosibl na fydd modd cyflawni'r rhain oddi mewn i oes y prosiectau cyflawni a ariannir.

38. Ar ben hynny, mae nifer sylweddol o'r prosiectau cyflawni wedi profi anawsterau wrth nodi canlyniadau uchelgeisiol a realistig, datblygu mesurau i dystio i'r rheiny, a chasglu, dadansoddi a defnyddio data monitro a gwerthuso i adolygu cynnydd yn erbyn y canlyniadau.
39. Nododd ein cyfosodiad o'r astudiaethau saith thema graidd, sy'n cyfrannu at benderfynu i ba raddau mae prosiect yn gwneud cynnydd o ran cydweithredu a chyflawni canlyniadau gwasanaeth a/neu broses, sef:
- natur y cydweithredu;
 - safle'r prosiect yn y sefydliad;
 - rôl rheolwr y prosiect;
 - sut rhennir gwybodaeth;
 - arweinyddiaeth a rôl y Bwrdd Gwasanaethau Lleol;
 - gosod canlyniadau uchelgeisiol a realistig; ac
 - etifeddiaeth y prosiect.
40. Mae cyfraniad ac integreiddio'r trydydd sector yn amlwg yn bennaf yn y prosiectau cyflawni oedd naill ai'n cael eu harwain gan y trydydd sector a/neu oedd yn dibynnu'n helaeth ar y trydydd sector i'w cyflawni. Nid yw'n syndod nad ymddengys fod fawr ddim rôl i'r trydydd sector mewn prosiectau sy'n ymwneud yn llai â chanlyniadau i ddinasyddion ac yn fwy â gwelliannau swyddfa gefn a newid mewnol.
41. Ym marn y rhanddeiliaid cenedlaethol, mae angen cynnwys y trydydd sector lleol yn llawn wrth ddylunio gwasanaeth yn gydweithredol – yn ogystal â'i gyflenwi – ac nid yw hynny'n digwydd gymaint ag y dylai ar draws y Prosiect na gwasanaethau cyhoeddus ehangach yng Nghymru.
42. Yn sgîl trafodaeth wedi'i hwyluso yn y digwyddiadau dysgu, bu modd i brosiectau cyflawni rannu eu profiadau o ran 'beth sy'n gweithio' wrth gyflawni canlyniadau, sef:
- arweinyddiaeth gref, gan rywun oedd â'r awdurdod a'r hygyrdd i ymgysylltu â phartneriaid a'u hysbrydoli i weithredu;
 - cyfranogiad gweithredol gan bartneriaid, nid 'ymuno' yn oddefol yn unig; ac
 - amcanion clir a rennir sy'n golygu bod yr holl bartneriaid yn ymrwymo i weithredu.

43. Er bod y prosiectau cyflawni, mewn rhai achosion, yn profi dulliau gweithredu arloesol o ran cyflenwi gwasanaeth penodol, ac yn rhannu hynny ar ffurf dysgu ad hoc, dealliedig, o fewn a rhwng prosiectau, nid yw hynny'n cael ei ledaenu'n systematig ar draws Cymru, naill ai gan y prosiectau cyflawni eu hunain na chan dîm cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop.
44. Roedd y rhanddeiliaid cenedlaethol yn awyddus i ddefnyddio'r dysgu o'r prosiectau cyflawni mewn canllawiau polisi i Fyrddau Gwasanaethau Lleol ac awdurdodau lleol. Mae angen i'r math hwn o ddysgu lywio'r hyn y gellir ei efelychu ar draws ardaloedd a chyd-destunau amrywiol, a sut mae uwchraddio o brosiectau i ddarpariaeth brif ffrwd i sicrhau cynaliadwyedd.
45. Ym mhennod olaf yr adroddiad hwn rydym yn cyflwyno cyfres o **argymhellion** i Lywodraeth Cymru a'i phartneriaid eu hystyried er mwyn ymdrin â'r materion hyn mewn modd sy'n mwyafu ac yn lledaenu'r dysgu o'r Prosiect.
46. Byddwn yn gallu cyflwyno canfyddiadau a chasgliadau mwy cadarn ynghylch effaith Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop ar gyfer yr adroddiad crynodol terfynol, sydd i'w gyflwyno yn haf 2015. Mae'r camau nesaf o ran y gwerthusiad yn cynnwys hwyluso digwyddiad dysgu terfynol wedi'i fwriadu ar gyfer Byrddau Gwasanaethau Lleol, cynhyrchu cyfres o achosion 'arfer da', ac ailadrodd Arolwg Cymru Gyfan o'r Gwasanaethau Cyhoeddus yn 2015.

1. Cyflwyniad

1.1 Yr adroddiad ffurfiannol terfynol hwn yw'r ail sy'n deillio o werthusiad tair blynedd (2012-2015) o Brosiect Datblygu a Chyflawni Blaenoriaethau Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop (a elwir o hyn ymlaen yn Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop). Ariennir Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop o dan Flaenoriaeth Pedwar, Thema 1 o Raglen Weithredol Gydgyfeirio Cronfa Gymdeithasol Ewrop ar gyfer Gorllewin Cymru a'r Cymoedd, sy'n ceisio gwella effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd gwasanaethau cyhoeddus trwy gydweithredu mwy effeithiol a thrwy feithrin gallu gwasanaethau cyhoeddus i gyflenwi gwasanaethau o ansawdd uwch.

1.2 Nod y gwerthusiad yw asesu:

- y prif agweddau ar weithredu Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop;
- pa un a yw'r prosesau hyn (ac os ydynt, sut) wedi cyfrannu at wasanaeth cyhoeddus gwell;
- sut mae gwybodaeth a hysbysrwydd a gafwyd drwy'r Prosiect yn cael eu cyfleu a'u lledaenu;
- pa un a yw integreiddio'r trydydd sector a Byrddau Gwasanaethau Lleol wedi arwain at ganlyniadau gwell; ac
- i ba raddau y mae'r canlyniadau o Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi cael effaith ar y boblogaeth.

1.3 Mae maint a chwmpas Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn arwyddocaol. Cyfanswm cyllid y Prosiect yw £17 miliwn, y mae 53% ohono wedi'i ddyrannu i'r prosiectau cyflawni. Dyrannwyd y 47% arall i ffrydiau gwahanol, a'r rhai pwysicaf yw: rheolaeth y Prosiect, cyfres o werthusiadau o drywyddau gwahanol y Prosiect a chyllid i gefnogi swyddogion (Byrddau Gwasanaethau Lleol, Creu'r Cysylltiadau a Cymunedau yn Gyntaf).

1.4 Mae 38 o brosiectau cyflawni ledled Cymru (ceir rhestr lawn o brosiectau yma: <http://business.cf.ac.uk/LSB-ESF-evaluation>). Maent yn cwmpasu ystod eang o

feysydd polisi fel: iechyd a gofal cymdeithasol, cyflogaeth, trafnidiaeth a pheirianeg, yr amgylchedd, tai, datblygu cymunedol a gwasanaethau cymorth (TGCh a chyfreithiol).

- 1.5 Mae Tabl 1.1 isod yn rhestru dangosyddion cyffredinol Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO) sy'n cael eu defnyddio i asesu llwyddiant y Prosiect ar sail cofnodion perfformiad llawn diweddaraf y prosiectau cyflawni ym mis Mehefin 2014.

Tabl 1.1. Dangosyddion Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

Dangosydd	Cyfanswm Gwreiddiol Prosiectau*	Cyfanswm Cyfredol Prosiectau	Ymrwymwyd hyd yma gan Brosiectau	Cyflawnwyd hyd yma #
ALLBYNNAU				
Mentrau Lledaenu	35	80	91	55
Mentrau i gefnogi Datblygiad Byrddau Gwasanaethau Lleol	16	16	19	16
CANLYNIADAU				
Cytundebau cydweithredu rhwng cyrff gwasanaethau cyhoeddus	30	74	74	38
Swyddi secondiad sydd ar gael	42	77	77	42
Dysgu a datblygu sefydliadol	5	15	36	9

*Achos Busnes a gymeradwywyd gan WEFO f5 yr achos gwreiddiol ynghyd ag ychwanegu prosiect Creu'r Cysylltiadau y Trydydd Sector.

dilyswyd gan wybodaeth ategol.

- 1.6 Fel y dangosir yn Nhabl 1.1 cafodd tri o'r dangosyddion eu diwygio tuag at i fyny wrth i nifer y prosiectau cyflawni gynyddu rhwng 2011 a dechrau 2013. Mae pedwar o'r dangosyddion wedi cyflawni dros hanner y targedau a osodwyd. 'Dysgu a datblygu sefydliadol' yw'r dangosydd ar gyfer tangyflawniad.
- 1.7 O ran y cynnydd a wnaed gan y 38 prosiect, mae chwe phrosiect wedi'u cwblhau, er bod angen i ychydig ohonynt gyflwyno adroddiad terfynol o hyd. Gan ddefnyddio system goleuadau traffig (coch, ambr, gwyrdd) – offeryn

ifonitro prosiectau a nodi achosion pryder – mae tîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi graddio 27 o brosiectau fel rhai ‘gwyrdd’ a phum prosiect fel rhai ‘ambr’. Mae’r prif resymau dros ddosbarthu prosiectau fel rhai ‘ambr’ yn ymwneud â phryderon ynghylch staffio, amcanion eang ac afrealistig a newidiadau polisi sy’n effeithio ar eu nodau a’u datblygiad

Strwythur yr adroddiad

- 1.8 Mae Pennod 2 yn rhoi crynodeb o lenyddiaeth academiaidd, llenyddiaeth y llywodraeth a llenyddiaeth arall ar y math o gydweithredu mewn gwasanaethau cyhoeddus y mae Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn ceisio ei gyflawni. Mae’n ein helpu ni i ddeall sut mae’r Prosiect yn cyd-fynd ag ymdrechion Llywodraeth Cymru i ddiwygio gwasanaethau cyhoeddus, Y Rhaglen Lywodraethu, a sut mae’n ymwneud ag adroddiadau annibynnol mawr eraill fel Adolygiad Simpson (2011) a’r Comisiwn ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus (2014) ac yn llywio pob agwedd ar y fethodoleg ar gyfer y gwerthusiad.
- 1.9 Mae Pennod 3 yn egluro’r fframwaith gwerthuso yr ydym yn ei ddefnyddio i asesu prosesau a chanlyniadau Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. O ystyried ystod amcanion gwahanol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop ac amrywiaeth ei 38 o brosiectau cyflawni, roedd yn bwysig mabwysiadu dull seiliedig ar theori i ddarparu fframwaith cydlynus ar gyfer y gwerthusiad. Mae’r fframwaith gwerthuso rydym wedi’i ddatblygu yn ceisio cyfleu ac yna cynnal prawf ar gysylltiadau rhwng mewnbynnau, prosesau, allbynnau a lefelau canlyniadau gwahanol. Datblygwyd fframwaith dysgu hefyd sy’n archwilio sut y mae pobl yn cynhyrchu ac yn defnyddio gwybodaeth yn y prosesau a hwylusir gan y Prosiect.
- 1.10 Mae Penodau 4-7 yn cyflwyno canlyniadau’r dadansoddiad empirig a gynhaliwyd gennym hyd yma. Maent yn defnyddio pedair ffynhonnell tystiolaeth:
 - cyfres o gyfweiliadau gyda rhanddeiliaid cenedlaethol

- arolwg Cymru gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus ar gydweithredu, ac
 - astudiaethau achos manwl o saith prosiect cyflawni; a
 - thystiolaeth ynghylch gweithgareddau a chanlyniadau dysgu.
- 1.11 Mae Pennod 4 yn dadansoddi canfyddiadau rhanddeiliaid cenedlaethol y gofynnwyd iddynt am eu barnau ynglŷn â sut yr oedd Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn perfformio ac a oedd unrhyw rwystrau neu alluogwyr y dylai'r ymchwil ganolbwyntio arnynt. Mae'r barnau hyn wedi bod yn ddefnyddiol o ran darparu ystod ehangach o ganfyddiadau i'w cyferbynnu â barnau actwyr a fu'n rhan o weithredu'r prosiectau cyflawni 'ar lawr gwlad'.
- 1.12 Mae Pennod 5 yn cyflwyno'r prif ganlyniadau o'r arolwg a gynhaliwyd yn ystod yr haf 2013. Mae'n anelu at ddarparu asesiad o ba un a yw prosiectau cyflawni a'r gweithgareddau y maent yn eu hariannu yn cyfrannu at gyflawni amcanion cyffredinol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae canlyniadau arolwg 2013 yn helpu i brofi rhagdybiaethau mewn perthynas â phrosesau a chanlyniadau cydweithredu yng Nghymru. Maent hefyd yn darparu gwaelodlin er mwyn gallu asesu newid yn ei erbyn pan ailadroddir yr arolwg tuag at ddiwedd y gwerthusiad yn 2015.
- 1.13 Mae Pennod 6 yn adrodd ar astudiaethau achos saith prosiect cyflawni: Mae crynodebau o'r achosion yn cael eu darparu gyda'r astudiaethau achos llawn a gyflwynir yn Atodiad 2 (dogfen ar wahân). Mae strwythur yr astudiaethau achos hyn yn dilyn rhesymeg y fframwaith gwerthuso a esboniwyd ym Mhennod 3. Mae'r gwersi o gyfuno'r astudiaethau achos hyn yn darparu tystiolaeth ansoddol sy'n ein helpu ni i ddeall yn fanylach y cyfleoedd a'r heriau posibl y gellid eu hwynebu gan Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a'r prif ffactorau sy'n cyfrannu at gydweithredu effeithiol.
- 1.14 Mae Pennod 7 yn trafod y dysgu a gynhyrchwyd ac a rannwyd o fewn a rhwng prosiectau cyflawni, ynghyd â'r prosesau a ddefnyddiwyd i ledaenu'r dysgu.
- 1.15 Mae Pennod 8 yn crynhoi ein canfyddiadau o bob un o'r ffynonellau hyn er mwyn dod i gasgliadau ynghylch effeithiolrwydd Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, mae'n darparu cyfres o

argymhellion ar gyfer Llywodraeth Cymru a'i phartneriaid, ac yn codi nifer o faterion fydd yn derbyn sylw yn yr adroddiad gwerthuso crynodol.

2. Arolwg Llenyddiaeth

Cyflwyniad

- 2.1 Mae'r bennod hon yn crynhoi'r arolwg llenyddiaeth ar gydweithredu mewn gwasanaethau cyhoeddus a gynhaliwyd ar ddechrau'r gwerthusiad. (Mae'r adolygiad llawn ar gael yma (<http://business.caerdydd.ac.uk/LSB-ESF-evaluation>). Roedd yr adolygiad yn ymdrin â phum prif faes:
- y cyd-destun polisi yng Nghymru ac effeithiolrwydd Byrddau Gwasanaethau Lleol, Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol a Phartneriaethau Cymunedau yn Gyntaf
 - y berthynas rhwng Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop ac ysgogwyr polisi eraill Llywodraeth Cymru
 - modelau cydweithredu mewn gwasanaethau cyhoeddus, eu canlyniadau a'r raddfa weithredu
 - dulliau o gynyddu gallu i gydweithredu mewn gwasanaethau cyhoeddus a'r trydydd sector, a
 - thystiolaeth o werthusiadau presennol o Fyrddau Gwasanaethau Lleol a rhaglenni eraill sydd wedi ceisio gwella canlyniadau ar gyfer dinasyddion drwy adeiladu arweinyddiaeth a'r gallu i reoli mewn gwasanaethau cyhoeddus.
- 2.2 Fe wnaeth yr adolygiad lywio'r fframwaith gwerthuso a ddatblygwyd gennym, a'n galluogi i nodi materion allweddol i'w harchwilio drwy'r arolwg, cyfweiliadau cenedlaethol ac astudiaethau achos manwl. Elwodd ar broses adolygu cymheiriaid a helpodd i gryfhau'r fframwaith adolygu a gwerthuso a ddatblygwyd gennym ohono.

Polisi Llywodraeth Cymru a Phrosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

- 2.3 Yn ei hymateb i Adolygiad Beecham (2006), cymeradwyodd Llywodraeth Cymru gydweithredu effeithiol rhwng asiantaethau lleol fel y ffordd orau o fynd i'r afael â phroblemau gallu, cymhlethdod a diwylliant wrth gyflwyno gwasanaethau cyhoeddus modern. Ymrwymodd i helpu i oresgyn y rhwystrau hyn drwy roi Byrddau Gwasanaethau Lleol ar waith ym mhob awdurdod lleol.

- 2.4 Wyth mlynedd ymlaen, mae Cymru wedi gweld llu o drefniadau gweithio ar y cyd ar lefelau gwahanol ac ar draws partneriaid lluosog, gan gynnwys y partneriaethau hynny sy'n gweithio ar lefel cymunedau drwy'r Rhaglen Cymunedau yn Gyntaf, datblygu Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol CLILC ymhlith awdurdodau lleol, a threfniadau mwy diweddar yn cael eu harwain gan GIG Cymru mewn perthynas â gofal iechyd sylfaenol, cymunedol ac aciwt a'r gwasanaethau cymdeithasol (LICC, 2010a; Llywodraeth Cymru, 2012a).
- 2.5 Gall cydweithredu ddod ar ffurfiau gwahanol a gall ddigwydd ar raddfeydd gweithredu gwahanol (rhanbarthol, lleol ac is-leol), gyda chymysgeddau gwahanol o bartneriaid, ar draws mathau gwahanol o sefydliadau, ac yn cynnwys graddfeydd gwahanol o integreiddio sefydliadol (Martin *et al.*, 2013; Simpson, 2011). Mae cydweithredu wedi'i roi ar waith ar draws amryw byd o feysydd gwasanaeth.
- 2.6 Yn rhanbarthol mae'r ffocws wedi bod yn gadarnach ar addysg, rheoli gwastraff, cynllunio argyfwng, priffyrdd, systemau TGCh, gwasanaethau rheoleiddio a chaffael i gefnogi gwasanaethau fel llyfrgelloedd a'r gwasanaethau cymdeithasol (Simpson, 2011).
- 2.7 Yn lleol ac ar lefel gymunedol, mae cydweithredu wedi tueddu i ragori yn y ddarpariaeth gwasanaethau cymdeithasol, gofal cymdeithasol ac iechyd, adfywio a'r maes troseddu (Amion Consulting ac Old Bell³, 2011; Martin *et al.*, 2011).
- 2.8 Mae partneriaethau llwyddiannus yng Nghymru wedi'u nodi fel y rheiny a chanddynt:
- arweinyddiaeth gref;
 - trefniadau llywodraethu clir;
 - cyllid;
 - prosesau atebolrwydd cadarn a rheoli perfformiad;
 - gweledigaeth; a'r
 - gallu i ymgysylltu â dinasyddion (Martin *et al.*, 2013).
- 2.9 Ond mae'r mwyafrif o drefniadau gweithio ar y cyd wedi bod yn wan o ran cyflawni tystiolaeth glir o allbynnau sy'n mynd i'r afael â nifer ac ansawdd gwasanaethau a chanlyniadau sydd o fantais i'r boblogaeth yn gyffredinol.

2.10 Canfu ein dadansoddiad o ddogfennau polisi diweddar fod rhai themâu sy'n codi droeon o ran meysydd i'w gwella wrth weithio mewn partneriaeth (Simpson, 2011; Swyddfa Archwilio Cymru, 2010; LICC, 2009; Llywodraeth Cymru, 2012b):

- gallu gwell i 'roi ar waith fesul cam' neu weithredu trefniadau cydweithredu;
- cyflawni canlyniadau gwell ar gyfer dinasyddion a defnyddwyr;
- pwyslais cynyddol ar wasanaethau ataliol, yn hytrach nag adweithiol, drwy ganolbwyntio ar anghenion dinasyddion a defnyddwyr;
- cynllunio a gweithredu fframweithiau clir ar gyfer perfformiad gwasanaethau;
- ymgysylltu â staff ar bob lefel yn ystod y cyfnod gweithredu;
- arbedion effeithlonrwydd wrth sicrhau gwella gwasanaethau;
- mwy o ymdrechion ymhlith partneriaid wrth gydgyfrannu cyllidebau; a
- pherthnasoedd gwell rhwng gwasanaethau lleol a'r GIG.

2.11 Mae adroddiad y Comisiwn ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus yn ailadrodd llawer o'r themâu hyn. Daeth i'r casgliad bod 'cydbwyso tystiolaeth yn dangos yn glir mai ychydig o effaith a gafodd cydweithredu ar safonau gwasanaethau nac ar gyflawni canlyniadau' (Llywodraeth Cymru, 2014: 22) ac roedd yn dadlau bod angen i gydweithredu fod yn fwy hwylus, yn fwy strategol ac yn fwy effeithiol.

Penderfynyddion Effeithiolrwydd Rhwydweithiau

2.12 Mae llenyddiaeth helaeth ar gydweithredu, yn bennaf gan ysgolheigion o Brydain, America a'r Iseldiroedd o ddechrau'r 1990au (Kickert *et al.*, 1997; Peters a Pierre, 1998 Rhodes, 1997). Maent yn pwysleisio bod gweithredu a rheoli rhaglenni cyhoeddus drwy gydweithredu 'wedi dod yn fwy o reol nag eithriad erbyn hyn' (Turrini *et al.*, 2010: 528) a bod rhwydweithiau cydweithredu yn 'cael eu gweld fwyfwy fel ymateb priodol i'r cwestiwn sut i fynd i'r afael â phroblemau polisi cymhleth, ansicr a llawn gwrthdaro' (Sorensen a Torfing, 2007a: 12).

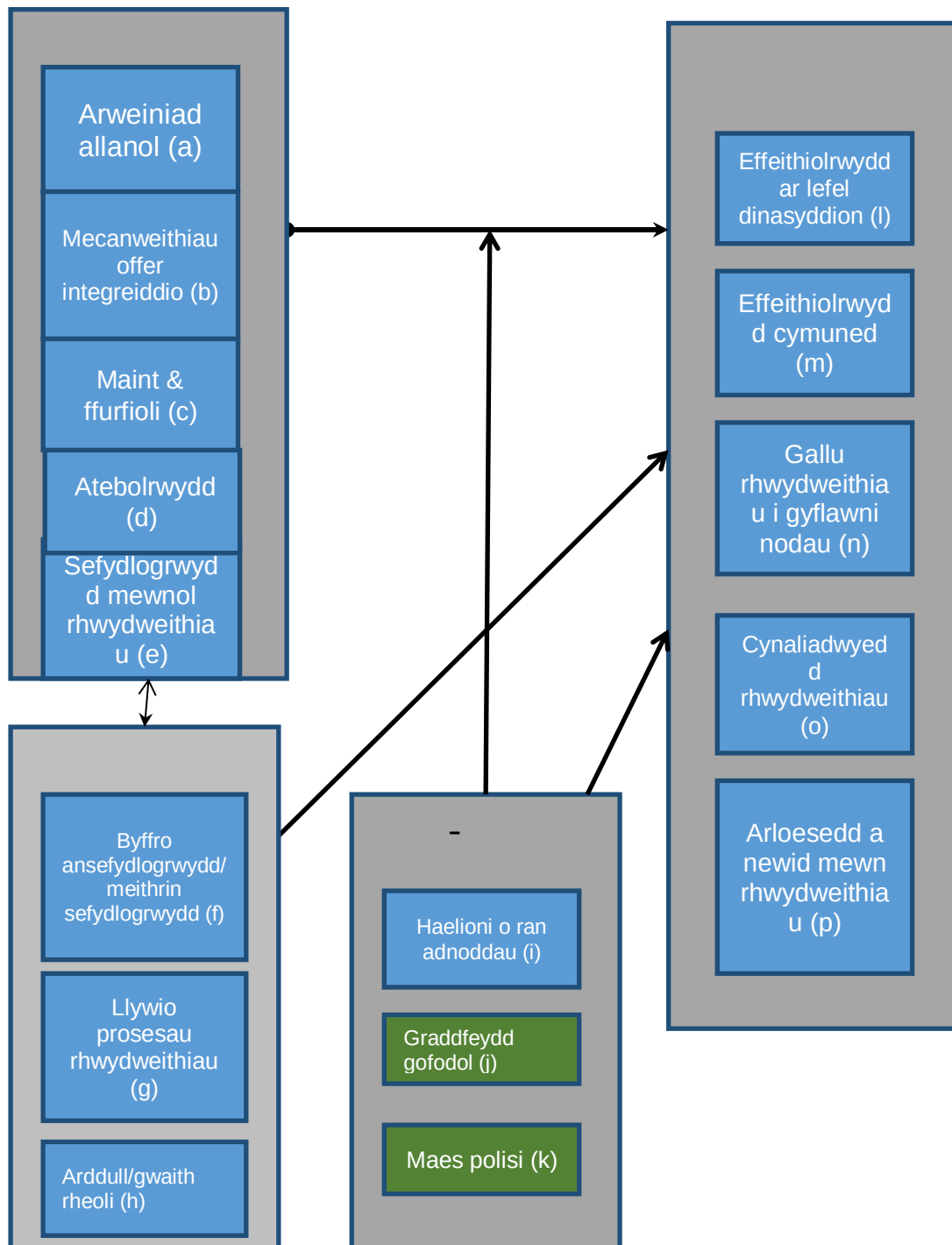
2.13 Roedd meta-arolwg o'r llenyddiaeth, a gynhaliwyd gan Turrini a chydweithwyr yn 2010, yn cyfuno degawd o ymchwil ar benderfynyddion effeithiolrwydd

cydweithredu. Dônt i'r casgliad fod tri phrif grŵp o benderfynyddion effeithiolrwydd:

- strwythur;
- ymddygiad; a
- chyd-destun.

2.14 Addaswyd y model hwn i adlewyrchu amcanion penodol a chyd-destun Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop (Ffigur 2.1).

Ffigur 2.1: Model o Benderfynyddion Effeithiolrwydd Cydweithredu

(Addaswyd o Turrini *et al.*, 2010)

Strwythur

2.15 Mae ymchwil flaenorol yn tynnu sylw at bwysigrwydd gweithgareddau sy'n gweithredu neu'n gweithredoli cydweithredu. Mae'r rhain yn cynnwys:

- *Arweiniad allanol (a)* - Mae ymchwil yn dangos bod y rhan a chwaraeir gan asiantaethau (rheoleiddio) gwladol yn dylanwadu ar effeithiolrwydd rhwydweithiau cydweithredu. Yn y cyd-destun Cymreig, mae asiantaethau rheoleiddio yn chwarae rhan yn gosod ac yn monitro safonau gwasanaethau yn ogystal â gwerthuso'r canlyniadau yn sgîl trefniadau cydweithredu. I'r un graddau, mae Llywodraeth Cymru wedi meithrin perthynas agos i lywio trefniadau cydweithredu drwy, er enghraifft, secondiadau gweision sifil mewn partneriaethau lleol, cynrychiolwyr o Lywodraeth Cymru ar Fyrddau Gwasanaethau Lleol, a galw am adroddiadau blynyddol a gwerthusiadau o brosiectau i bartneriaethau fel Byrddau Gwasanaethau Lleol a Phartneriaethau Cymunedau yn Gyntaf.
- *Mecanweithiau ac offer integreiddio (b)* - Mae ymchwil hefyd yn tanlinellu bod y lefel integreiddio yn ffactor pwysig. Mae gwahaniaethau mewn effeithiolrwydd rhwng rhwydweithiau lle mae un sefydliad yn cydlynu gweithgareddau a'r rheiny sy'n gweithredu mewn ffordd fwy datganoledig (Provan a Milward, 1995).
- *Maint a ffurfioli (c)* – Mae astudiaethau'n dangos bod y maint gorau posibl yn dibynnu ar y cyd-destun y bydd rhwydwaith yn gweithio ynddo, a'i amcanion. Maent hefyd yn awgrymu bod gwahaniaethau rhwng rhwydweithiau sydd wedi'u ffurfioli'n fawr a reolir gan reolau penodol (a ddynodir gan fodolaeth cyfarfodydd, agendâu ysgrifenedig, prosesau penderfynu penodol neu fframweithiau monitro) a threfniadau llacach.
- *Atebolrwydd (d)* – Mae ymchwil flaenorol yn dangos bod atebolrwydd allanol 'yn gorfodi mabwysiadu mesurau a thechnegau penodol ac ar y cyd ar gyfer gwerthuso cynnydd' rhwydweithiau cydweithredu (Turrini 2010: 542). Yng Nghymru, mae'n rhaid i Fyrddau Gwasanaethau Lleol, Partneriaethau Cymunedau yn Gyntaf a Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol roi cyfrif am eu perfformiad (gan gynnwys cynlluniau busnes, monitro a gwerthuso) naill ai i Lywodraeth Cymru a/neu i bartneriaid. Mae hyn yn rhoi pwysau ar

aelodau i deimlo'n ymroddedig i'w cyfrifoldebau, i gyflawni canlyniadau a gwella ansawdd gwasanaethau.

- *Sefydlogrwydd mewnol rhwydweithiau* (e) – Mae lefel trosiant staff, ac, yn benodol, 'rheolwyr rhwydweithiau', hefyd yn benderfynydd allweddol ar gyfer effeithiolrwydd.

Ymddygiad

2.16 Mae Turrini *et al.* yn amlygu pwysigrwydd priodweddau a sgiliau actwyr rhwydweithiau unigol wrth gyflawni newid diwylliannol yn y trefniadau sefydliadol trwy ddysgu a throsglwyddo gwybodaeth. (Cyfeiriant at hyn fel 'nodweddion gweithredol'. Credwn ni fod 'ymddygiad' yn ddisgrifiad gwell.)

2.17 *Byffro ansefydlogrwydd/ meithrin sefydlogrwydd* (f) – Mae'r rhain yn ddwy ochr yr un geiniog sy'n ymwneud â gallu rheolwyr neu arweinwyr i reoli gwrthdaro. Mae rheolau llywodraethu'r rhwydwaith yn chwarae rhan ganolog hefyd am fod gwerthoedd, cenhadaeth a gweledigaeth i gyd yn bwysig i gyflawni cydlyniant a gweithredu ar bwyntiau gwahanol mewn amser i gyflawni cerrig milltir a chyrchnodau.

2.18 *Llywio prosesau rhwydweithiau* (g) – Mae cysylltiad agos rhwng hyn â byffro ansefydlogrwydd ar bwyntiau, ac mae'n disgrifio gallu arweinwyr i lywio rhwydweithiau cydweithredol drwy sefydlu gweledigaeth, cenhadaeth a gwerthoedd a rennir ymhlith partneriaid. Mae arweinyddiaeth hefyd yn bwysig ar gyfer cynllunio, rhoi aelodau ac adnoddau ar waith, ail-leoli'r rhwydwaith yn ôl yr amgylchedd allanol a gwneud penderfyniadau drwy hwyluso rhyngweithiadau diduedd a moesegol.

2.19 *Arddull/gwaith rheoli* (h) – Mae ymchwil flaenorol hefyd yn tanlinellu pwysigrwydd systemau a phrosesau gweinyddol sy'n cymell staff ac yn gwella cyflwyno gwasanaethau ac ymatebolrwydd i ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau.

Cyd-destun

- 2.20 Mae cyd-destun (neu amgylchedd allanol) yn llywio ymddygiad sefydliadau ac actwyr. Mae'r llenyddiaeth yn cysylltu cyd-destun â sefydliadau macro, fel cyfundrefnau economaidd a gwleidyddol, ffactorau economaidd-gymdeithasol (incwm, poblogaeth, cyflogaeth), a threfniadau sefydliadol hanesyddol a chredoau sy'n pennu gwaddolion o fewn sefydliadau ac arferion dyddiol pobl. Mae'n tanlinellu tri ffactor allweddol:
- 2.21 *Haelioni o ran adnoddau* (i) – Mae sawl astudiaeth yn cadarnhau dylanwad cadarnhaol adnoddau ariannol ar ganlyniadau rhwydweithiau (gan gynnwys ansawdd gwasanaeth, mynediad gwell at wasanaethau, gallu i gyflawni nodau datganedig a lles cymunedol cyffredinol). Yn gyffredinol, po fwyaf o adnoddau sydd, a pho fwyaf yw'r sefydlogrwydd o ran dyrannu adnoddau, mwyaf tebygol yw hi y bydd cydweithredu yn cyflawni canlyniadau cadarnhaol (Provan a Millward, 1995).
- 2.22 *Graddfeydd gofodol* (j) – Mae graddfa cysylltedd rhwng polisïau sy'n gweithredu ar lefelau cymunedol, lleol, rhanbarthol a chenedlaethol yn bwysig. Yng Nghymru, mae hyn yn tynnu sylw at bwysigrwydd cysylltu gweithgareddau Partneriaethau Cymunedau yn Gyntaf, Byrddau Gwasanaethau Lleol a Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol. Mae'r elfennau strwythurol ac ymddygiadol a ddangosir yn Ffigur 1 lawn mor gymwys â'i gilydd i bob un o'r tair graddfa gydweithredu.
- 2.23 *Maes polisi* (k) – Mae gwerthusiadau cenedlaethol o bartneriaethau is-leol yn y DU (e.e. rheolaeth cymdogaeth) yn dangos bod lefel cyflawni canlyniadau canolraddol a therfynol yn amrywio gan ddibynnu ar y maes polisi. Yn benodol, gwelwyd canlyniadau clir mewn materion 'gwyrdd, glân a diogel' sydd yn aml yn flaenoriaethau mewn cymdogaethau. Mae tystiolaeth i awgrymu y gallai materion iechyd, addysg a chyflogaeth elwa hefyd ar nodweddion gweithdrefnol a nodwyd mewn rheolaeth cymdogaeth (CLG, 2010; SQW, 2006). O ystyried bod yr ystod prosiectau blaenoriaeth yn eithaf eang, gallai fod yn berthnasol i archwilio'r graddau y mae mathau gwahanol brosiectau polisi yn fwy llwyddiannus o ran cyflawni canlyniadau na rhai eraill.

Effeithiolrwydd

- 2.24 Bydd barnau ynglŷn ag effeithiolrwydd yn dibynnu ar y meini prawf a sefydlwyd i fesur perfformiad rhwydweithiau cydweithredol wrth gyflawni canlyniadau. Mae'r llenyddiaeth ar wella gwasanaethau cyhoeddus yn nodi dau fath o ganlyniadau sydd wedi arwain dadansoddiadau o berfformiad: canlyniadau canolraddol a chanlyniadau terfynol.
- 2.25 Mae rhai ymchwilwyr yn mabwysiadu diffiniad caeth o 'ganlyniadau terfynol' fel newidiadau cadarnhaol sy'n cael effaith ar y boblogaeth, er enghreifft lleihau troseddu, gwella safonau iechyd, cyrhaeddiad addysgol a sgiliau gwell neu foddhad defnyddwyr â gwasanaethau. Iddynt hwy, mae canlyniadau canolraddol yn ymwneud â gwella ansawdd a maint y ddarpariaeth gwasanaethau, yn ogystal â gostyngiad mewn costau gwasanaethau (Ashworth *et al.*, 2010). Fodd bynnag, mae'r llenyddiaeth ar rwydweithiau cydweithredol yn aml yn amwys o ran y gwahaniaeth hwn rhwng canlyniadau terfynol a chanlyniadau canolraddol.
- 2.26 Oherwydd bod gofyn i'r gwerthusiad asesu canlyniadau ar gyfer y boblogaeth, aethom ati i fabwysiadu'r dosbarthiad a danlinellir gan y llenyddiaeth ar wella. Fodd bynnag, ar sail dadleuon am effeithiolrwydd rhwydweithiau ac astudiaeth flaenorol ar Fyrddau Gwasanaethau Lleol (Martin *et al.*, 2011), credwn ei bod yn synhwyrol mabwysiadu dull goddefol o ddiffinio canlyniadau canolraddol a therfynol a gwahaniaethu rhyngddynt. Felly, bydd canlyniadau gwella gwasanaethau yn ymwneud ag ansawdd, nifer ac arbedion effeithlonrwydd gwell yn cael eu hystyried fel canlyniadau terfynol, lle bydd newidiadau mewn prosesau sefydliadol sy'n gwella'r gallu i gydweithredu yn cael eu hystyried yn ganlyniadau canolraddol (neu allbynnau).
- 2.27 Mae *canlyniadau terfynol* yn cyfeirio at *lefelau lles dinasyddion* (labelwyd I ar Ffigur 1) a *chymuned* (m). Nid yw'n hawdd mesur cyflawniad canlyniadau terfynol, ond mae enghreifftiau o'r llenyddiaeth sy'n dangos ansawdd gwasanaethau gwell (e.e. mynediad a gwasanaethau wedi'u teilwra ar sail anghenion defnyddwyr) ac effaith gadarnhaol ar les cyffredinol y gymuned trwy gynnwys y gymuned (Conrad *et al.*, 2003; Fawcett *et al.*, 2000). Hefyd mae gwerthusiadau o reolaeth cymdogaethau yn y DU yn dangos lefelau boddhad

uwch ymhlith defnyddwyr gwasanaethau (SQW, 2006; CLG, 2010). Mae Swyddfa Archwilio Cymru (Swyddfa Archwilio Cymru, 2010) wedi adrodd mai'r math hwn o ganlyniad yw'r anoddaf i'w asesu oherwydd yr anawsterau ymarferol y mae Byrddau Gwasanaethau Lleol, neu fath arall o drefniadau cydweithredu, yn dod wyneb yn wyneb â nhw yn ystod y broses o gyflawni'r math hwn o ganlyniad (e.e. yr amser maith wrth wneud trefniadau prosesu).

2.28 *Canlyniadau canolraddol*: Mae'r heriau sy'n codi yn sgîl mesur canlyniadau terfynol wedi golygu bod ymchwil flaenorol yn aml wedi canolbwyntio ar ddulliau o fesur prosesau a chanlyniadau canolraddol (Klijn *et al.*, 2010). Yn gyffredinol mae'r rhain yn cynnwys asesiadau o *allu i gydweithredu* (n) er mwyn cyflawni cyrchnodau rhwydwaith o ran: gweithio ar y cyd, nodi cyfleoedd a rhwystrau neu *gynaliadwyedd* (o) gweithredu rhaglen neu reoli'r rhwydwaith cydweithredol. Gallai pob un o'r cyflawniadau hyn gyfrannu at *ddatblygiadau arloesol sefydliadol a diwylliannol* (p) fel cynllunio a gweithredu model gwasanaeth newydd drwy, er enghraifft, integreiddio gwasanaethau neu fframwaith perfformio ar y cyd.

Dysgu mewn rhwydweithiau cydweithredol

2.29 Un o nodau'r gwerthusiad yw asesu sut mae gwybodaeth a hysbysrwydd a gafwyd drwy Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn cael eu cyfleu a'u lledaenu. Mae hyn yn cynnwys dadansoddi:

- p'un a yw dysgu wedi'i drosglwyddo o leoliadau lleol at lunwyr polisi cenedlaethol;
- y dulliau o gyfleu gwybodaeth a hysbysrwydd ar draws rhanddeiliaid Llywodraeth Cymru a rhanddeiliaid eraill Prosiectau;
- llwyddiant digwyddiadau dysgu a drefnwyd gan y prosiect cenedlaethol; a'r
- strategaethau dysgu a datblygu ar gyfer Byrddau Gwasanaethau Lleol yn benodol.

2.30 Mae dysgu sefydliadol yn broses aml-gam sy'n digwydd ar lefelau gwahanol (Downe, 2010). Yn gyntaf, mae unigolion yn rhyngweithio mewn rhwydwaith neu gymuned o arfer lle caiff gwybodaeth ac arfer gorau eu rhannu mewn ffyrdd 'creadigol sy'n llifo'n rhydd' er mwyn meithrin dulliau newydd o ddatrys

problemau, sicrhau gwelliant, neu ddatblygu sgiliau proffesiynol. (Bate a Robert, 2002).

- 2.31 Yn ail, ar ôl i unigolion gaffael gwybodaeth, eir â'r wybodaeth honno i'w sefydliadau. Yn y cam nesaf, byddant yn cymhwyso'r wybodaeth newydd hon at brosesau'r sefydliad. Os caiff ei ddatblygu'n briodol, a gyda chefnogaeth sefydliadol, gall newid gyrraedd y lefel strwythurol lle bydd dysgu'n cael ei ymgorffori mewn strwythurau a phatrymau gweithredu sefydliadol.
- 2.32 Trwy gydnabod y broses aml-gam hon, mae modd nodi, yn gyntaf, sut gall dysgu gael ei ddehongli naill ai fel proses neu ganlyniad (Bate a Robert, 2002), ac yn ail, arwyddocâd cyd-destun ar reoli gwybodaeth, sy'n cynnwys caffael, cipio a rhannu gwybodaeth.
- 2.33 Bydd y graddau ar gyfer rheoli gwybodaeth yn dibynnu ar y diwylliant o fewn sefydliad yn ogystal ag ar gysondebau rhwng sectorau polisi, proffesiynau a'r mathau o sefydliad (e.e. gofal sylfaenol yn erbyn gofal aciwt) pan fydd mwy nag un sefydliad ynghlwm (Rashman a Hartley, 2002; Currie a Suhomlinova, 2006).
- 2.34 Mae ystod o alluogwyr dysgu sefydliadol a throsglwyddo gwybodaeth wedi'u nodi (Downe, 2010). Mae'r rhain yn cynnwys arweinyddiaeth, hyrwyddwyr dysgu sy'n cydlynu gwybodaeth, cysylltiadau cymdeithasol o fewn a rhwng sefydliadau a diwylliant sefydliadol a allai groesawu arloesedd a risg yn ogystal â darparu cymorth ar gyfer rheoli a throsglwyddo gwybodaeth. Gellir ystyried technoleg fel galluogwr cyhyd ag y caiff ei defnyddio i wneud cysylltiadau yn bosibl yn hytrach na disgwyl i ddysgu ddigwydd drwyddi.
- 2.35 Gall absenoldeb galluogwyr a grybwyllwyd uchod gael ei ystyried fel rhwystrau rhag dysgu. Hefyd, mae'r llenyddiaeth yn pwysleisio problemau eraill fel: diffyg ymddiriedaeth rhwng unigolion neu sefydliadau, lefelau uchel o gymhlethdod sefydliadol, diffyg gallu o ran arian ac amser ac amser a neilltuir i ddysgu, ac agweddau negyddol unigol tuag at ddysgu (e.e. anwybodaeth ynglŷn ag anghenion dysgu pobl eraill, diffyg cymhelliant i rannu gwybodaeth).

Rôl y trydydd sector mewn rhwydweithiau cydweithredol

- 2.36 Nid yw trefniadau cydweithredol rhwng y sector cyhoeddus a'r trydydd sector yn beth newydd yn y DU (Rees *et al.*, 2012). Ceisiodd gweinyddiaethau Llafur Newydd wella rôl sefydliadau'r trydydd sector yn y ddarpariaeth gwasanaethau cyhoeddus (Sullivan a Skelcher, 2002; Taylor, 2003) ac mae'r broses hon wedi'i pharhau gyda'r llywodraeth glymblaid a rhethreg y 'gymdeithas fawr' (Swyddfa'r Cabinet 2010; Teasdale, *et al.*, 2012).
- 2.37 Gellir dadansoddi rôl y trydydd sector mewn perthynas â'r penawdau yn Ffigur 1. Er enghraifft, o dan 'Strwythur', mae comisiynu gwasanaethau lleol fel gofal cymdeithasol, tai ac adfywio cymunedol gan sefydliadau trydydd sector wedi gweithio ar draul sefydliadau trydydd sector llai, a all yn aml fod heb y sgiliau na'r gallu (o ran adnoddau a chydnerthedd i newid dros gyfnod) i ymateb i'r gofynion a bennwyd gan gomisiynwyr lleol. Mae sefydliadau mwy wedi bod yn fwy medrus yn cyfleu trafodaethau rheolwyr ar berfformiad a lleihau risg. Awgryma Rees *et al* (2012) y gall y llywodraeth a sefydliadau ambarél weithredu fel galluogwyr, yn hyrwyddo integreiddio systemau, lle gall sefydliadau bach rannu neu integreiddio'u cyfrifoldebau gweinyddol, ariannol neu hyfforddi o fewn strwythurau sefydliadau mawr. Drwy'r mecanweithiau hyn, bydd llawer o'r risg a wynebwr gan y sefydliadau trydydd sector llai yn cael ei lleihau (Milbourne a Murray, 2011).
- 2.38 Mae *sefydlogrwydd mewnol rhwydweithiau* yn pwysleisio pwysigrwydd parhad staff fel prif elfen sefydlogrwydd. Un o nodweddion sefydliadau trydydd sector llai yw'r trosiant staff uchel yn deillio o ddefnyddio cyllid grant a chontractau cyfnod penodol. Gall hyn ddod yn broblem i bartneriaid y sector cyhoeddus sy'n dibynnu ar y cymorth a'r parhad a ddarperir gan bartïon trydydd sector (Cornforth a Mordaunt, 2011).
- 2.39 O dan 'Ymddygiad', mae'r sgiliau a'r priodweddau unigol sy'n gysylltiedig â *llywio rhwydweithiau ac arddulliau rheoli* yn debyg iawn ar draws y sector cyhoeddus a'r trydydd sector. Yn benodol, barnwyd bod arweinyddiaeth yn berthnasol yn y perthnasoedd rhwng y sector cyhoeddus a'r trydydd sector (Taylor, 2003). Dadleuir, er nad yw sefydliadau llai yn alluog i arwain yn ariannol, y gellir rhoi rolau arweinyddiaeth iddynt mewn agweddau eraill y

maent yn dda ynddynt, fel cynnal gwerthoedd craidd a darparu ffyrdd amgen ac arloesol o ddarparu gwasanaethau (Rees *et al.*, 2012). Felly, ni ddylai *effeithiolrwydd* fod yn gyfyngedig yn unig i ganlyniadau seiliedig ar dystiolaeth sy'n canolbwyntio ar gynyddu neu ehangu'r ddarpariaeth gwasanaethau, ond hefyd ar ddylunio a gweithredu mewn dulliau arloesol. Gallai'r sylw hwn, fodd bynnag, greu heriau o ran y math o ganlyniadau a gyflawnir drwy gydweithredu rhwng sefydliadau'r sector cyhoeddus a'r trydydd sector.

Casgliadau

- 2.40 Mae'r arolwg llenyddiaeth wedi ein galluogi i nodi'r themâu a'r materion allweddol sy'n debygol o ddylanwadu ar *effeithiolrwydd* ymdrechion i adeiladu gallu, gwella gwasanaethau a hyrwyddo dysgu. Mae gwaith Turrini *et al.* (2010) ac eraill yn darparu sylfaen dystiolaeth dda ynglŷn â'r prif ffactorau sy'n dylanwadu ar *effeithiolrwydd* rhwydweithiau ac yn tanlinellu'n benodol bwysigrwydd cyd-destun, dulliau strwythuro rhwydweithiau ac ymddygiadau actwyr allweddol o fewn rhwydweithiau.
- 2.41 Mae gan Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop lawer yn gyffredin â rhwydweithiau gwasanaethau cyhoeddus eraill, ond mae rhai nodweddion sy'n eu gwahaniaethu hefyd. Yn gyntaf, mae'r Prosiect yn anelu at hwyluso dysgu ynglŷn â 'beth sy'n gweithio?' - rhwng ac o fewn sefydliadau, a rhwng rhwydweithiau. Am y rheswm hwn, rydym wedi archwilio canfyddiadau ymchwil flaenorol ar fanteision ac anfanteision rhwydweithiau cydweithredol fel modd o ddatblygu, rheoli a throsglwyddo gwybodaeth a dysgu.
- 2.42 Yn ail, mae Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn mynd ati'n benodol i geisio cynyddu gallu'r trydydd sector i ymgysylltu â rhwydweithiau yng Nghymru, ac yn benodol, i gynyddu ei rôl mewn Byrddau Gwasanaethau Lleol. Mae rôl y trydydd sector yn fater nad yw'r llenyddiaeth ar *effeithiolrwydd* rhwydweithiau yn ei bwysleisio. Felly rydym wedi defnyddio ystod o lenyddiaeth ar *effeithiolrwydd* rhwydweithiau sy'n ymwneud â'r trydydd sector i amlygu'r heriau y mae'n eu hwynebu a'r adnoddau y gall eu cyfrannu.

2.43 Mae'r llenyddiaeth ar rwydweithiau yn diffinio effeithiolrwydd mewn amryw o ffyrdd. Yn aml, mae astudiaethau wedi'u cyfyngu eu hunain i archwilio prosesau. Ychydig iawn ohonynt sydd wedi ystyried eu heffaith ar berfformiad gwasanaethau cyhoeddus ac mae llai fyth o dystiolaeth ynglŷn â'r cyswllt rhwng rhwydweithiau a chanlyniadau 'lefel uwch' fel lles, ansawdd bywyd, tlodi a gweithgarwch economaidd dinasyddion. Mae hyn yn amlygu'r heriau a wynebwn wrth geisio nodi i ba raddau mae Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn cyflawni'r mathau hyn o ganlyniadau ar lefel y boblogaeth a'r angen am fframwaith gwerthuso cadarn, offer ymchwil da a thystiolaeth ddibynadwy. Mae'r bennod nesaf yn esbonio sut yr aethom ati i ddatblygu'r rhain.

3. Methodoleg

Fframwaith gwerthuso

Dull damcaniaeth newid

- 3.1 Cytunwyd i fabwysiadu dull damcaniaeth newid wrth werthuso am fod hwn yn addas iawn ar gyfer deall nid yn unig pa un a yw Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn gweithio, ond hefyd *sut* a *pham*. Mae nifer o ganlyniadau y bwriadwyd i'r Prosiect eu cyflawni. Mae dull damcaniaeth newid yn ein galluogi i gyflwyno dilyniant rhesymegol, o'r cyddestun y mae'r Prosiect yn gweithredu ynddo, i'r mewnbynnau a ddefnyddir i gynnal y gweithgareddau sy'n anelu at gyflawni allbynnau. Os cyflawnir yr allbynnau hyn, yna dylai canlyniadau ddigwydd.
- 3.2 Nod y ddamcaniaeth newid, felly, yw modelu'r meddwl (neu'r rhagdybiaethau) sy'n sylfaen i Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop fel y gallwn nodi'r dystiolaeth sydd ei hangen i brofi pa un a yw'r Prosiect yn gweithio y ffordd y bwriadwyd iddo weithio ac yn cyflawni'r canlyniadau yr oedd ei noddwyr yn gobeithio amdanynt.
- 3.3 Dechreuwyd trwy archwilio tystiolaeth o ddogfennau swyddogol i bennu nodau ac amcanion Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, ac yna trafodwyd y rhain mewn cyfweiliadau un i un gyda llunwyr polisi cenedlaethol. Cyfrannodd yr arolwg llenyddiaeth at ddatblygu'r ddamcaniaeth newid hefyd drwy ddarparu tystiolaeth ar ganlyniadau tebygol gweithgareddau cydweithredol, penderfynyddion y gallu i gydweithredu a dysgu mewn rhwydweithiau gwasanaethau cyhoeddus. O wybod hyn, dechreuwyd mapio'r holl gysylltiadau achosol posibl rhwng rhannau amrywiol y ddamcaniaeth newid.

Elfennau allweddol y fframwaith

- 3.4 Mae Ffigur 3.1 yn dangos y ddamcaniaeth newid ar gyfer gwerthuso Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae'n cynnwys chwe phrif elfen.

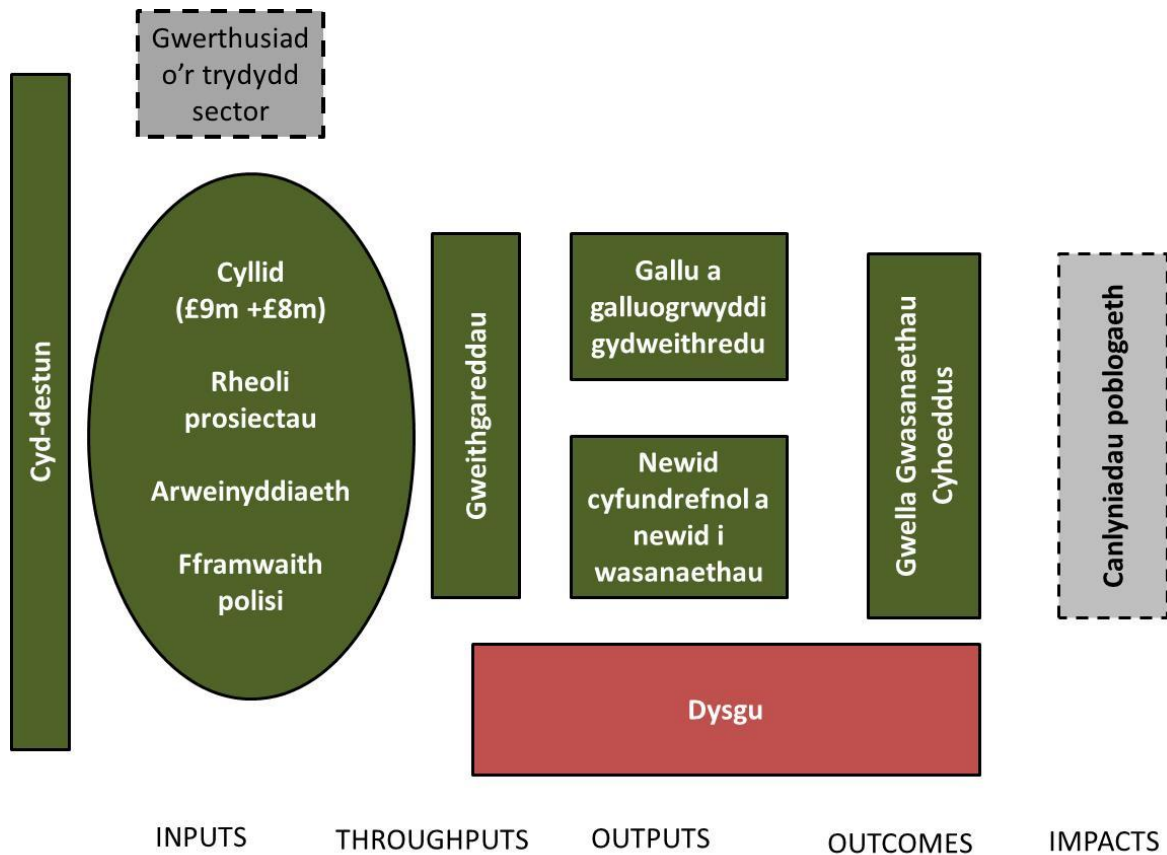
Cyd-destun

- 3.5 Mae'n bwysig bod y gwerthusiad yn ystyried heterogenedd prosiectau cyflawni a'r cyd-destunau economaidd-gymdeithasol, diwylliannol a gwleidyddol y rhoddir y prosiectau ar waith ynddynt. Mae'r blwch 'cyd-destun' yn cwmpasu ystod o ffactorau felly ar lefel genedlaethol a lleol, ac yn cynnwys newidynnau sy'n gwahaniaethu rhwng Byrddau Gwasanaethau Lleol gwahanol e.e. bod â hanesion a thrywyddau gwahanol o ran gweithio mewn partneriaeth.

Mewnbynnau

- 3.6 Mae angen i'r gwerthusiad asesu'r adnoddau (ariannol, amser, pobl) sydd eu hangen i wneud i'r Prosiect weithio, y cyllid a ddyrannwyd i Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop i'w ddosbarthu ymhlith y prosiectau cyflawni, a'r adnoddau a fuddsoddwyd yn lleol i roi'r prosiectau ar waith. Mae'r fframwaith polisi ac unrhyw ddeddfwriaeth newydd a bennir gan Lywodraeth Cymru yn fewnbwn arwyddocaol hefyd. Mae mewnbynnau eraill yn cynnwys yr adnoddau sydd eu hangen i reoli'r Prosiect ar y lefel genedlaethol ac arweinyddiaeth a ddarperir gan Lywodraeth Cymru, a allai gynnwys gwneud i brosiectau cyflawni ddeall y gallai eu prosiectau unigol gyfrannu at welliant ar y raddfa genedlaethol.

**Ffigur 3.1: Damcaniaeth Newid ar gyfer Gwerthuso Prosiect Byrddau
Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop**

Trwybynnau

3.7 Mae'n bwysig dadansoddi'r gweithgareddau sy'n cynhyrchu allbynnau. Mae'r rhain yn digwydd ar ddwy brif lefel:

- Cenedlaethol - gweithgareddau fel y broses ymgeisio a gynlluniwyd gan dîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a'r argymhellion ar gyllid gan Fwrdd Cyngori Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Caiff perfformiad yr holl brosiectau cyflawni ei fonitro'n ganolog, ac mae strwythur adrodd yn flynyddol ar waith sydd, ers 2014, wedi cael ei ategu gan adolygiadau blynyddol, fel bod perfformiad yn cael ei fonitro bob chwe mis. Mae Llywodraeth Cymru yn darparu cymorth ar werthuso i'r prosiectau hefyd.
- Lleol /rhanbarthol - gweithgareddau fel sefydlu trefniadau llywodraethu, creu cynlluniau prosiect, llofnodi protocolau a chytundebau cydweithredol, rhwydweithio anffurfiol, lleoliadau secondiad, gweithgareddau lledaenu ac

adrodd i Lywodraeth Cymru. Disgwylir i'r gweithgareddau hyn arwain at allbynnau, y bydd rhai ohonynt yn cael eu mesur gan ddangosyddion WEFO (gweler Tabl 1.1).

Allbynnau

- 3.8 Nodwyd dau brif fath o allbynnau: gwelliannau mewn gallu/galluogrwydd i gydweithredu a newidiadau mewn sefydliadau a gwasanaethau a gyflawnwyd o ganlyniad i'r prosiectau cyflawni.
- 3.9 Fel y disgrifiwyd ym Mhennod 2, mae ymchwil flaenorol wedi nodi nifer o farcwyr gallu i gydweithredu. Mae'r rhain yn cynnwys:
- protocolau cyfathrebu rhwng partneriaid prosiectau;
 - arweinyddiaeth;
 - gwerthoedd;
 - gweledigaeth (blaenoriaethau ac amcanion);
 - cydlyniant (biwrocratiaeth, dyblygu ac ati);
 - sefydlogrwydd/trosiant staff allweddol; a
 - lefelau ymddiriedaeth a grëwyd ymysg partneriaid.
- 3.10 Datgelodd ein cyfweiliadau â llunwyr polisi cenedlaethol fod galluogrwydd swyddogion sy'n gweithio ar y prosiectau cyflawni yn ffactor arwyddocaol hefyd.
- 3.11 Lle mae'r ffactorau amrywiol hyn yn eu lle gan sefydliadau a rhwydweithiau, maent yn fwy tebygol o fod yn llwyddiannus a chynhyrchu canlyniadau.
- 3.12 Mae newid sefydliadol a newid gwasanaethau yn cynnwys:
- hwyluso prosesau sy'n osgoi dyblygu rhwng partneriaid;
 - rhannu adnoddau'n gynyddol;
 - lefelau integreiddio gwell;
 - modelau cyflwyno gwasanaethau mwy effeithlon;
 - creu cytundebau cyfreithiol;
 - ailgynllunio sefydliadol (h.y. mwy o bwyslais ar ddulliau ataliol a darpariaeth gwasanaethau wedi'i thargedu); ac
 - ymgysylltiad gwell â'r cyhoedd, yn enwedig mewn perthynas â chynnwys defnyddwyr a dinasyddion wrth gynllunio a chyflwyno gwasanaethau.

Allbynnau

3.13 Mae'r rhain yn cynnwys newidiadau sy'n cyflawni gwelliant i wasanaethau cyhoeddus, er enghraifft:

- arbedion cost;
- mynediad gwell at wasanaethau;
- ehangu'r ddarpariaeth gwasanaethau;
- gwasanaethau wedi'u targedu'n well;
- gwasanaethau sy'n fwy ymatebol i anghenion dinasyddion; a
- mwy o foddhad gan ddefnyddwyr.

Effeithiau

3.14 Fel yr esboniwyd ym Mhennod 2, nid oes unrhyw ffordd gwbl glir o wahanu effaith y prosiectau cyflawni (heb sôn am effaith Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop) oddi wrth ffactorau allanol neu gyd-destunol eraill, fel ffynonellau cyllid eraill, a allai effeithio lawn gymaint ar y boblogaeth leol.

Dysgu

3.15 Mae dysgu yn sail i lawer o gynllun Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop ac felly mae cwestiynau allweddol ar gyfer y gwerthusiad yn cynnwys:

- sut caiff dysgu ac 'arfer da' ei rannu;
- pa fath o randdeiliaid sy'n ymwneud â dysgu; a
- pha effaith a gaiff dysgu.

3.16 Mae Llywodraeth Cymru'n awyddus i ddeall pa ddysgu sy'n digwydd o ganlyniad i'r Prosiect:

- gan unigolion;
- o fewn timau a grwpiau mewn sefydliadau partner;
- o fewn sefydliadau partner;
- rhwng sefydliadau partner; a
- rhwng haenau o'r llywodraeth.

3.17 Mae ganddi ddiddordeb hefyd yn y llwybrau dysgu gwahanol, yn cynnwys:

- rhwng prosiectau lleol;

- trwy ddulliau anffurfiol neu led-ffurfiol;
- rhwng yr holl brosiectau yn genedlaethol drwy weithgareddau dysgu mwy trefnedig;
- rhwng prosiectau â seiliau daearyddol/ thematig; a
- rhwng y gwerthusiadau cenedlaethol a lleol.

3.18 I'n helpu ni i ateb y cwestiynau hyn, ac i nodi sut a ble y mae dysgu'n digwydd, cynlluniodd y tîm gwerthuso ddamcaniaeth newid yn ymwneud â dysgu gyda mewnbwn gan Lywodraeth Cymru. Mae wedi'i hatodi yn Atodiad 1. Caiff ei hadolygu a'i hadnewyddu'n rheolaidd wrth i ni ddatblygu dealltwriaeth well o ba ddysgu sy'n digwydd drwy'r rhaglen. Fel man cychwyn, mae'n amlinellu damcaniaeth weithio ynglŷn â sut mae dysgu yn:

- cael ei gynhyrchu;
- cael ei gyfleu a'i ddefnyddio; ac yn
- cyfrannu at gyflawni effeithiau cyffredinol y Prosiect.

3.19 Mae'n defnyddio'r un strwythur â'n damcaniaeth newid gyffredinol. Yn y colofnau allbynnau a chanlyniadau, mae'r saethau'n helpu i esbonio ein damcaniaeth weithio ynghylch sut mae dysgu'n arwain at newid ymddygiad. Rhown grynodedb ohoni yma ynghyd ag enghraifft weithiedig isod:

- yn y lle cyntaf, mae gweithgareddau dysgu'n gwella lledaenu gwybodaeth;
- mae'r wybodaeth honno'n creu cynnydd mewn gwybodaeth, a all fod yn ddealledig neu'n benodol;
- mae'r cynnydd mewn gwybodaeth yn arwain at ymwybyddiaeth well o bwnc neu fater;
- gyda lefel ymwybyddiaeth uwch, gall pobl neu sefydliadau newid eu hagweddau tuag at y pwnc neu'r mater hwnnw; ac
- mae agweddau sydd wedi newid yn arwain at newid ymddygiadau.

3.20 Rhoddwyd sylw arbennig i rôl y trydydd sector. Mae rhai o'r elfennau yn y colofnau allbynnau a chanlyniadau wedi'u lliwio'n goch. Mae'r rhain yn amlygu enghraifft bosibl o sut gallai'r newidiadau hyn ddigwydd yn ymarferol mewn perthynas â rôl y trydydd sector mewn partneriaethau lleol.

- 3.21 Mae gweithgareddau sy'n cael eu hariannu gan brosiect lleol yn arwain at fwy o wybodaeth am y trydydd sector lleol sy'n cael ei lledaenu ymhlith partneriaid lleol a'i rhannu rhyngddynt. Mae hyn yn ysgogi cyd-ddealltwriaeth fwy o'r trydydd sector e.e. dealltwriaeth well o raddfa ac ystod y sector.
- 3.22 Yn ei dro, mae hyn yn arwain at fwy o ymwybyddiaeth e.e. nad rôl eiriol a rôl leisiol yn unig sydd i'r trydydd sector, ond yn hytrach ei fod yn ddarparwr gwasanaethau lleol sy'n dod yn fwyfwy pwysig, ac sy'n meddu ar brofiad o brosiectau blaenorol yn seiliedig ar bartneriaethau y gellir ei ddefnyddio i lywio gweithgareddau presennol.
- 3.23 Mae'r ymwybyddiaeth hon yn golygu newid agweddau e.e. fod partneriaid yn gweld y trydydd sector fel partner allweddol wrth gyflawni amcanion lleol, ac nid yn unig fel rhanddeiliad i ymgynghori ag ef. Mae'r agweddau hyn yn arwain at newid ymddygiadau, gyda phartneriaid yn mynd ati'n rhagweithiol i bartneru â'r trydydd sector i gyflwyno gwasanaethau ar y cyd a bodloni anghenion lleol.
- 3.24 Adroddir ar ein dealltwriaeth o faint o ddysgu sy'n cael ei rannu ac effaith hynny ym Mhennod 7.

Rhoi'r Ddamcaniaeth Newid ar Brawf

- 3.25 Ymatebodd y broses o gynllunio'r ddamcaniaeth newid i ofynion y gwerthusiad o'r Prosiect. Nod y gwerthusiad yw: asesu canlyniadau Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop; archwilio cynllun, gweithrediad a rheolaeth y prosiect; asesu sut caiff y wybodaeth a gafwyd ei chyfleu a'i lledaenu; asesu canlyniadau'r prosiect ar gyfer y boblogaeth lle bynnag y bo modd; a gwerthuso i ba raddau y mae integreiddio'r trydydd sector yn arwain at ganlyniadau gwell.
- 3.26 Mae angen i unrhyw ddamcaniaeth newid fod yn gredadwy, yn bosibl ac yn brofadwy (Connell a Kubisch, 1998). Er mwyn profi p'un a oedd y ddamcaniaeth newid yn gwneud synnwyr ac yn ymarferol i'w defnyddio fel fframwaith ar gyfer y gwerthusiad hwn, cynhaliwyd gweithdy gyda rhanddeiliaid allweddol o dîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, gweision sifil eraill Llywodraeth Cymru, ac aelodau o

Grŵp Llywio Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, i drafod eu barnau a diwygio'r model.

- 3.27 Hefyd, cyflwynwyd drafft o'r ddamcaniaeth newid yng Ngweithdy cenedlaethol Gwerthuso'r Prosiect ym mis Chwefror 2013. Awgrymodd cyfranogwyr fod angen i'r gwerthusiad gydnabod anhawster cyflawni canlyniadau i'r boblogaeth. Dywedwyd wrthym fod llawer o'r canlyniadau hyn yn debygol o ddigwydd ar ôl cyfnod oes y prosiectau a'u bod yn ganlyniad aml-ffactorau ac ymyriadau, nid cyllid Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn unig. Yn gysylltiedig â hyn, clywsom hefyd fod angen deall yr amgylchedd cyfnewidiol y mae'r prosiectau cyflawni yn gweithredu ynddynt o ganlyniad i newidiadau sefydliadol, cyllid, amgylcheddol a pholisi. Yn olaf, cawsom ein hatgoffa ynglŷn â rôl amrywiol y trydydd sector mewn prosiectau gwahanol sy'n dibynnu ar natur y prosiect a rôl/gallu'r trydydd sector yn lleol, â'r berthynas ag ef. Dylid cynhyrchu'r ddamcaniaeth newid ar y cyd â rhanddeiliaid allweddol a diwygiwyd y model ar ôl trafodaeth yn y gweithdy. Byddwn yn parhau i'w adolygu a'i ddiweddarau yn ystod cyfnod y gwerthusiad.
- 3.28 Er y gall y ddamcaniaeth newid ddarparu fframwaith ar gyfer nodi a thynnu at ei gilydd y dystiolaeth o fathau gwahanol o brosiectau cyflawni mewn ffordd sy'n galluogi Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop i wneud asesiad cyffredinol o'r canlyniadau, mae'r gwerthusiad hwn yn defnyddio dull astudiaethau achos. Mae'r ddamcaniaeth newid hefyd yn llywio cynllun pob un o'r offer ymchwil fel bod cwestiynau'n cael eu gofyn am bwysigrwydd ffactorau cyd-destunol, gweithgareddau gwahanol, i ba raddau y mae gallu a galluogrwydd i gydweithredu yn bwysig, sut mae dysgu'n cael ei ledaenu a pha un a oes newid sefydliadol a newid o ran gwasanaethau'n cael ei greu. Trown ein sylw nawr tuag at y dulliau amrywiol o gasglu data a ddefnyddiwyd yn y gwerthusiad i archwilio'r materion hyn.

Tystiolaeth a Dulliau

- 3.29 Cafwyd y canfyddiadau cychwynnol a gyflwynir yn yr adroddiad hwn drwy ddefnyddio nifer o ddulliau a ffynonellau tystiolaeth gwahanol.

Cyfweliadau Cwmpasu

3.30 Rhwng mis Rhagfyr 2012 a mis Chwefror 2013, cynhaliodd y tîm gwerthuso gyfweliadau ffôn gyda phob un o brosiectau cyflawni presennol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop (32 ar y pryd). Rhoddodd y cyfweliadau hyn ddealltwriaeth well i ni o'r ystod eang o themâu y mae'r prosiectau'n eu cwmpasu, a'r amrywiol gyd-destunau lleol y maent yn cael eu rhoi ar waith ynddynt.

Cyfweliadau cenedlaethol

3.31 Rhwng mis Gorffennaf a mis Medi 2013, cynhaliwyd 15 o gyfweliadau lled-strwythuredig gyda rhanddeiliaid cenedlaethol. Roedd y dewis yn gogwyddo'n anochel tuag at hysbyswyr a chanddynt wybodaeth helaeth am Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Roedd yr unigolion hyn yn cynnwys cynrychiolwyr o Lywodraeth Cymru, y gwasanaeth iechyd, yr heddlu, CGGC, CLILC a'r Gronfa Loteri Fawr. Rhoddodd y cyfweliadau ddarlun cyffredinol o berthnasedd y Prosiect i asiantaethau ac agendâu ar lefel genedlaethol, canfyddiadau o ran beth y gellid disgwyl iddo ei gyflawni erbyn diwedd ei oes yn 2015, a disgwyliadau o ran sut y gellid lledaenu a defnyddio dysgu. Mae Pennod 4 yn cynnwys dadansoddiad o'r cyfweliadau cenedlaethol hyn.

3.32 Cynhaliwyd pum cyfweliad dilynol yn ystod mis Hydref 2014 i roi cyfle i randdeiliaid cenedlaethol fyfyrion ar y Prosiect o ystod o safbwyntiau sefydliadol. Ymhlith y rhai y buom yn eu cyfweld roedd cynrychiolwyr o Lywodraeth Cymru, CGGC, ac CLILC.

3.33 Mae Pennod 4 yn dadansoddi'r ddwy rownd o gyfweliadau cenedlaethol.

3.34 Defnyddiwyd y cyfweliadau i lywio cwestiynau ymchwil lefel uchel y mae'r gwerthusiad yn mynd i'r afael â nhw yn ystod ei gyfnod ffurfiannol, drwy'r astudiaethau achos yn benodol (gweler Tabl 3.1).

Tabl 3.1: Prif gwestiynau ymchwil ar gyfer y gwerthusiad

1. I ba raddau y mae Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi gwella gwasanaethau, neu i ba raddau y mae'n cynnwys y potensial i wella gwasanaethau yn y dyfodol?
 - a. Os felly, pa wasanaethau, ym mha ffyrdd a sut?
2. Ym mha ffyrdd y mae rheolwyr prosiect y prosiectau cyflawni a swyddogion cymorth Byrddau Gwasanaethau Lleol yn cyfrannu at wasanaethau gwell, neu sut byddan nhw'n cyfrannu at welliannau yn y dyfodol?
3. I ba raddau y mae'r gwasanaethau gwell hyn wedi effeithio ar fuddiolwyr?
 - a. Os felly, pwy sydd wedi elwa a sut?
4. Pa arbedion effeithlonrwydd y cynllunnir i'w cyflawni – i ba raddau y cawsant eu cyflawni? Sut cawsant eu cyflawni?
5. I ba raddau y mae Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi cryfhau cydweithredu – ac ym mha ffyrdd?
 - a. Beth fu'r prif alluogwyr ar gyfer hyn?
 - b. Beth fu'r rhwystrau neu'r cyfyngiadau?
6. Beth fu manteision cydweithredu?
7. Beth fu anfanteision cydweithredu?
8. I ba raddau y mae Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi helpu i leihau gwaith seilo:
 - a. O fewn a rhwng sefydliadau ar y lefel leol; a
 - b. O fewn Llywodraeth Cymru?
9. A oes mecanweithiau heblaw am gydweithredu ar gyfer cyflawni'r un mathau o ganlyniadau sy'n cael eu cyflawni / y cynllunnir i'w cyflawni?
10. Beth yw rôl y trydydd sector? I ba raddau – a sut – mae Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi cryfhau cyfranogiad y trydydd sector?
11. I ba raddau y mae cyfranogiad cryfach y trydydd sector hwn wedi cyfrannu at wasanaethau gwell (ac wedi effeithio ar fuddiolwyr)?
 - a. Sut gallai'r manteision a'r anfanteision fod yn wahanol?
12. Sut mae Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi rhannu dysgu ac 'arfer da'?
 - a. Gyda pha randdeiliaid/cynulleidfaoedd?
 - b. Pa effaith y mae hyn wedi'i chael?
13. A oes elfennau o Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop y gallai fod yn ddefnyddiol i eraill ddysgu ohonynt?

Gweithdai

- 3.35 Fel y crybwyllwyd uchod, cyflwynwyd ein damcaniaeth newid amlinellol yng Ngweithdy cenedlaethol Gwerthuso'r Prosiect ym mis Chwefror 2013. Datgelodd y digwyddiad hwn fod gan y prosiectau ddiddordeb clir a rennir mewn dysgu oddi wrth ei gilydd drwy'r gwerthusiad, ond nid oeddent, hyd at y pwynt hwnnw, wedi'u tynnu ynghyd fel grŵp. Pwysleisiodd nifer o gyfranogwyr bwysigrwydd rhannu dysgu mewn 'amser real', fel y gall prosiectau ddysgu oddi wrth arfer da sy'n dod i'r amlwg ar y cyfle cynharaf posibl. Roedd prosiectau cyflawni yn ymboeni'n benodol ynghylch dangos y gwahaniaeth yr oedd eu prosiect wedi'i wneud.
- 3.36 Ym mis Mehefin a mis Gorffennaf 2014, cynhaliwyd dau Weithdy Dysgu, ar ôl cwblhau'r adroddiad ffurfiannol interim. Roedd y rhain yn dod ag uwchswyddogion Llywodraeth Cymru, partneriaid megis Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, a chyfranogwyr o'r holl brosiectau a ariannwyd at ei gilydd.
- 3.37 Diben y digwyddiadau oedd lledaenu canfyddiadau allweddol y cyfnod ffurfiannol interim a rhoi cyfle i'r prosiectau fyfrio ar ystyr y canfyddiadau hynny iddynt hwy. Anogwyd y cyfranogwyr hefyd i fyfrio ar eu dysgu eu hunain ynghylch sut roeddent yn ymgysylltu â phartneriaid a dinasyddion a 'beth oedd yn gweithio' wrth gyflawni canlyniadau. Buont yn rhannu hyn gyda phrosiectau eraill trwy drafodaethau a hwyluswyd i ganfod dysgu cyffredin rhwng prosiectau.

Data Eilaidd

- 3.38 Mae'r data hwn yn cynnwys dadansoddiad o waelodlinau economaidd-gymdeithasol a gynhyrchwyd ar gyfer yr astudiaethau achos (ewch i: <http://business.caerdydd.ac.uk/LSB-ESF-evaluation>). Mae'r gwaelodlinau'n cynnwys pedwar dangosydd craidd ar lefel awdurdod lleol a set o ddangosyddion penodol sy'n dangos sut y gallai pob prosiect cyflawni fod wedi cael effaith ar y boblogaeth. Mae'n bwysig pwysleisio, wrth amcangyfrif effaith y prosiectau cyflawni ar ddangosyddion economaidd-gymdeithasol, bod y tîm gwerthuso wedi canfod nifer o gyfyngiadau: yr ystod eang o ffactorau allanol a

allai effeithio ar y dangosyddion, amseroldeb y data a oedd ar gael, a'r oedi o ran amser rhwng gweithgareddau'r Prosiect a newidiadau 'ar lawr gwlad'. Mae'r cyfyngiadau hyn yn adlewyrchu i ryw raddau ddiffyg ystyriaeth yn y cam cynnig (ar ran y prosiectau cyflawni) ynglŷn â sut byddai gweithgareddau'n sicrhau'r canlyniadau arfaethedig. Er bod tîm cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi gweithredu fel sianel i'r Bwrdd Cyngori, i helpu i ddylanwadu ar ffurf cynigion trwy roi adborth i'r ymgeiswyr, nid yw'r cysylltiad rhwng mewnbynnau, allbynau a chanlyniadau prosiectau yn glir bob amser. Mae hyn yn gymwys yn arbennig i 'ganlyniadau poblogaeth' tymor hwy, sy'n anodd eu perthnasu â phrosiectau cyflawni yn aml.

- 3.39 Fel y dangosir ym Mhenodau 6 a 7, nid yw gweithredu gwaith ar y cyd yn broses gwbl syml; mae'n rhaid goresgyn llawer o rwystrau gweithdrefnol er mwyn cyflawni canlyniadau canolraddol, heb sôn am ganlyniadau i'r boblogaeth. Yn ogystal, nid yw hyd oes cyfartalog (un neu ddwy o flynyddoedd) y prosiectau blaenoriaeth yn ddigon i arsylwi canlyniadau i'r boblogaeth. Fel y trafodwyd ym Mhennod 4, mae aelodau'r Bwrdd Cyngori yn deall y cyfyngiadau hyn ac yn eu derbyn. Er gwaetha'r cafeatau hyn, rydym wedi defnyddio'r gwaelodlinau fel ffrâm cyfeirio i'r mwyafrif o'n hastudiaethau achos. Lle bynnag y bo modd, bydd y gwaelodlinau a baratowyd ar gyfer yr astudiaethau achos yn ystod 2013 yn cael eu cymharu â 2015. Fodd bynnag, nid yw llawer o'r ystadegau hyn yn cael eu cynhyrchu'n flynyddol, a bydd hynny'n cyfyngu ar y cyfle i ddadansoddi newid dros amser.

Arolwg Cymru Gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus

- 3.40 Dosbarthwyd Arolwg Cymru gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus i arweinwyr ac uwch reolwyr ar draws y gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, gan gynnwys y gwasanaeth sifil, a swyddogion yn y 22 awdurdod lleol, y gwasanaeth iechyd, yr heddlu, yr awdurdod tân ac achub, a chynghorau gwirfoddol sirol (CGSau). Fe'i cynlluniwyd i fesur gallu ac effeithiolrwydd presennol cydweithredu mewn gwasanaethau cyhoeddus, arweinyddiaeth ac arloesedd; ffyrdd o wella cydweithredu a rhwystrau rhag cydweithredu; ac effaith y prosiectau cyflawni.

3.41 Dosbarthwyd yr arolwg ym mis Mehefin 2013 a chafwyd cyfradd ymateb o 31% o gyfanswm sampl o 1,200 o unigolion. Mae'r canlyniadau a gyflwynir ym Mhennod 5 yn cynnwys dadansoddiad disgrifiadol o'r ystadegau cyffredinol ac yn cymharu'r prosiectau cyflawni a nodwyd gan Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn erbyn mathau eraill o bartneriaeth (heb eu hariannu gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop) sy'n bodoli yng Nghymru. Cyfrifwyd gwahaniaethau ystadegol rhwng y ddau grŵp gan ddefnyddio lefel hyder o 95%.

Astudiaethau achos

3.42 Dilynwyd dull trwyadl i ddewis saith prosiect cyflawni o gyfanswm o 38 a gwmpaswyd gan Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. O ystyried bod amserau dechrau a chwblhau'r prosiectau cyflawni wedi'u gwasgaru, roedd yn fwy gwerthfawr dewis prosiectau a oedd yn 'fyw' adeg y gwaith maes ac a oedd â blwyddyn neu fwy ar ôl er mwyn asesu cynnydd yn y dyfodol.

3.43 Gan ddilyn y meini prawf cychwynnol hyn, lleihawyd nifer y prosiectau cyflawni cymwys i 22. Aethom ati i ddadansoddi'r prosiectau hyn gan ddefnyddio pum priodwedd sy'n nodweddion pwysig Prosiect cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop:

- swm y grant a dderbyniwyd;
- pa un a yw'r grant yn ariannu rheolwr prosiect neu aelodau tîm eraill;
- a yw'r prosiect yn ymwneud â mwy nag un awdurdod lleol;
- pa un a yw sefydliadau'r trydydd sector a strwythurau Cymunedau yn Gyntaf yn chwarae rhan allweddol yn nyluniad neu weithrediad y prosiect; ac
- a yw'r grant yn ariannu model gwasanaeth.

3.44 Wedyn fe wnaethom glystyru'r 22 prosiect yn grwpiau gwahanol yn ôl lleoliad daearyddol, amlygrwydd gwleidyddol, ymdriniaeth â phrosiectau rhanbarthol (Byrddau Partneriaethau Lleol-CLILC) a sicrhau cynrychiolaeth i bob prosiect ym mhob grŵp. Yn olaf, cawsom gyngor gan y grŵp llywio er mwyn penderfynu ar y rhestr derfynol o saith astudiaeth achos (gweler Tabl 3.2).

3.45 Ni fwriadwyd i'r astudiaethau achos fod yn werthusiadau ynddynt eu hunain, ond yn hytrach yn enghreifftiau o sut caiff cysylltiadau eu gwneud rhwng

mewnbynnau, prosesau a chanlyniadau. Rydym wedi paratoi disgrifiad o bob astudiaeth achos i ddangos y cysylltiadau hyn ar gyfer y prosiect penodol, ac yn defnyddio'r canfyddiadau ar draws astudiaethau achos i gyfrannu at ddadansoddiad thematig ym Mhennod 6 o'r adroddiad terfynol hwn. Mae'r astudiaethau achos yn archwilio sut gwnaeth rhanddeiliaid lleol ddeall y canlyniadau a'r heriau y daethant ar eu traws wrth eu cyflawni, a sut y buont yn cyfleu eu dysgu. Cynhwyswyd achosion Powering Up a Chydweithredu TGCh Gogledd Cymru yn yr Adroddiad Terfynol Interim. Mae pob un o'r saith astudiaeth achos wedi'u cynnwys yn Atodiad 2 i'r adroddiad hwn (ar ffurf dogfen ar wahân).

3.46 Cafodd y dulliau ymchwil eu teilwra i bob astudiaeth achos, ond roeddent yn cynnwys cyfuniad o:

- ddadansoddi dogfennau polisi cenedlaethol a lleol ac adroddiadau cynnydd,
- cyfweiliadau lled-strwythuredig,
- grwpiau ffocws, ac
- arsylwadau anghyfrannog o rai o weithgareddau'r prosiectau cyflawni (h.y. gweithdai hyfforddi).

Tabl 3.2: Crynodeb o wyth astudiaeth achos Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

Prosiect Cyflawni	Awdurdod lleol/ rhanbarth	Dyddiad cwblhau	Adnoddau Cronfa Gymdeithasol Ewrop	Gwaith maes astudiaeth achos
Powering Up	Torfaen	12/2014	£291,700	Medi-Rhag 2013
Cydweithredu TGCh Gogledd Cymru	Gogledd Cymru	11/2013	£151,830	Medi-Rhag 2013
NEET-Hedfan	Blaenau Gwent a Merthyr Tudful	12/2014	£500,000	Mawrth-Mai 2014
Cynhwysiad ariannol a gwrthdlodi	Conwy a Sir Ddinbych	12/2014	£241,300	Mai-Mehefin 2014
Rhaglen Pasbort	Caerffili	12/2014	£372,220	Gorffennaf 2014
Cydweithredu Ynys Môn	Ynys Môn	12/2014	£169,801	Mai- Gorffennaf 2014
Trawsnewid Trafnidiaeth	Rhondda Cynon Taf a Merthyr Tudful	12/2014	£275,149	Medi 2014

4. Cyfweiliadau â Rhanddeiliaid Cenedlaethol

Cyflwyniad

- 4.1 Rhwng mis Gorffennaf a mis Medi 2013, cynhaliwyd 15 o gyfweiliadau lled-strwythuredig gyda rhanddeiliaid cenedlaethol a oedd â gwybodaeth fanwl am Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Roedd y rhai a gafodd eu cyfweld yn cynnwys cynrychiolwyr o Lywodraeth Cymru, y gwasanaeth iechyd, yr heddlu, CGGC, CLILC a'r Gronfa Loteri Fawr.
- 4.2 Roedd y cyfweiliadau yn canolbwyntio ar:
- effeithiolrwydd cynllun a threfn y Prosiect;
 - rolau arweinyddiaeth a rheoli prosiectau gan y Bwrdd Cyngori a thîm cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop;
 - meithrin gallu ac integreiddio'r trydydd sector;
 - yr effeithiau hyd yma; a'r
 - potensial ar gyfer dysgu o'r Prosiect, yn enwedig i Lywodraeth Cymru, CGGC, Byrddau Gwasanaethau Lleol ac awdurdodau lleol.
- 4.3 Cynhaliwyd pum cyfweiliad dilynol yn ystod mis Hydref 2014 i roi cyfle i rhanddeiliaid cenedlaethol fyfyrion ar y canlyniadau a'r dysgu a gynhyrchwyd gan y Prosiect o ystod o safbwyntiau sefydliadol. Ymhlith y rhai a gafodd eu cyfweld roedd cynrychiolwyr o Lywodraeth Cymru, CGGC a CLILC.
- 4.4 Yn nodweddiadol roedd y cyfweiliadau rhwng 45 munud ac awr o hyd ac roedd rhywfaint o strwythur iddynt (defnyddiwyd canllaw testunau i roi cysondeb ond gan ganiatáu hyblygrwydd i deilwra'r cyfweiliad yn ôl rolau rhanddeiliaid gwahanol). Cawsant eu recordio a thrawsgrifiwyd rhai ohonynt a storiwyd eraill fel ffeiliau sain. Cynhaliwyd dadansoddiad papur o'r cynnwys thematig ar draws y ddwy rownd o gyfweiliadau er mwyn nodi'r canfyddiadau allweddol, a drafodir isod.

Amcanion

- 4.5 Roedd gan y rhai a gafodd eu cyfweld farn glir a barn gytûn gyffredinol am amcanion Prosiect Datblygu a Chyflawni Blaenoriaethau Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Roeddent o'r farn ei fod yn

ceisio sicrhau gwelliant i wasanaethau drwy gydweithredu ac ymgysylltu â dinasyddion, ac roedd mwyafrif swyddogion Llywodraeth Cymru yn cysylltu hynny ag agenda ehangach diwygio cyhoeddus. Gyda'r ddealltwriaeth gyffredin hon, pwysleisiodd rhai cyfweleion amcanion penodol a oedd yn adlewyrchu eu rôl a'u perthynas â'r Prosiect, er enghraifft, ymgysylltu â dinasyddion, cynnwys y trydydd sector neu gydweithredu ar draws ffiniau awdurdodau lleol.

Dyluniad a threfn y Prosiect

- 4.6 Teimlai aelodau'r Bwrdd Cynghori a thîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop fod proses ymgeisio a dewis glir a thryloyw wedi'i chynnal ar gyfer darpar brosiectau cyflawni, a fodlonodd ofynion Cronfa Gymdeithasol Ewrop ac a ddenodd ystod o ymgeiswyr o awdurdodau lleol, Byrddau Gwasanaethau Lleol a Phartneriaethau Cymunedau yn Gyntaf.
- 4.7 Fodd bynnag, teimlai'r mwyafrif o'r cyfweleion hynny a oedd â barn ar ddyluniad a threfn y prosiect bod y gofynion hyn gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop, ynghyd â'r trefniadau llywodraethu, yn golygu bod y broses ddewis yn "araf ac yn llafurus" gyda "gormod o waith papur". Cyfrannodd hyn at oedi o ran cychwyn prosiectau a gwariant y flwyddyn gyntaf. Cynigiodd rhai farnau ynglŷn â'r modd y gellid bod wedi hwyluso'r broses. Credai llawer ohonynt y gallai tîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a swyddogion eraill Llywodraeth Cymru fod wedi gweithio gydag ymgeiswyr i gryfhau eu cynigion *cyn* i'r rhain ddod gerbron y Bwrdd Cynghori. Mabwysiadwyd y dull hwn ar gyfer rowndiau ymgeisio diweddarach mewn gwirionedd, a chafwyd mewnbyn gweithredol gan rai adrannau. Syniad arall fyddai i ymgeiswyr gyflwyno'u cynigion i'r Bwrdd Cynghori fel bod modd datrys unrhyw ymholiadau yn gyflym.
- 4.8 Credai'r cyfweleion fod y meini prawf dewis ar gyfer prosiectau cyflawni yn adlewyrchu amcanion y Prosiect a'i fod wedi denu gwasgariad daearyddol a thematig da. Fodd bynnag, mynegwyd pryder gan nifer, o dîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a'r Bwrdd Cynghori, yn y rownd gyntaf o gyfweiliadau, ynghylch pa mor arloesol yr oedd y prosiectau cyflawni a ph'un a oedd ganddynt gysylltiadau digonol â'r Byrddau

Gwasanaethau Lleol perthnasol ac awdurdodau lleol i “ymgorffori dysgu”, i “ehangu ar raddfa uwch”, i “gael effaith ar gyflawniad prif ffrwd” ac i “ysgogi newid systemau”.

- 4.9 Cadarnhawyd y farn hon yn y cyfweiliadau dilynol, a chodwyd cwestiynau ynghylch p’un a allai’r polisïau ar gyfer ceisiadau am brosiectau cyflawni fod wedi cael eu mynegi’n well. Bu uwch-swyddogion Llywodraeth Cymru yn myfyrio ar y ffaith bod rhai prosiectau yn chwilio am gyllid dilynol yn hytrach na chyflwyno ceisiadau a oedd yn ymwneud â newid systemau i wella’r canlyniadau i ddinasyddion. Cododd hyn gwestiynau ynghylch a oedd y prosiectau wedi bod yn destun ystyriaeth ddigonol er mwyn canfod canlyniadau uchelgeisiol ond realistig, gyda dulliau credadwy o’u cyflawni a’u mesur.

Arweinyddiaeth a rheoli prosiectau

- 4.10 Mae dogfennaeth y Prosiect yn cydnabod rôl arweinyddiaeth Llywodraeth Cymru. Roedd y rhan fwyaf o’r cyfweleion yn uniaethu â’r cysyniad o arweinyddiaeth yng nghyd-destun prosiect oedd yn dibynnu ar gydweithredu ar sawl lefel, ac roeddent yn gweld bod angen ymrwymiad ar lefel uwch a rhyngadrannol gan Lywodraeth Cymru i bwysleisio ei bwysigrwydd i lywio blaenoriaethau polisi ac arfer cydweithredol.
- 4.11 Credent y dylai’r Bwrdd Cyngori chwarae’r rhan arweinyddiaeth hon drwy wneud cysylltiadau rhwng gweithgareddau’r Prosiect a pholisi Llywodraeth Cymru er mwyn nodi’r cyfraniad y gall y Prosiect ei wneud wrth roi’r arfer hon ar brawf i lywio datblygu polisi. Roedd meysydd polisi presennol lle’r oedd swyddogion yn gweld bod y Prosiect yn arbennig o berthnasol yn cynnwys cynllunio integredig, annog dull trawsbynciol o fewn gwasanaethau prif ffrwd a dangos gwerth ychwanegol ymgysylltu â dinasyddion.
- 4.12 Roedd barnau cymysg ynglŷn â sut mae rôl arweinyddiaeth y Bwrdd Cyngori hwn wedi gweithio’n ymarferol. Teimlai rhai cyfweleion na chafodd ddigon o amser ar y cychwyn i drafod y materion mwy strategol hyn am fod cyfarfodydd yn canolbwyntio ar “faterion busnes” fel dewis prosiectau cyflawni a chael adroddiadau ar gynnydd.

- 4.13 Pwysleisiodd nifer o uwch swyddogion bod y math hwn o arweinyddiaeth yn mynnu bod unigolion yn “gweithredu’u geiriau” (h.y. y tu allan i gyfarfodydd Bwrdd) fel drwy sefydlu sianelau cyfathrebu gyda phrosiectau cyflawni mewn meysydd polisi yr oeddent yn gyfrifol amdanynt (e.e. lleihau nifer y bobl ifanc nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg na hyfforddiant (NEET)) ac yna defnyddio’r dysgu o’r prosiectau hyn i hyrwyddo buddion cydweithredu er mwyn gwella gwasanaethau.
- 4.14 Darparodd yr ail rownd o gyfweiliadau esiamplau o’r dull hwn, er enghraifft, wrth i gynrychiolwyr Llywodraeth Cymru gysylltu prosiectau cyflawni oedd yn ymwneud â phlant a theuluoedd â rhaglenni eraill yn yr agenda bolisi hon, ac i gynrychiolwyr CGGC gysylltu’r Prosiect â *Creu’r Cysylltiadau* a chynnwys Cynghorau Gwirfoddol Sirol. Dangosodd yr ail rownd o gyfweiliadau hefyd fod gwasgariad profiad polisi a chyflawni aelodau wedi golygu bod y Bwrdd Cynghori wedi helpu i ailddylunio prosiectau cyflawni yn ôl y galw.
- 4.15 Cytunai aelodau’r Bwrdd Cynghori fod tîm Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn bwysig o ran cefnogi’r Bwrdd ac arwain y Prosiect. Soniodd cyfweleion am y tîm cenedlaethol yn gorfod “trefnu”, “hwyluso” ac “ysgogi” y broses o gael Llywodraeth Cymru i ymrwymo. Fodd bynnag, esboniodd aelodau’r tîm cenedlaethol ei bod weithiau’n anodd sicrhau’r lefel gyfathrebu ryngadrannol y mae’r dull hwn yn gofyn amdano.
- 4.16 Ar lefel leol, teimlai rhanddeiliaid fod Llywodraeth Cymru’n fwy o gatalydd, a bod angen i’r Byrddau Gwasanaethau Lleol - yn ogystal ag awdurdodau lleol ac aelodau etholedig - chwarae’r rôl arweinyddiaeth weithredol y mae prosiectau cyflawni yn gofyn amdani. Fodd bynnag, teimlai rhai cyfweleion yn yr ail rownd nad oedd y rôl arweinyddiaeth hon yn cael ei chyflawni mewn modd digon gweithredol, gan fod gormod o ymlyniad wrth ffiniau sefydliadol, heb ffocws digonol ar y canlyniadau i’r dinesydd.
- 4.17 Teimlai rhai cyfweleion nad yw Byrddau Gwasanaethau Lleol yn ddigon strategol yn aml a/neu eu bod yn canolbwyntio gormod ar faterion cyflawni i chwarae’r rôl arweinyddiaeth hon. Roedd rhai eraill yn cwestiynu a oedd y trefniadau llywodraethu angenrheidiol yn eu lle ar gyfer atebolrwydd a chraffu

ar brosiectau cyflawni ac fel bod modd defnyddio'r dysgu a gynhyrchwyd gan brosiectau i lywio penderfyniadau strategol ehangach.

- 4.18 Gan droi at reolaeth prosiectau, credai'r cyfweleion a deimlai y gallent fynegi barn fod tîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn gwneud gwaith cysylltu da gyda'r prosiectau cyflawni, aelodau'r Bwrdd Cyngori a Llywodraeth Cymru ar lefel ehangach, yn ogystal â chefnogi cyfarfodydd y Bwrdd Cyngori.
- 4.19 Roeddent yn ymwybodol bod tîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi rhoi prosesau adrodd ar waith i'r prosiectau cyflawni gofnodi a darparu dangosyddion WEFO a data perthnasol arall yn chwarterol i'r tîm cenedlaethol. Cafwyd adborth cadarnhaol ynghylch y ffaith bod y tîm wedi newid o ymweliadau adolygu blynyddol i rai chwemisol â'r prosiectau cyflawni, a sylw un cyfwelai oedd y dylasai hynny ddigwydd yn gynharach, wrth edrych yn ôl. Mae aelodau'r tîm cenedlaethol yn gweld yr ymweliadau adolygu chwemisol hyn fel rôl gefnogol ac adeiladol, a all hefyd weithredu fel system rybuddio gynnar, felly os yw prosiect yn cael anhawster yn gwneud cynnydd, gallant helpu i'w "roi yn ôl ar y trywydd iawn".
- 4.20 Mae'n rhaid i'r Prosiect fodloni gofynion Cronfa Gymdeithasol Ewrop drwy adrodd yn erbyn dangosyddion WEFO (gweler Tabl 1.1). Mynegodd rhai aelodau o'r Bwrdd Cyngori a'r tîm cenedlaethol bryderon fod y dangosyddion hyn yn rhy gul ac yn rhoi'r pwyslais ar weithgareddau yn hytrach na chanlyniadau. Er mai'r rheswm dros ddefnyddio dangosyddion WEFO yw er mwyn eu crynhoi ar draws y Prosiect, gall hynny anfon negeseuon cymysg i'r prosiectau cyflawni ynglŷn ag amcanion y Prosiect a phwysigrwydd mesur canlyniadau, yn enwedig os nad yw'r cyswllt rhwng gweithgareddau a chanlyniadau yn glir am nad oes damcaniaeth newid gan brosiectau cyflawni o bosibl.
- 4.21 Credai nifer o swyddogion Llywodraeth Cymru y dylai mwy o sylw gael ei roi i themâu generig y Prosiect, sef cydraddoldebau, craffu a chynaliadwyedd amgylcheddol drwy'r meini prawf rheoli perfformiad. Yn benodol, roedd pryderon mai "dim ond esgus cefnogi cydraddoldebau" sy'n digwydd a pha un

“a yw craffu ac atebolrwydd democrataidd yn cael eu hymgorffori yn nhrefniadau llywodraethu [y prosiectau]”.

- 4.22 Adroddodd aelodau o dîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop fod hwyluso rhwydweithio prosiectau cyflawni yn rhan bwysig o’u rôl rheoli prosiectau. Cynyddwyd hynny pan ddechreuodd y Prosiect ddatblygu rhwydweithiau rhanbarthol, gydag aelodau tîm yn gyfrifol am rwydweithiau penodol, ond mae cyfyngiadau cyllidebol wedi golygu mai dim ond rhwydwaith Gogledd Cymru sydd wedi parhau.
- 4.23 Holodd dau gyfwelai yn y rownd gyntaf o gyfweiliadau p’un a oedd y broses o hwyluso dysgu rhwng prosiectau cyflawni’n ddigonol, a chredai nifer y dylai’r Bwrdd Cynghori, gyda chymorth tîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, fod yn gwneud mwy i ledaenu’r dysgu o’r Prosiect i awdurdodau lleol a Byrddau Gwasanaethau Lleol, gan eu bod mewn sefyllfa i’w ddefnyddio i lywio ac ysgogi newid gweddnewidiol gyda gwasanaethau prif ffrwd. Trafodir y thema hon ymhellach ym Mhennod 7.

Meithrin gallu

- 4.24 Roedd gan gyfweleion farnau gwahanol iawn ynglŷn â pha allu, a gallu pwy, yr oedd angen eu meithrin. I raddau helaeth roedd y barnau hyn yn adlewyrchu’u rolau a natur eu cysylltiad gyda Byrddau Gwasanaethau Lleol ac awdurdodau lleol.
- 4.25 Un nod allweddol i CLILC mewn perthynas â’r naw prosiect rhyng-awdurdod y mae’n eu noddi yw datblygu’r hyn mae’n ei alw’n “rhychwantwyr ffiniau”; unigolion sy’n gallu gweithio ar draws ffiniau daearyddol a ffiniau gwasanaethau i ddatblygu cydweithredu ac ymgorffori hyn fel ffordd o weithio.
- 4.26 I dîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, roedd datblygu gallu Byrddau Gwasanaethau Lleol yn ddieithriad yn cynnwys cymorth ‘ystafell gefn’ (h.y. cymorth gweinyddol, ariannol) i ryddhau cydlynwyr Byrddau Gwasanaethau Lleol neu swyddogion prosiect i ganolbwyntio ar gefnogi prosiectau er mwyn cyflawni canlyniadau. Cyfeiriodd aelodau’r tîm hwn hefyd at yr angen i feithrin gallu (a galluogrwydd) Byrddau Gwasanaethau Lleol i werthuso. Mae hyn yn gofyn am sgiliau dadansoddi fel

bod modd casglu data a'i ddefnyddio i gynhyrchu tystiolaeth ar gyfer dysgu am 'beth sy'n gweithio, i bwy, pam ac ym mha amgylchiadau' i nodi ffactorau llwyddo a'r gweithgareddau mwyaf cost-effeithiol i gyflawni canlyniadau dymunol. Byddai hyn yn helpu i osod sylfaen ar gyfer dull mwy strategol, seiliedig ar dystiolaeth o gynllunio a datblygu prosiectau yn ogystal â rheoli perfformiad a chraffu ar brosiectau cyflawni. Fodd bynnag, fel yr adroddwyd o ganlyniadau'r arolwg a'r astudiaethau achos, nid yw'r math hwn o allu dadansoddol o reidrwydd ar gael.

- 4.27 Roedd rhanddeiliaid eraill o'r Bwrdd Cyngori a Llywodraeth Cymru ar lefel ehangach yn gweld cryfhau gallu Byrddau Gwasanaethau Lleol fel mwy o newid diwylliannol a datblygiad sefydliadol na chynyddu adnoddau neu sgiliau penodol. Roedd enghreifftiau o'r math hwn o feithrin gallu – mewn perthynas ag anghenion ac atebion – yn cynnwys cryfhau gallu arweinyddiaeth awdurdodau lleol lle mae'r ganolfan gorfforaethol yn gymharol wan a/neu oddefol, gwella gallu cynghorwyr i fod yn effeithiol yn eu rôl graffu; a nodi a defnyddio 'hyrwyddwyr' mewn gwasanaethau ac asiantaethau partner i ysgogi newid trwy gydweithredu.
- 4.28 Dyluniwyd prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a'i adnodd i ddefnyddio secondiadau (o Lywodraeth Cymru'n bennaf) yn fodd i feithrin gallu Byrddau Gwasanaethau Lleol. Adroddodd y cyfweleion hynny oedd yn ymwybodol o'r llinyn hwn am anawsterau wrth recriwtio secondeion, a bod hynny wedi arwain at oedi a diffyg cefnogaeth wrth feithrin gallu Byrddau Gwasanaethau Lleol. Bu rhai cyfweleion yn y rownd gyntaf yn holi ai'r Byrddau Gwasanaethau Lleol neu Lywodraeth Cymru fyddai'n elwa fwyaf o secondiadau gan y gallent helpu i wella dealltwriaeth Llywodraeth Cymru o bartneriaethau lleol lawn cymaint â chefnogi Byrddau Gwasanaethau Lleol. Mae angen edrych ymhellach ar y cwestiwn hwn – a'r profiad o recriwtio secondeion.

Integreiddio'r trydydd sector

- 4.29 Roedd consensws ymhlith y rhai a gafodd eu cyfweld ynglŷn â chyfraniad posibl y trydydd sector at ddatblygu dull strategol, cydweithredol o wella gwasanaethau. Soniodd rhai y dylai'r rôl hon gynnwys cyd-gynhyrchu yn ogystal ag ymgysylltu ffurfiol trwy bartneriaethau.

- 4.30 Ochr yn ochr â chydabod rôl bosibl y trydydd sector, cododd mwyafrif cyfweleion y rownd gyntaf bryderon ynglŷn â'r heriau o wireddu'r potensial hwn yn ymarferol. Gwneir y pwynt hwn hefyd gan ganlyniadau'r arolwg ym Mhennod 5. Roedd rhanddeiliaid yn pryderu ynglŷn â'r diffyg eglurder ynghylch rolau lluosog y trydydd sector a nodwyd ganddynt y gall y trydydd sector ymwneud ag eiriol a lobïo, yn ogystal â chyflwyno gwasanaethau. Gall hyn beri gwrthdaro buddiannau, yn enwedig pan fydd prif ffocws sefydliad ar sicrhau cyllid grant ar gyfer cyflwyno ei wasanaethau ei hun, a allai ei gwneud hi'n anodd chwarae rhan fwy strategol, er enghraifft, mewn dylunio a chomisiynu gwasanaethau.
- 4.31 Roedd ail bryder yn ymwneud â natur dameidiog y trydydd sector ac felly bwysigrwydd CGGC a Chynghorau Gwirfoddol Sirol ar gyfer cydlynu ac arwain (gyda Chynghorau Gwirfoddol Sirol hefyd yn ffynhonnell wybodaeth ddefnyddiol am gysylltiad y trydydd sector lleol â Byrddau Gwasanaethau Lleol). Credai rhai fod angen arweinyddiaeth genedlaethol oddi wrth Llywodraeth Cymru a CGGC i hyrwyddo integreiddio strategol y trydydd sector mewn cydweithredu, drwy, er enghraifft, Cynlluniau Integredig Sengl.
- 4.32 Cododd eraill gwestiynau ynglŷn â'r ffordd orau o gynnwys y trydydd sector yn y prosiectau rhanbarthol a/neu drawsffiniol, sy'n golygu gorfod mynd i'r afael â chyfaddawdau posibl rhwng dod â gwasanaethau'n agosach at ddinasyddion a gwireddu arbedion maint. Gwelir y pryder hwn yn rhai o'r astudiaethau achos a drafodir ym Mhennod 6.
- 4.33 Roedd trydydd maes pryder ynglŷn â galluogi cynnwys y trydydd sector yn effeithiol yn ymwneud â'i allu a'i gynaliadwyedd oherwydd ei ddefnydd o gyllid tymor byr a staff ar gontractau cyfnod penodol. Roedd yn glir bod cyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop *ochr yn ochr* â chyllid Creu'r Cysylltiadau ar gyfer y trydydd sector (a ariannodd 15 o Swyddogion Creu'r Cysylltiadau) wedi bod yn bwysig o ran mynd i'r afael â'r pryderon hyn ac, yn ôl rhai cyfweleion, mae effeithiau cadarnhaol fel cyfathrebiadau mwy effeithiol rhwng Byrddau Gwasanaethau Lleol a sefydliadau trydydd sector eisoes i'w gweld. Mae tystiolaeth ddiweddar yn awgrymu, fodd bynnag, mai dim ond i raddau cyfyngedig y mae hyn wedi'i gyflawni (Old Bell 3, 2014).

- 4.34 Roedd cyfweleion yr ail rownd yn meddwl bod y Prosiect wedi arwain at well ymwneud ac integreiddio i'r trydydd sector, er nad oedd hynny'n amlwg ond yn y prosiectau cyflawni a oedd naill ai o dan arweiniad y trydydd sector (fel y Broceriaid Trydydd Sector yng Ngorllewin Cymru) a/neu a oedd yn dibynnu'n drwm ar y trydydd sector i'w cyflawni (e.e. Hedfan yn Ne-ddwyrain Cymru a FIT yn y Gogledd).
- 4.35 Gwnaed y sylw ganddynt hefyd nad oes fawr ddim rôl i'r trydydd sector yn rhai o'r prosiectau sy'n ymwneud yn llai â chanlyniadau i ddinasyddion, ac yn fwy â gwelliannau swyddfa gefn a newid mewnol, fel prosiect Gwasanaethau Cyfreithiol Gogledd Cymru a'r prosiect Cydweithredu TGCh.
- 4.36 Roedd barn gyffredinol bod angen cynnwys y trydydd sector lleol yn llawn wrth ddylunio gwasanaeth cydweithredol, ac nad yw hynny'n digwydd gymaint ag y dylai ar draws y Prosiect.

Effeithiau

- 4.37 Yng nghamau cyntaf y Prosiect, oherwydd diffyg eglurder a disgwyliadau gwahanol ymhlith aelodau'r Bwrdd Cyngori o ran yr hyn y byddai prosiectau cyflawni'n gallu ei gyflawni, achoswyd tipyn o ddryswch. Yn achos y rownd gyntaf o brosiectau cyflawni, nid oedd yn eglur beth roeddent i'w gyflawni o ran dinasyddion, ond roedd y cyfweleion yn gytûn ei bod hi'n rhy gynnar i ddisgwyl gwelliannau mewn gwasanaethau a fyddai o fudd i ddinasyddion. Roeddent yn pwysleisio, yn y cam cynnar hwn, mai gwelliannau mewn prosesau oedd y buddion tebygol, fel cyfathrebu gwell a gallu cynyddol o ran partneriaethau.
- 4.38 Roedd pryderon gan nifer o gyfweleion yn y rownd gyntaf ynglŷn â pha effeithiau y gellid disgwyl yn realistig i brosiectau cyflawni eu cyflawni a sut byddai'r rhain yn cael eu mesur. Roeddent yn pryderu hefyd p'un a fyddai modd priodoli newidiadau i brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, gan ddweud "nid yw'r prosiectau'n arloesol iawn felly a fyddai [i'r canlyniadau] wedi digwydd beth bynnag" a bod y prosiectau "yn ddefnyddiol ond nid yn rhai a fydd yn newid y byd – nid ydynt wedi bwrw'r penawdau". Roedd ein tystiolaeth gynnar yn awgrymu bod yr amheuan hyn yn ddilys, ond er nad yw rhai o'r prosiectau cyflawni'n arbennig o arloesol efallai,

mae cyfle sylweddol i ddysgu o'r modd y mae'r prosiectau wedi cael eu rheoli a'u llywodraethu yn ogystal â'r canlyniadau a gynhyrchwyd (gweler Pennod 7).

- 4.39 Roedd y cyfweiliadau dilynol yn caniatáu mwy o fyfyrion ar i ba raddau roedd y prosiectau cyflawni wedi cyflawni eu canlyniadau. Y consensws oedd bod rhai canlyniadau i ddefnyddwyr gwasanaeth a ddinasyddion wedi cael eu cyflawni mewn lleiafrif o brosiectau. Ymhlith yr enghreifftiau y cyfeiriodd y cyfweleion atynt roedd y Tîm o Gwmpas y Teulu yn Abertawe a Cysylltu Teuluoedd ym Mhen-y-bont ar Ogwr, sydd fel ei gilydd yn creu gwell canlyniadau i blant a theuluoedd, a Broceriaid Iechyd a Gofal Cymdeithasol y Trydydd Sector, sy'n arwain at fwy o bobl yn derbyn gofal gartref.
- 4.40 Mae prosiectau eraill fel Cydweithredu TGCh Gogledd Cymru a Gwasanaethau Cyfreithiol Gogledd Cymru wedi dod yn fwy effeithlon trwy gydweithredu yn hytrach na thrwy ganlyniadau i ddinasyddion. Mae newid tymor hwy mewn systemau wedi bod yn anoddach ei gyflawni.
- 4.41 Nid yw'r naill grŵp o brosiectau na'r llall eto wedi cyflawni canlyniadau ar lefel y boblogaeth, ac roedd y cyfweleion yn cytuno y byddai hynny'n cymryd mwy o amser, ond y dylai ddigwydd petai modd cynnal y cydweithredu sydd wedi arwain at ganlyniadau buddiol hyd yma.
- 4.42 Bu swyddogion Llywodraeth Cymru a oedd yn ymwneud â'r cyfweiliadau dilynol yn cwestiynu gallu rhai prosiectau cyflawni, naill ai er mwyn canfod canlyniadau cyflawnadwy a realistig, neu i'w mesur. Roeddent yn ymwybodol bod 'cyflawni prosiectau yn cael blaenoriaeth dros fonitro a gwerthuso canlyniadau'.
- 4.43 Roedd y cyfweleion yn gweld effeithiolrwydd arweinyddiaeth y Bwrdd Gwasanaethau Lleol, prif weithredwr yr awdurdod lleol, a/neu wleidyddion lleol yn gweithredu fel hyrwyddwr, a sgiliau rheolwr y prosiect cyflawni fel penderfynyddion allweddol ar gyfer llwyddiant prosiectau cyflawni. Ychwanegodd rhai cyfweleion bwysigrwydd ffocws cyffredin ar ganlyniadau i ddinasyddion er mwyn dileu rhwystrau sefydliadol posibl.
- 4.44 Roeddent o'r farn bod y rhwystrau rhag llwyddiant yn cynnwys: diffyg dull strategol, arweinyddiaeth wael neu oddefol gan Fyrddau Gwasanaethau Lleol, arloesedd neu uchelgais annigonol, rhoi blaenoriaeth i flaenoriaethau sefydliadau unigol a'u 'ffyrdd o weithio' yn hytrach na dull gweithredu

cydweithredol, dim digon o gysylltiad gan y trydydd sector, ac effeithiau toriadau mewn gwariant cyhoeddus.

Dysgu

- 4.45 Roedd barn gyson gan y cyfweleion fod y Prosiect yn gyfle i roi dulliau newydd ar brawf, ac yn benodol, datblygu dulliau ataliol trwy weithio i wella canlyniadau cymdeithasol mewn meysydd thematig blaenoriaeth ar gyfer Llywodraeth Cymru (yn cynnwys pobl hŷn, teuluoedd ag anghenion cymhleth a phobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET)).
- 4.46 Mae'r cyfweleion hefyd yn gobeithio y bydd y prosiectau'n darparu dysgu ynghylch 'beth sy'n gweithio' (a beth nad yw'n gweithio) wrth gyflawni canlyniadau gwell, mwy cost effeithiol ar gyfer dinasyddion o ran ystod o feysydd gwasanaeth. Roedd swyddogion Llywodraeth Cymru'n awyddus i ddefnyddio'r dysgu hwn wrth ddatblygu polisi ac mewn arweiniad i awdurdodau lleol. Fe wnaeth sawl un o'r cyfweleion bwysleisio pwysigrwydd dysgu am brosesau effeithiol i gyflawni canlyniadau, er enghraifft, yn ymwneud ag ymgysylltu â dinasyddion a chyd-gynhyrchu ac ar gyfer adborth ar bolisiâu fel symud at Gynlluniau Integredig Sengl.
- 4.47 Yn ychwanegol at ddymuniad i ddysgu o'r Prosiect er mwyn llywio a datblygu meysydd polisi yr oeddent yn gyfrifol amdanynt, roedd y cyfweleion yn awyddus hefyd i'r prosiectau cyflawni ddysgu oddi wrth ei gilydd, gan gynnwys o fewn rhanbarthau a rhwng is-setiau o brosiectau, yn ogystal â dysgu o brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn gyffredinol.
- 4.48 Gan adleisio'u safbwyntiau ar feithrin gallu a newid diwylliannol a drafodwyd uchod, credai'r cyfweleion y dylai cyfleoedd dysgu gael eu cynnig i awdurdodau lleol a Byrddau Gwasanaethau Lleol i helpu cyfarwyddwyr gwasanaethau mewn awdurdodau lleol a sefydliadau partner, fel Byrddau Iechyd, er mwyn gweld buddion a risgiau cydweithredu, a sut i hyrwyddo'r buddion a lliniaru'r risgiau, a fyddai'n helpu ysgogi newid diwylliannol.
- 4.49 Roedd barn gyffredinol fod angen i ddysgu lywio'r hyn y gellir ei atgynhyrchu ar draws meysydd amrywiol a/neu gyd-destunau, a sut i 'ehangu i raddfa fwy' yn effeithiol o brosiectau i gyflwyno prif ffrwd.

- 4.50 Awgrymodd nifer o gyfweleion fod y potensial gan y Bwrdd Cynghori a thîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop i wneud mwy i hyrwyddo dysgu rhwng prosiectau cyflawni, i awdurdodau lleol a Byrddau Gwasanaethau Lleol, ac o fewn Llywodraeth Cymru.
- 4.51 Roedd sawl cyfwelai yn yr ail rownd yn teimlo y byddai'n ddefnyddiol i Lywodraeth Cymru gyfosod y prif bwyntiau dysgu o werthusiad Prosiect Datblygu a Chyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop â gwerthusiadau eraill perthnasol, er enghraifft ar Creu'r Cysylltiadau, Teuluoedd yn Gyntaf a'r prosiect Caffael Cydweithredol a ariannwyd gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop.
- 4.52 Pwysleisiodd cyfweleion Llywodraeth Cymru bwysigrwydd defnyddio'r dysgu o'r gwerthusiad hwn i lywio'r broses o ddiwygio gwasanaethau cyhoeddus yn awr ac yn y dyfodol, gan gynnwys datblygu Cynlluniau Integredig Sengl a Bil Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

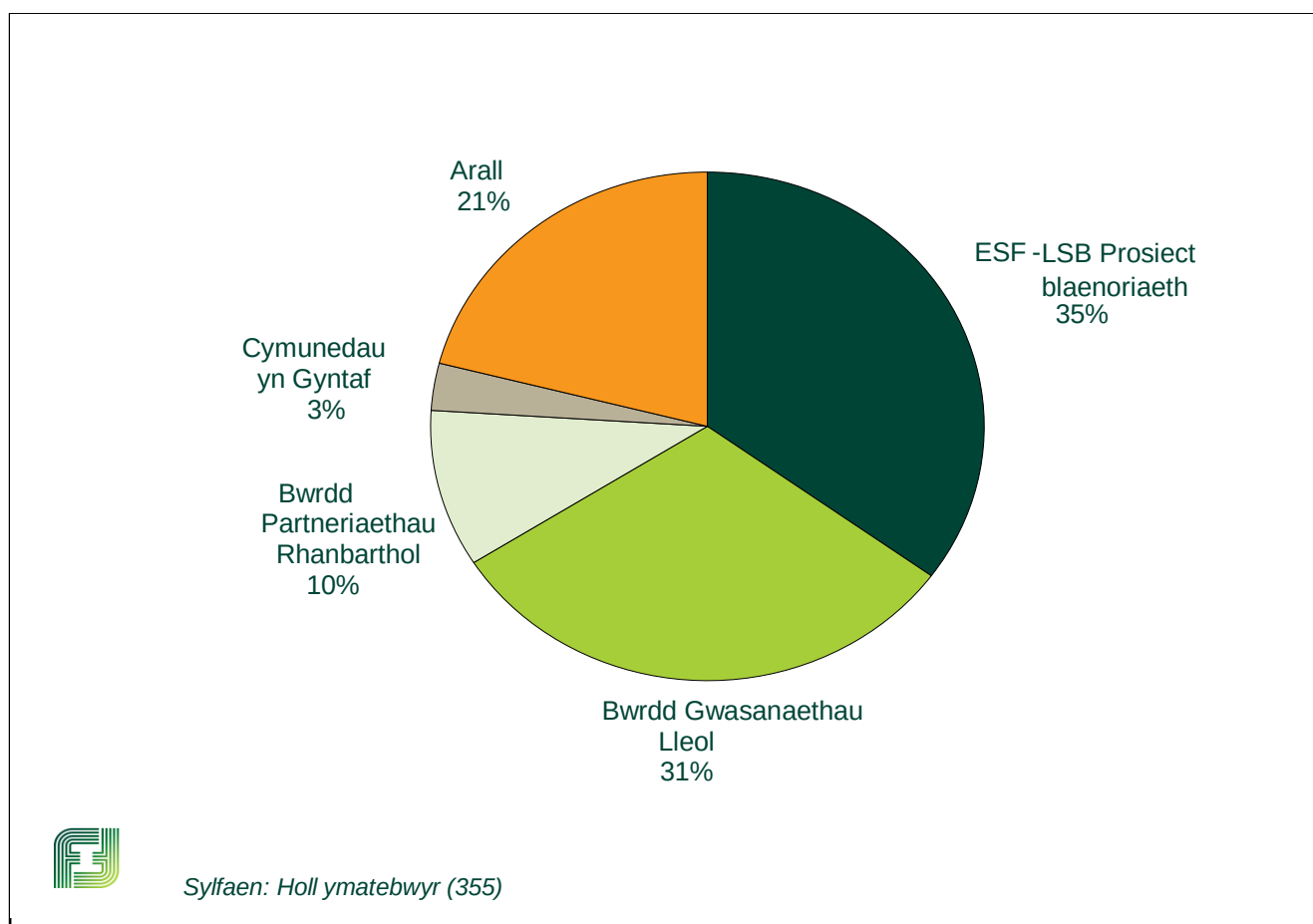
5. Arolwg Cymru Gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus - Gwaelodlin

- 5.1 Mae'r bennod hon yn amlinellu manylion y canfyddiadau o Arolwg cyntaf Cymru Gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus, a gynhaliwyd i bennu gwaelodlin ar gyfer i ba raddau y mae cydweithredu'n digwydd o fewn y sector cyhoeddus a'r trydydd sector, a rhyngddynt, wrth gyflwyno gwasanaethau cyhoeddus.
- 5.2 Llywiwyd cwrdd yr arolwg gan ganfyddiadau o'r arolwg llenyddiaeth, datblygu'r ddamcaniaeth newid, a gwerthusiadau blaenorol a gynhaliwyd yng Nghymru (Martin *et al.*, 2011). Roedd y testunau yn yr holiadur yn cynnwys y canlynol:
- y cyd-destun y mae'r prosiect/partneriaeth yn gweithredu ynddo;
 - ffocws a threfn y prosiect/partneriaeth (pwy sydd ynghlwm wrthynt ac i ba raddau), gallu'r aelodau i gydweithredu;
 - cyflawniad y prosiect/partneriaeth – arweinyddiaeth, ymddygiadau ac integreiddio rhwng aelodau;
 - y cymorth a gaiff y prosiect gan aelodau a thîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a Llywodraeth Cymru ar lefel ehangach; ac
 - effaith y cyllid a llwyddiant y prosiectau yn erbyn eu nodau datganedig.
- 5.3 Mae'r arolwg hwn yn pennu gwaelodlin ar natur a graddau cydweithredu mewn gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru yn 2013. Bydd yr arolwg yn cael ei ailadrodd yn 2015, a'r pryd hynny daw'n bosibl dadansoddi newid dros amser a bydd hyn yn cyfrannu at ddadansoddi effeithiolrwydd Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Yn y cyfamser, mae'r data a gasglwyd yn yr arolwg cyntaf yn rhoi cipolwg defnyddiol ar weithio mewn partneriaeth ar draws y gwasanaethau cyhoeddus a golwg gynnar ar brosiectau sy'n cael eu hariannu gan Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop.
- 5.4 Disgrifir methodoleg yr arolwg ym Mhennod 3. O ran y dadansoddiad, lle cyfeirir at wahaniaethau arwyddocaol, maent yn seiliedig ar brawf-t ar lefel hyder o 95%.

Ymatebion

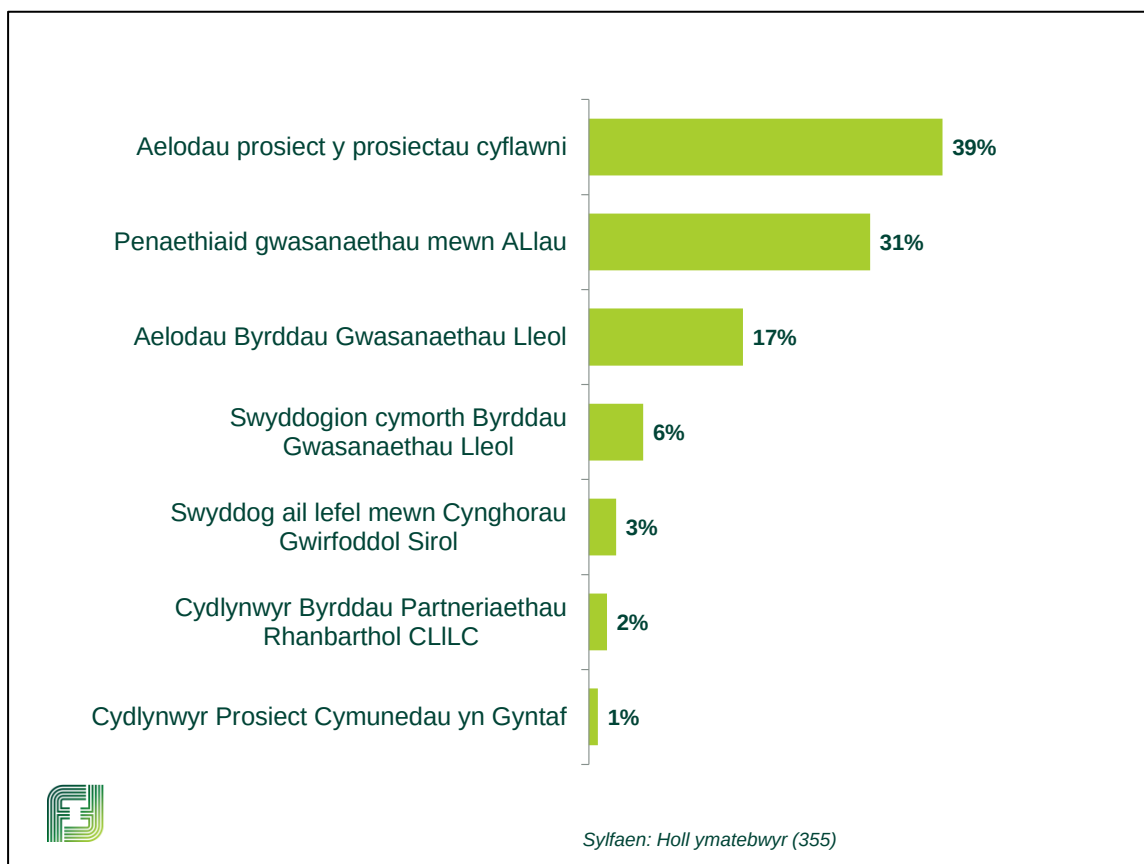
- 5.5 Cafwyd 355 o ymatebion. Daeth ychydig dros draean (125) oddi wrth bobl a oedd yn uniongyrchol gysylltiedig â phrosiectau cyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Cafodd pob un ac eithrio un o'r 38 o brosiectau a oedd yn bodoli adeg yr arolwg eu cynrychioli yn yr ymatebion, a daeth 22 o ymatebion oddi wrth y rheiny a oedd yn gysylltiedig â phrosiectau Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol CLILC.
- 5.6 Daeth y 230 o ymatebion eraill oddi wrth y rheiny a oedd yn gweithio gyda Byrddau Gwasanaethau Lleol (109), Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol (34), Partneriaethau Cymunedau yn Gyntaf (12) neu fathau eraill o weithio mewn partneriaeth (75) (gweler Ffigur 5.1). At ddibenion dadansoddi, cyfeiriwyd at bob un o'r rhain fel partneriaethau "eraill" (yn hytrach na phrosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop).

Ffigur 5.1: Ymatebion yn ôl math o bartneriaeth

5.7 Roedd yr arolwg yn cynnwys ymatebion gan bobl mewn ystod eang o rolau gwahanol, yn cynnwys aelodau o brosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a rheolwyr prosiectau, aelodau o Fyrddau Gwasanaethau Lleol a Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol, cydlynwyr Cymunedau yn Gyntaf a Phenaethiaid Gwasanaeth a swyddogion ail lefel mewn awdurdodau lleol a Chynghorau Gwirfoddol Sirol. Mae Ffigur 5.2 yn dangos y proffil ymatebwyr yn ôl rôl.

Ffigur 5.2: Proffil ymatebwyr yn ôl rôl

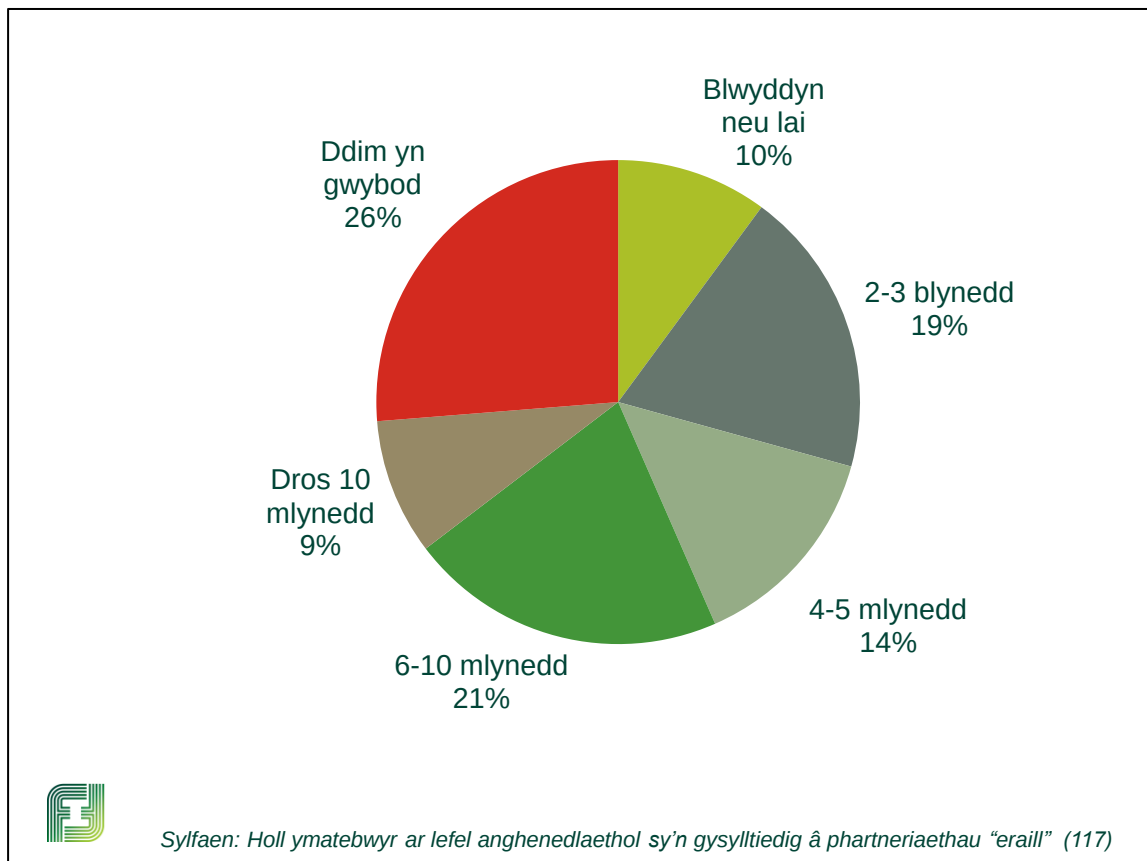
Natur prosiectau a phartneriaethau

5.8 Yn nodweddiadol, roedd prosiectau a phartneriaethau yn tueddu i gynnwys cynrychiolwyr o sefydliadau yr oedd eu cylchoedd gwaith yn amrywio o weithgareddau strategol i weithgareddau mwy gweithredol. Gan amlaf, adroddodd ymatebwyr (39%) ar brosiectau a phartneriaethau a oedd yn

gysylltiedig â 6-10 o sefydliadau. Dywedodd rhyw un ran o bump (19%) o'r ymatebwyr fod y bartneriaeth/prosiect dan sylw'n gysylltiedig â phump neu lai o sefydliadau, a dywedodd cyfran debyg (18%) eu bod yn gysylltiedig â 10 neu fwy; nid oedd chwarter (24%) yn siŵr. Mae hyn yn dangos maint a chymhlethdod y partneriaethau dan sylw. Roedd y proffil yn debyg ar gyfer prosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop ac ar gyfer mathau eraill o bartneriaeth.

- 5.9 Roedd pob un o'r prosiectau cyflawni wedi bod yn rhedeg am lai na blwyddyn pan gynhaliwyd yr arolwg. Roedd partneriaethau eraill wedi bod yn rhedeg am gyfnod hwy yn nodweddiadol – dim ond 10% oedd wedi bod yn gweithredu am flwyddyn neu lai ac roedd 9% wedi bod yn gweithredu am fwy na degawd (Ffigur 5.3). Mae'n bwysig ystyried oed y partneriaethau eraill wrth wneud cymariaethau yn y dadansoddiad, gan y gallai fod disgwyl i bartneriaethau sydd wedi bod yn rhedeg am gyfnod hwy fod wedi'u sefydlu'n well a'u bod wedi cael mwy o amser i sicrhau llwyddiant o ran cyflawni canlyniadau.

Ffigur 5.3: Oed partneriaethau eraill nad ydynt yn cael eu hariannu gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop er mwyn cymharu

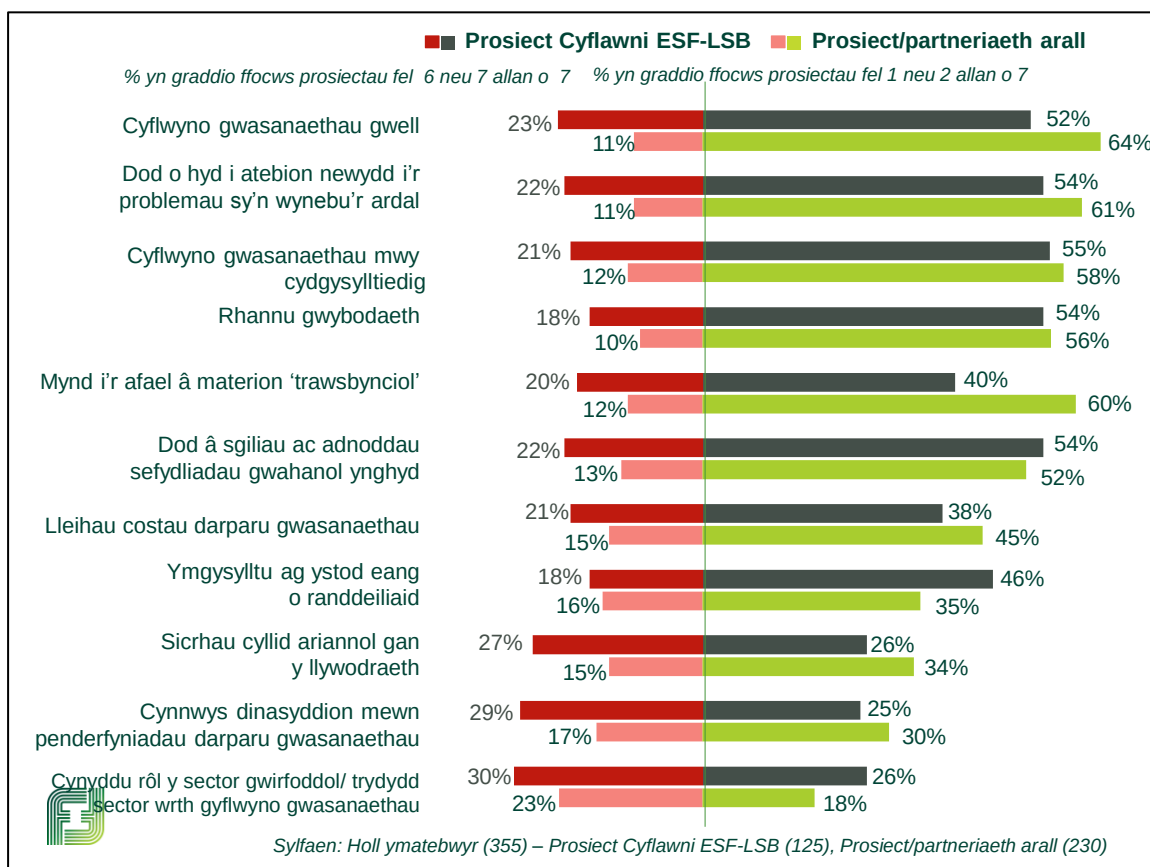

Ffocws y Prosiect/Partneriaeth

5.10 Wrth wneud cymariaethau mae'n bwysig deall ffocysau'r prosiectau cyflawni a phartneriaethau eraill, er mwyn pennu i ba raddau yr ydym yn cymharu tebyg gyda thebyg. Mae hyn hefyd yn ein galluogi i ystyried i ba raddau y mae amcanion y prosiectau cyflawni yn adlewyrchu nodau cyffredinol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop.

5.11 Aseswyd ffocws pob prosiect cyflawni trwy gyfres o ddatganiadau y gofynnwyd i ymatebwyr eu graddio ar raddfa o 1 i 7, lle'r oedd 1 yn "brif ffocws" a 7 "heb fod yn ffocws o gwbl mewn gwirionedd". Mae Ffigur 5.4 yn dangos cyfran yr ymatebwyr a raddiodd bob datganiad fel "prif ffocws" (sgôr o 1 neu 2) a'r rheiny a ddywedodd "heb fod yn ffocws o gwbl mewn gwirionedd" (sgôr o 6 neu 7) – ar gyfer prosiectau cyflawni a phartneriaethau eraill.

Ffigur 5.4: Ffocysau prosiectau/partneriaethau

5.12 Ffocysau mwyaf cyffredin prosiectau a ariannwyd gan Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop oedd:

- cyflwyno gwasanaethau mwy cydgysylltiedig (55%);
- dod o hyd i atebion newydd i'r problemau sy'n wynebu'r ardal (54%); a
- thynnu sgiliau ac adnoddau sefydliadau gwahanol at ei gilydd (54%).

5.13 Mae hyn yn adlewyrchu nod Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop o wella gallu i gydweithredu a defnyddio adnoddau'n fwy effeithiol. Fodd bynnag, roedd llawer llai o bwyslais ar gynyddu ymgysylltiad â dinasyddion (25%) a rôl y trydydd sector wrth gyflwyno gwasanaethau (26%). Awgrymodd 30% o ymatebwyr nad oedd y trydydd sector yn ffocws o gwbl yn eu prosiect cyflawni er mai dyma oedd un o nodau allweddol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop (ar gyfer canfyddiadau tebyg gweler Old Bell 3, 2014).

5.14 Yn gyffredinol, adroddodd ymatebwyr o'r partneriaethau eraill (nad oeddent yn cael eu hariannu gan Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop) am ffocysau tebyg i brosiectau cyflawni, gan awgrymu eu bod yn gymharydd addas i'r prosiectau cyflawni. Fodd bynnag, adroddodd cyfran gryn dipyn yn fwy bod eu partneriaethau'n canolbwyntio ar:

- gyflwyno gwasanaethau gwell
- mynd i'r afael â materion 'trawsbynciol, ac
- ymgysylltu ag amrywiaeth eang o randdeiliaid o gymharu â phartneriaethau eraill.

Cyflawniad Prosiectau/Partneriaethau

5.15 Roedd yr arolwg yn holi ynghylch ystod o ymddygiadau y mae ymchwil flaenorol wedi dynodi eu bod yn cyfrannu at gydweithredu effeithiol. Pan gynhelir yr arolwg dilynol, bydd cymariaethau'n cael eu gwneud i bennu p'un a oes unrhyw wahaniaeth mewn ymddygiadau yr adroddwyd amdanynt rhwng prosiectau a gyflawnodd eu hamcanion, a'r rheiny sydd wedi bod yn llai llwyddiannus. Yn y cam ffurfiannol hwn, mae'n ddefnyddiol edrych ar ganlyniadau'r arolwg cyntaf i weld sut mae cyflawni'n digwydd a nodi a oes unrhyw wahaniaethau yn y ffordd y mae prosiectau cyflawni a phartneriaethau

eraill nad ydynt yn cael eu hariannu gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop wedi'u trefnu.

Rheolwyr prosiectau cyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

5.16 Mae Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn seiliedig ar y rhagdybiaeth mai rheolwyr prosiect sy'n ganolog i'r prosiectau cyflawni. Eu perfformiad nhw a fydd yn llywio llwyddiant neu fethiant prosiect, yn amodol ar ffactorau sefydliadol lleol eraill. Yn wir, yn y mwyafrif o achosion, defnyddiwyd cyllid Cronfa Gymdeithasol Ewrop i ariannu rheolwyr prosiectau.

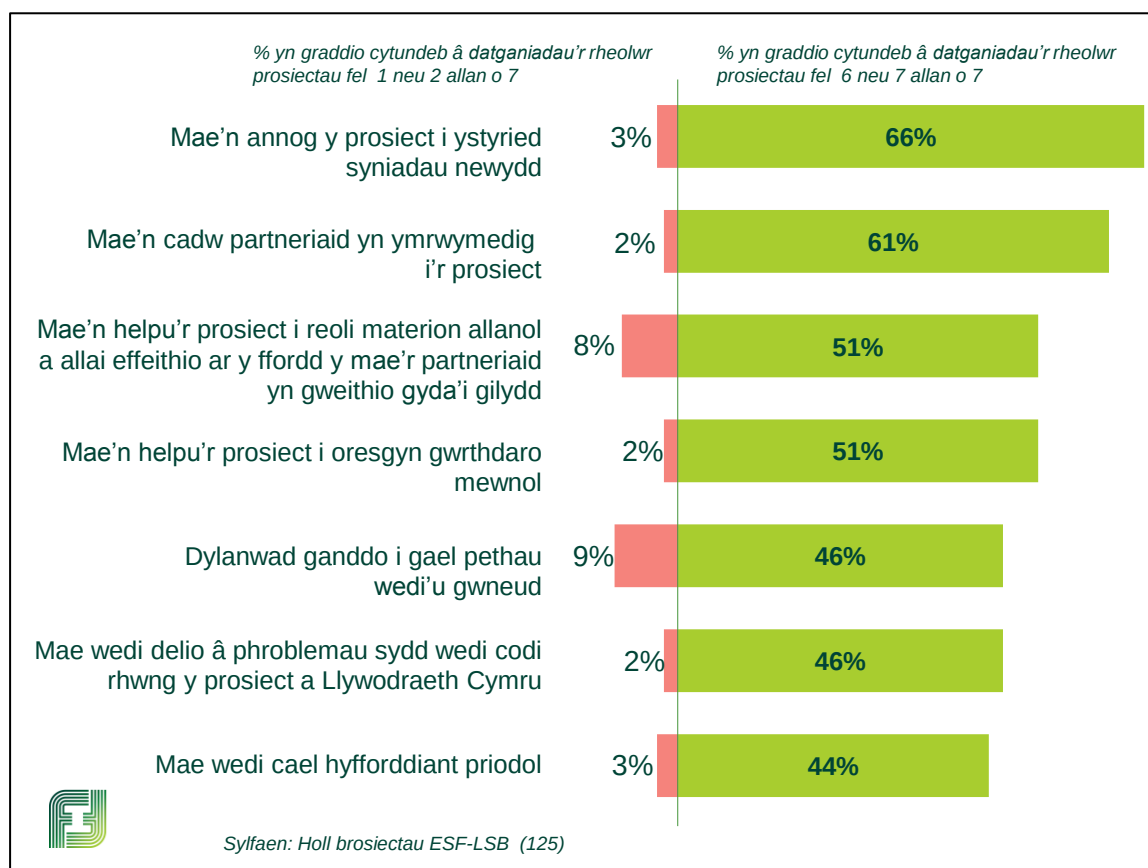
5.17 Er mwyn deall yn well effeithiolrwydd rheolwyr prosiectau yn y prosiectau cyflawni, gofynnwyd i ymatebwyr o brosiectau Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop raddio i ba raddau yr oeddent yn cytuno ag ystod o ddatganiadau ynghylch eu rôl. Dangosir yr ymatebion yn Ffigur 5.5 isod. Roedd nifer o ymatebwyr (13%) yn rheolwyr prosiectau, ac felly'n adrodd arnynt eu hunain. Er eu bod ychydig yn fwy cadarnhaol ynglŷn â'u perfformiad na'r ymatebwyr eraill, ni wnaeth hyn newid y ffigurau cyffredinol yn sylweddol felly mae eu hymatebion wedi'u cynnwys yn y dadansoddiad.

5.18 Fel y trafodir ym Mhenodau 6 a 7, gwelwyd bod gan reolwyr prosiectau nifer o rolau pwysig, yn cynnwys:

- annog prosiectau i ystyried syniadau newydd (roedd 66% yn cytuno/cytuno'n gryf), a
- chadw partneriaid yn ymrwymedig i'r prosiect (60%).

5.19 Fodd bynnag, credai llai na hanner yr ymatebwyr eu bod wedi bod yn effeithiol o ran trefnu bod pethau'n cael eu gwneud a delio â phroblemau rhwng y prosiect a Llywodraeth Cymru. Ond dim ond 41% a adroddodd fod eu rheolwr prosiectau wedi cael hyfforddiant priodol.

Ffigur 5.5: Rôl rheolwyr prosiectau

Ymddygiadau Cydweithredol

5.20 Er mwyn deall trefniadau llywodraethu yn well, gofynnwyd i'r holl ymatebwyr raddio i ba raddau yr oeddent yn cytuno â chyfres o ddatganiadau'n ymwneud â phrosesau mewnol y prosiect cyflawni neu'r bartneriaeth (Ffigur 5.6).

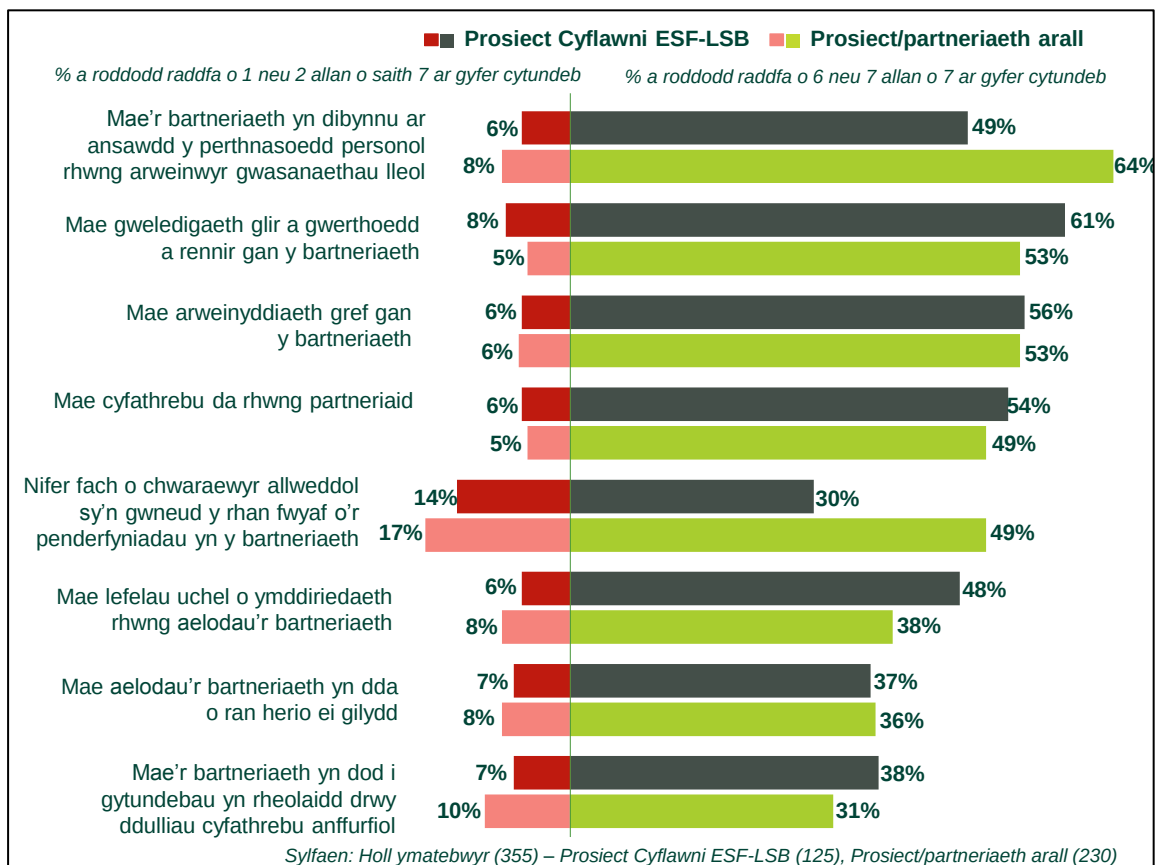
5.21 Yr arwyddion yw, wrth gymharu prosiectau cyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop â phartneriaethau eraill, bod y prosiectau hyn yn cael eu gweld fel rhai mwy cydweithredol ac yn llai tebygol o ddibynnu ar unrhyw un unigolyn neu sefydliad wrth wneud penderfyniadau. Roedd y rheiny a oedd ynghlwm wrth brosiectau cyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn llawer llai tebygol o gytuno'n gryf mai 'nifer fach o chwaraewyr sy'n gwneud y rhan fwyaf o'r penderfyniadau allweddol yn y bartneriaeth' na'r rheiny a oedd ynghlwm wrth bartneriaethau eraill (30% o gymharu â 49%). Mae hyn yn awgrymu, wrth ystyried ymddygiad gwneud penderfyniadau, bod prosiectau a ariennir gan Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop i weld yn rhai mwy cydweithredol a democrataidd. Gallai hyn fod yn ganlyniad prosiectau

cyflawni'n defnyddio Byrddau Prosiectau fel y corff penderfynu. Roeddent hefyd yn llai tebygol o gytuno bod y bartneriaeth yn dibynnu ar ansawdd perthnasoedd personol rhwng arweinwyr gwasanaethau lleol (49% o gymharu â 64% ar gyfer partneriaethau eraill) a allai adlewyrchu natur prosiectau cyflawni fel rhai cyflawn ynddynt eu hunain yn hytrach na phartneriaethau sy'n ceisio dylanwadu ar gyflawniad prif ffrwd.

5.22 Roedd y rheiny a oedd ynghlwm wrth brosiectau cyflawni yn fwy tebygol hefyd o gytuno'n gryf fod gan y bartneriaeth weledigaeth glir a nodau a rennir (61% yn sgorio 6 neu 7 allan o 7).

5.23 Ar draws y rhan fwyaf o'r datganiadau eraill, nid oedd fawr o wahaniaeth rhwng barnau ymatebwyr o brosiectau cyflawni a'r rheiny o bartneriaethau eraill.

Ffigur 5.6: Prosiect neu weithio mewn partneriaeth (y nodweddion a nodwyd amlaf)

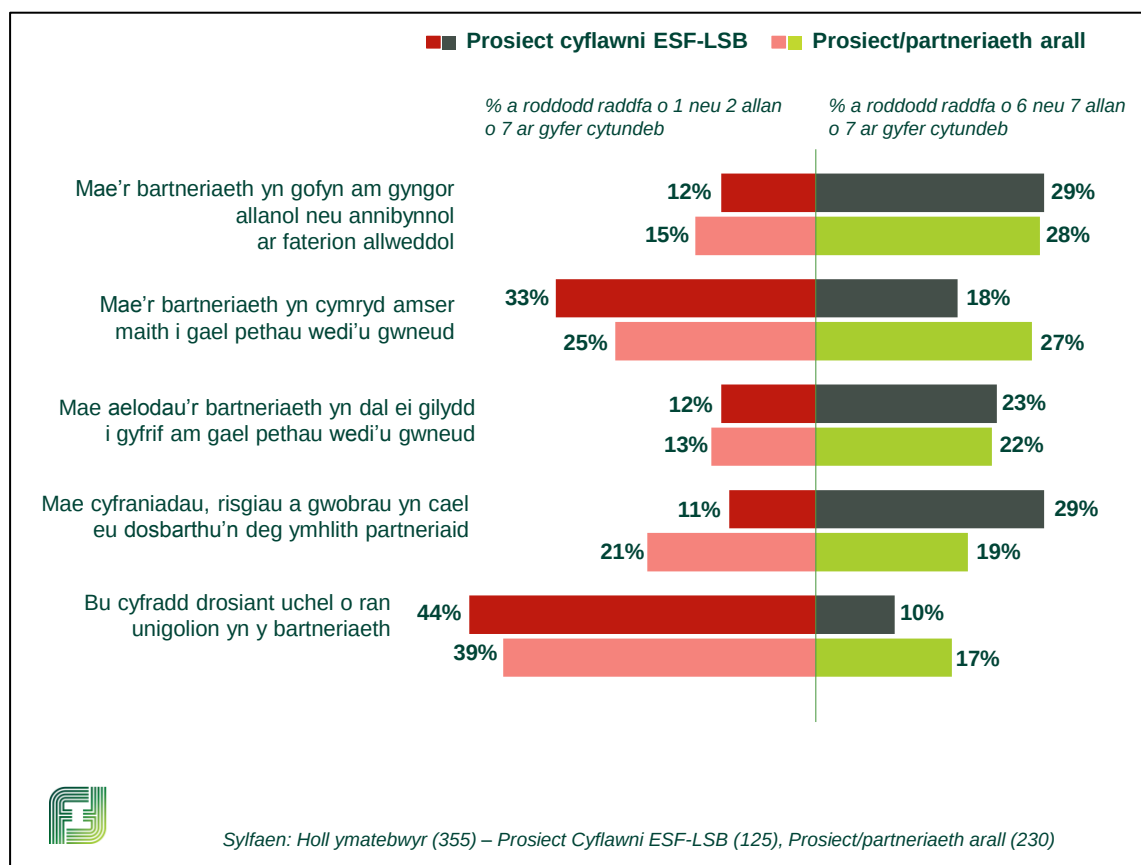

- 5.24 Gofynnwyd y datganiadau a ddangosir yn Ffigur 5.7 fel rhan o'r un cwestiwn â'r rheiny yn Ffigur 5.6, ond mae iddynt lefelau cytuno is. Y prif wahaniaethau rhwng prosiectau cyflawni a phartneriaethau eraill oedd bod lefel y cydweithredu i'w gweld yn uwch mewn prosiectau cyflawni, ac roedd nifer sylweddol fwy o ymatebwyr a oedd ynghlwm wrth brosiectau cyflawni yn cytuno'n gryf bod y cyfraniadau, risgiau a'r gwobrau yn cael eu dosbarthu'n deg ymhlith partneriaid nag ymhlith y rheiny a oedd ynghlwm wrth bartneriaethau eraill (29% o gymharu â 19%).
- 5.25 Mae tystiolaeth hefyd y gwelir bod prosiectau cyflawni yn fwy effeithiol. Roedd cyfran fwy o lawer o ymatebwyr o'r prosiectau hyn yn anghytuno'n gryf bod 'y bartneriaeth yn cymryd amser hir i wneud unrhyw beth' (fe wnaeth 33% raddio hyn fel 1 neu 2 allan o 7 o gymharu â 25% o bartneriaethau eraill).
- 5.26 At ei gilydd roedd y graddau ar gyfer prosiectau cyflawni mewn perthynas â gweithio mewn partneriaeth yn fwy cadarnhaol nag ar gyfer partneriaethau eraill, gydag ymatebwyr yn eu graddio fel rhai â gweledigaeth gliriach, arweinyddiaeth gref, cyfathrebu da a mwy o ymddiriedaeth rhwng partneriaid.

Integreiddio

- 5.27 Gofynnwyd i ymatebwyr ymateb i gyfres o ddatganiadau hefyd ynglŷn â'r lefel integreiddio ymhlith sefydliadau aelod o fewn eu prosiectau a'u partneriaethau - arwydd allweddol o'r lefel gydweithredu. Mae'r gyfran a roddodd radd 6 neu 7 i'r graddau integreiddio, a'r gyfran a roddodd radd 1 neu 2 ar gyfer integreiddio allan o 7 ar gyfer pob datganiad yn cael eu dangos yn Ffigur 5.8.
- 5.28 Y mathau mwyaf cyffredin o integreiddio o fewn prosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a phartneriaethau eraill oedd y byddent 'Yn rhannu gwybodaeth gyda'i gilydd' (graddiwyd yn 6 neu 7 gan 53% ar gyfer prosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, a 47% gan ymatebwyr o bartneriaethau eraill), ac 'Ymgymryd â gweithgareddau ar y cyd i fynd i'r afael â phroblemau penodol' (graddiwyd 6 neu 7 gan 40% ar gyfer prosiectau cyflawni, 47% ar gyfer partneriaethau eraill).

Ffigur 5.7: Prosiect neu weithio mewn partneriaeth (y nodweddion a nodwyd leiaf)

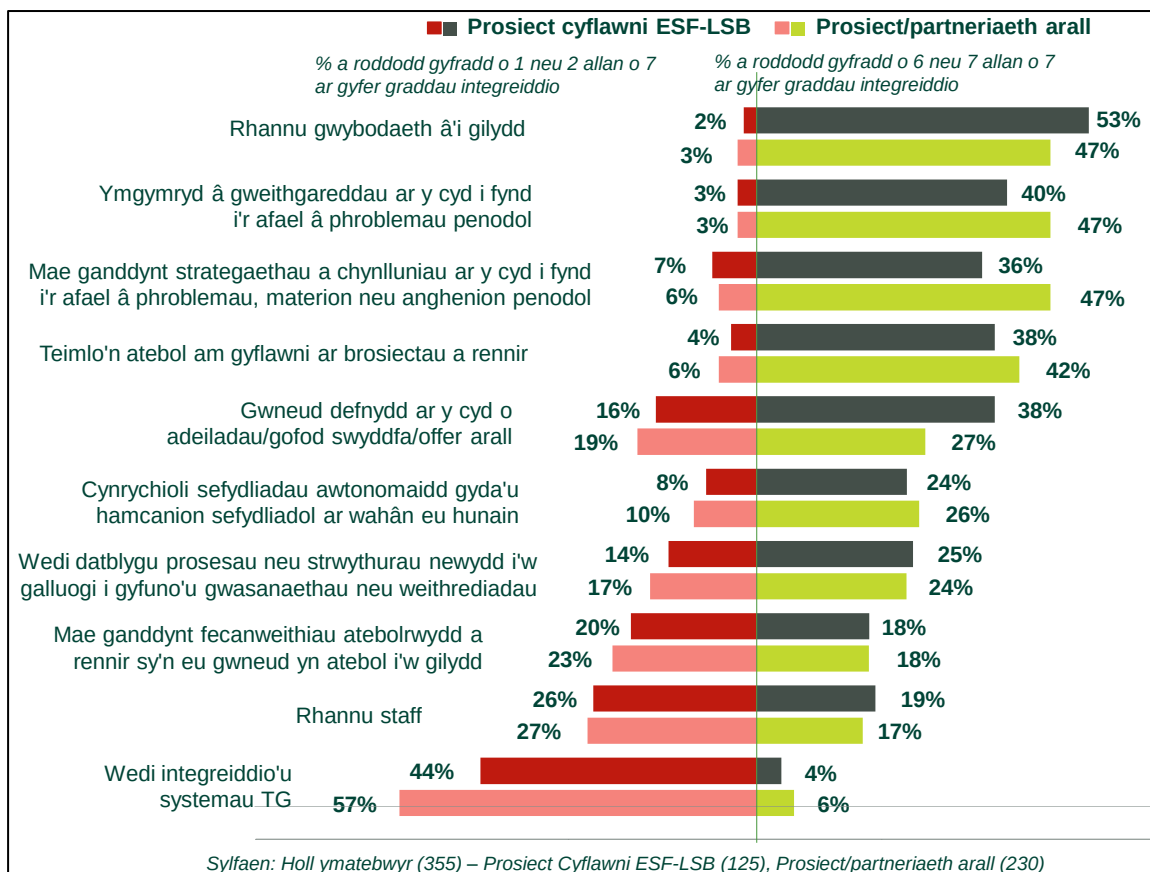

- 5.29 Fe wnaeth nifer sylweddol yn fwy o ymatebwyr a oedd ynghlwm wrth brosiectau cyflawni raddio'r lefel integreiddio yn uchel ar gyfer gwneud 'defnydd ar y cyd o adeiladau/ gofod swyddfa/ offer arall' o gymharu â phartneriaethau eraill (rhoddodd 38% radd 6 neu 7 allan o 7 ar gyfer integreiddio o gymharu â 27%). Roedd ymatebwyr a oedd yn gysylltiedig â phrosiectau cyflawni yn llai tebygol o raddio'r graddau integreiddio yn uchel ar gyfer y prosiect yn meddu ar 'strategaethau a chynlluniau ar y cyd i fynd i'r afael â phroblemau, materion neu anghenion penodol' o gymharu â phartneriaethau eraill (36% o gymharu â 47% yn y drefn honno) sy'n debygol o adlewyrchu cyfyngiadau'r prosiect sy'n seiliedig ar gyflawni yn hytrach na phartneriaethau mwy strategol.
- 5.30 Roedd systemau TG integredig yn anghyffredin mewn prosiectau cyflawni a phartneriaethau eraill, er i nifer sylweddol yn fwy o ymatebwyr raddio'r lefel integreiddio ar gyfer y datganiad hwn yn isel (sgôr o 1 neu 2 allan o 7) ar gyfer

partneriaethau eraill nag ar gyfer prosiectau cyflawni (57% o gymharu â 44% yn y drefn honno).

- 5.31 O'i chymryd fel cyfanrwydd, mae'r lefel integreiddio i weld yn weddol debyg ar draws prosiectau cyflawni a phartneriaethau eraill nad ydynt yn cael eu hariannu gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop, er bod rhai arwyddion bod mwy o integreiddio o ran 'caledwedd' gyda'r prosiectau cyflawni (e.e. rhannu gofod adeiladau).

Ffigur 5.8: Integreiddio ymhlith sefydliadau partner

Hanes cydweithredu prosiect/partneriaeth

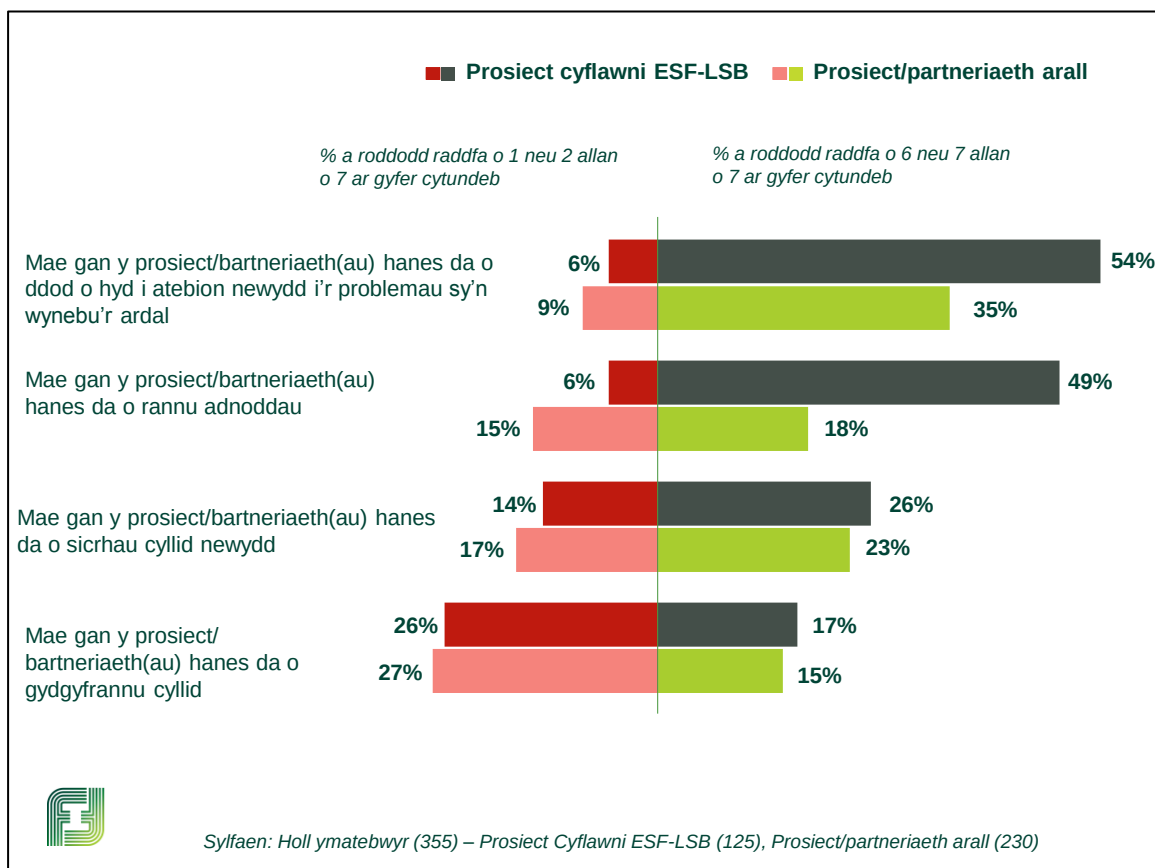
- 5.32 Gofynnwyd i ymatebwyr raddio hanes eu prosiect/partneriaeth o rannu adnoddau, cyllid a dod o hyd i atebion er budd yr ardal leol (Ffigur 5.9).

- 5.33 Roedd dros hanner (54%) yr holl ymatebwyr a oedd ynghlwm wrth brosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn cytuno'n gryf fod gan y prosiect hanes da o 'Ddod o hyd i atebion i broblemau

sy'n wynebu'r ardal', sef nifer sylweddol yn uwch nag ymhlith partneriaethau eraill (35%). Roedd ychydig o dan hanner (49%) yn cytuno'n gryf fod ganddynt hanes da o rannu adnoddau, ac eto roedd hyn yn sylweddol uwch nag ymhlith ymatebwyr o bartneriaethau eraill (18%). Mae hyn yn rhoi tystiolaeth fod prosiectau cyflawni, ar y cyfan, yn fwy 'cydgysylltiedig' a chydweithredol na'r norm yng Nghymru.

5.34 Canfuwyd bod gan brosiectau cyflawni a phartneriaethau eraill hanesion tebyg ar gyfer sicrhau cyllid newydd. Yn y ddau achos, dim ond cyfran fach o ymatebwyr a adroddodd fod hanes da gan eu prosiect/partneriaeth.

Ffigur 5.9: Rhannu adnoddau a chyllid a dod o hyd i atebion

Cymorth Prosiectau Cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

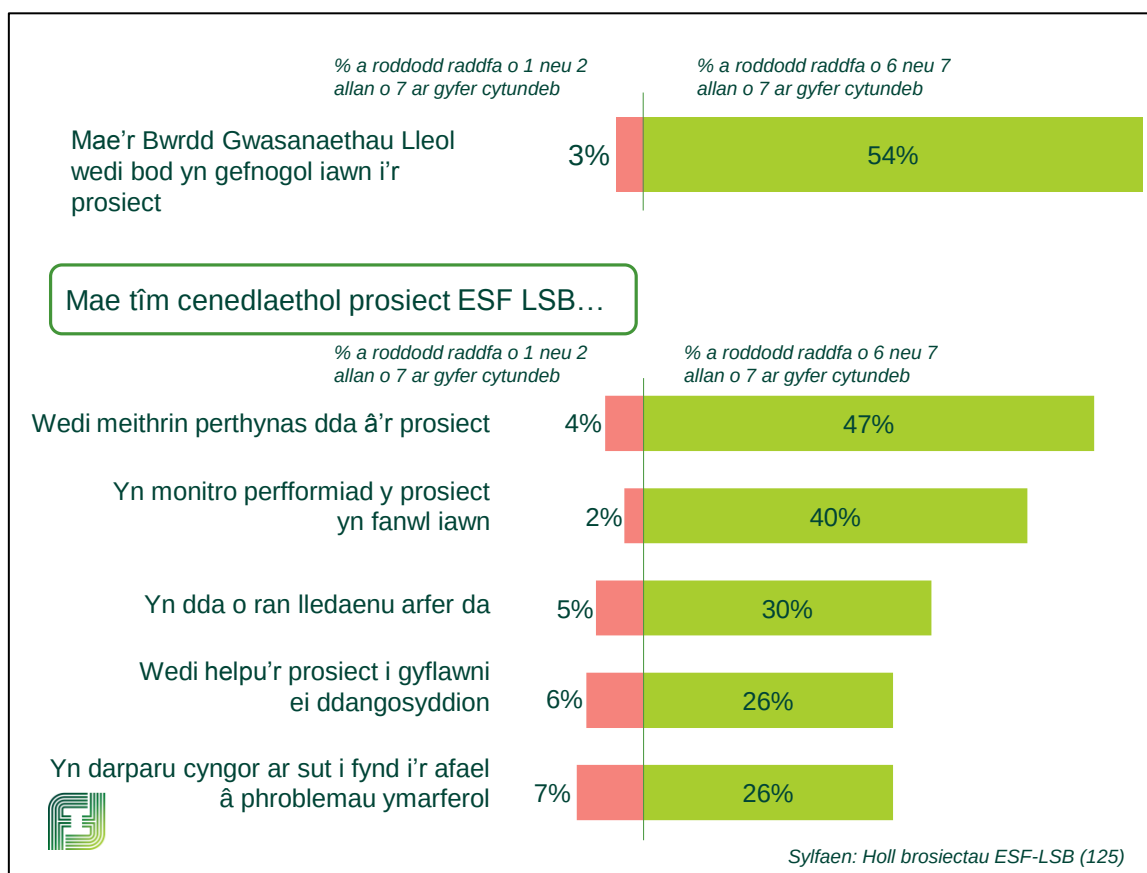
5.35 Mae lefel y cymorth a roddir i brosiectau cyflawni gan eu Bwrdd Gwasanaethau Lleol a thîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa

Gymdeithasol Ewrop yn Llywodraeth Cymru yn debygol o effeithio ar lwyddiant y prosiect cyfan. Aeth yr arolwg ati felly i gasglu barnau gan ymatebwyr ynglŷn â pha mor effeithiol y bu'r cymorth hwn.

Cymorth gan dimau lleol a chenedlaethol

- 5.36 Roedd ychydig dros hanner yr ymatebwyr a oedd ynghlwm wrth brosiectau cyflawni yn cytuno'n gryf fod eu Bwrdd Gwasanaethau Lleol wedi bod yn gefnogol i'r prosiect (54%); dim ond 3% oedd yn anghytuno'n gryf (sgôr o 1 neu 2 allan o 7). Mae hyn yn syndod o isel o ystyried y bwriadwyd i'r prosiectau hyn gael eu harwain gan y Byrddau Gwasanaethau Lleol. Roedd mwyafrif mawr (81%) o reolwyr prosiectau yn cytuno, fodd bynnag, fod y Byrddau Gwasanaethau Lleol wedi bod yn gefnogol, ac nid oedd unrhyw un yn anghytuno'n gryf.
- 5.37 Gofynnwyd i'r ymatebwyr hefyd raddio i ba raddau y cafodd eu prosiect/partneriaeth gymorth gan dîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn Llywodraeth Cymru. Mae Ffigur 5.10 yn dangos y cyfrannau a oedd yn cytuno'n gryf (sgôr o 6 neu 7 allan o 7) neu'n anghytuno'n gryf (sgôr o 1 neu 2) eu bod wedi cael cymorth.
- 5.38 Adroddodd ychydig dan hanner (47%) yr ymatebwyr fod gan y tîm cenedlaethol berthynas dda gyda'u prosiect. Dim ond 4% oedd yn anghytuno'n gryf. Roedd dwy ran o bump (40%) yn cytuno'n gryf fod y tîm cenedlaethol wedi monitro eu perfformiad yn fanwl. Dim ond 30% oedd o'r farn fod y tîm cenedlaethol yn dda o ran lledaenu arfer da, a theimlai 26% ei fod wedi helpu'r prosiect i gyflawni ei ddangosyddion WEFO neu ei fod yn darparu cyngor ar sut i fynd i'r afael â phroblemau. Mae'n werth nodi, fodd bynnag, mai nifer fach iawn o ymatebwyr a oedd yn anghytuno'n bendant â'r datganiadau hyn.
- 5.39 At ei gilydd, roedd yr ymatebwyr yn gadarnhaol ynglŷn â'r cymorth a gawsant, ond dywedodd cyfran fawr ohonynt, yn enwedig y rheiny nad ydynt yn rheolwyr prosiectau, nad oeddent yn gwybod pa gysylltiad oedd gan dîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop â'u prosiect nhw.

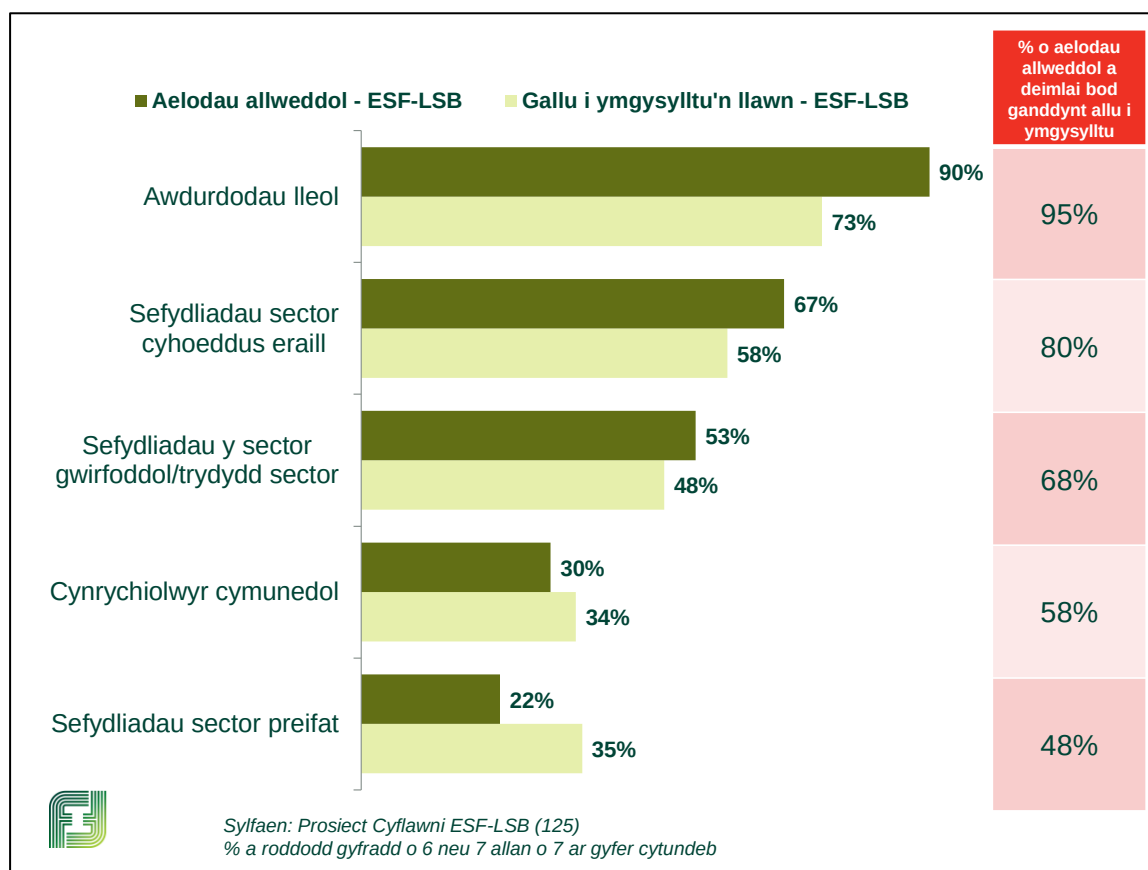
Ffigur 5.10: Cytundeb â datganiadau'n ymwneud â chymorth gan Fyrddau Gwasanaethau Lleol a thîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

Gallu aelodau allweddol prosiect/partneriaeth

5.40 Mesur arall o'r cymorth y mae prosiectau cyflawni a phartneriaethau eraill yn ei gael yw gallu partneriaid i ymgysylltu â nhw. Mae Ffigur 5.11 yn dangos cyfran yr ymatebwyr a adroddodd (sgôr o 6 neu 7 allan o 7) fod rhai sefydliadau neu gynrychiolwyr (a gynrychiolir gan y bar tywyllach) yn aelodau allweddol o brosiectau cyflawni. Gofynnwyd i'r ymatebwyr wedyn i ba raddau yr oeddent yn cytuno bod y gallu (o ran staff, adnoddau ariannol, gwybodaeth) gan bob sefydliad penodol i ymgysylltu'n llawn â'r prosiect. Mae'r gyfran sy'n cytuno'n gryf (sgôr o 6 neu 7 allan o 7) bod y gallu gan y sefydliad i ymgysylltu'n llawn wedi'i chynrychioli gan y barrau goleuach.

Ffigur 5.11: Aelodau allweddol prosiectau

5.41 Mae'r ffigurau yn y tabl ar ochr dde bellaf Ffigur 5.11 yn dangos cyfran yr ymatebwyr a adroddodd fod pob sefydliad yn aelod allweddol o'r prosiect, a ddywedodd hefyd fod y gallu ganddynt i ymgysylltu'n llawn.

5.42 Mae'r canlyniadau yn dangos, lle gwelir awdurdodau lleol fel aelodau allweddol, y gwelir bod ganddynt y gallu hefyd fel arfer i ymgysylltu'n llawn â'r prosiect. Dywedodd bron pob un o'r ymatebwyr o brosiectau cyflawni fod eu hawdurdodau lleol yn aelodau allweddol o'r prosiect (90%). Yn gyffredinol, dywedodd 73% o'r holl brosiectau fod y gallu gan awdurdodau lleol i ymgysylltu â'r prosiect p'un a oeddent yn aelod allweddol neu beidio, ac o'r rheiny a ddywedodd eu bod yn aelodau allweddol, aeth hyn i fyny i 95%. Roedd patrwm tebyg i'w weld mewn perthynas â sefydliadau eraill y sector cyhoeddus. Fodd bynnag, roedd llai o ymatebwyr yn gweld bod gan sefydliadau'r trydydd sector y gallu i ymgysylltu'n llawn, er eu bod yn aml yn eu gweld fel aelodau allweddol o'r prosiect. Mae hyn yn bryder, gan mai un o nodau cyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yw cynyddu cydweithredu

gyda'r trydydd sector; ymgwymerir â dadansoddi a thystiolaeth bellach o werthusiad Creu'r Cysylltiadau (Old Bell 3, 2014) i archwilio'r canfyddiad hwn. Dim ond lleiafrif o'r ymatebwyr a oedd yn gweld cynrychiolwyr cymunedol a'r sector preifat fel aelodau allweddol o'r prosiectau.

Effaith cyllid ar gyfer prosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

Ychwanegedd cyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

- 5.43 Credai dwy ran o dair (67%) o'r ymatebwyr a oedd yn cynrychioli prosiectau cyflawni na fyddent wedi digwydd heb gyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae'r canlyniad hwn yn gadarnhaol ac yn gyson â barnau o'n hastudiaethau achos. Byddwn yn rhoi'r canfyddiad hwn ar brawf eto yn ein hail gyfnod o astudiaethau achos.
- 5.44 Dywedodd hanner yr ymatebwyr fod prosiectau cyflawni yn gynaliadwy. Credai traean (34%) eu bod yn eithaf tebygol o barhau ymhellach na chyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop; dywedodd 16% eu bod yn debygol iawn o wneud hynny. Mae hyn yn awgrymu bod cyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi creu ymrwymiad parhaus i brosiectau a ddylai esgor ar fuddion tymor hwy i'r ardaloedd lleol. Fodd bynnag, teimlai chwarter (26%) ei bod yn annhebygol y byddai'r prosiectau yn parhau heb y cyllid. Nid oedd y 26% arall yn gwybod a oedd dyfodol hirdymor i'w prosiectau. Bydd darbodaeth yng nghyllid y sector cyhoeddus yn parhau yn yr ychydig flynyddoedd nesaf a gallai hyn arwain at amgylchedd anodd i brosiectau barhau wedi i gyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop ddod i ben. Enghraifft o hyn yw Prosiect TGCh Gogledd Cymru (Pennod 7) a roddodd y gorau iddi ar ôl i'r cyllid ddod i ben (gweler hefyd IPC, 2013).

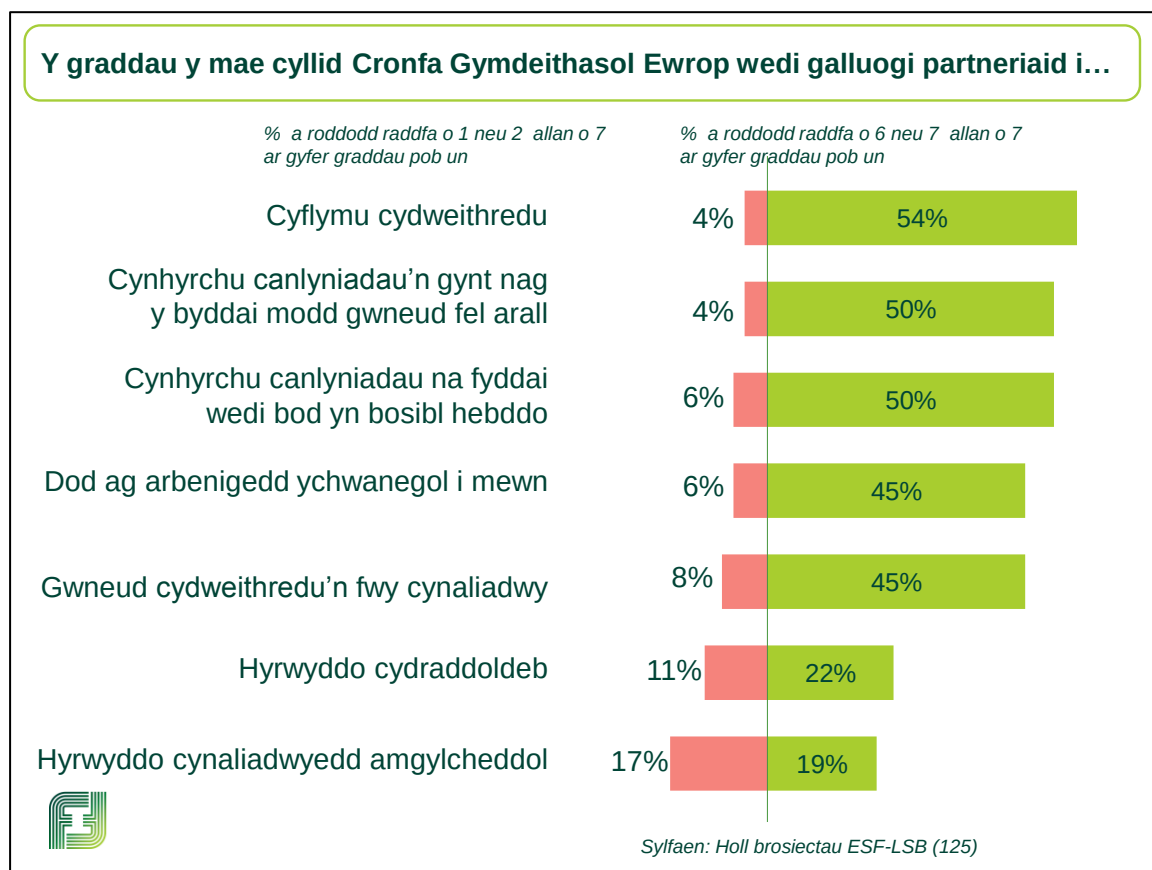
Penderfyniadau ar ddyrannu cyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

- 5.45 Gofynnwyd i'r ymatebwyr am eu barnau ar dryloywder a chyflymder y broses benderfynu ynglŷn â chyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop i'w prosiectau nhw. Roedd llai na hanner (38%) yn cytuno'n gryf fod y penderfyniadau'n dryloyw. Roedd y rhan fwyaf ohonynt naill ai'n ddiuedd neu'n ansicr.
- 5.46 Roedd ychydig dros un o bob pump (21%) yn cytuno'n gryf fod penderfyniadau ar gyllid i brosiectau cyflawni wedi'u gwneud yn gyflym, ond roedd cyfran debyg iawn (22%) yn anghytuno'n gryf. Mae'r canlyniadau hyn yn cyd-daro â'r myfyrdodau gan randdeiliaid cenedlaethol ym Mhennod 4.

Effaith cyllid

- 5.47 Gofynnwyd i ymatebwyr ynglŷn â'r hyn yr oedd cyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi galluogi partneriaid yn y prosiectau i'w gyflawni. Mae Ffigur 5.12 yn dangos y cyfrannau a ddywedodd fod pob canlyniad wedi'u galluogi i 'raddau helaeth' (sgôr o 6 neu 7 allan o 7) a 'ddim o gwbl' (sgôr o 1 neu 2 allan o 7).
- 5.48 Adroddodd ychydig dros hanner (54%) fod y cyllid wedi helpu i gyflymu cydweithredu (dim ond 4% a roddodd sgôr o 1 neu 2 i hyn). Credai hanner yr ymatebwyr a oedd ynghlwm wrth brosiectau cyflawni fod y cyllid wedi galluogi cyflawni canlyniadau yn gynt nag y byddent wedi gallu ei wneud heb gyllid. Adroddwyd canfyddiadau tebyg ym mhenodau'r astudiaethau achos, a bydd y rhain yn cael eu dilysu mewn ymchwil yn y dyfodol, gan gynnwys archwilio canlyniadau gwerthusiadau lleol o brosiectau.

Ffigur 5.12: I ba raddau y mae cyllid Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi galluogi buddion

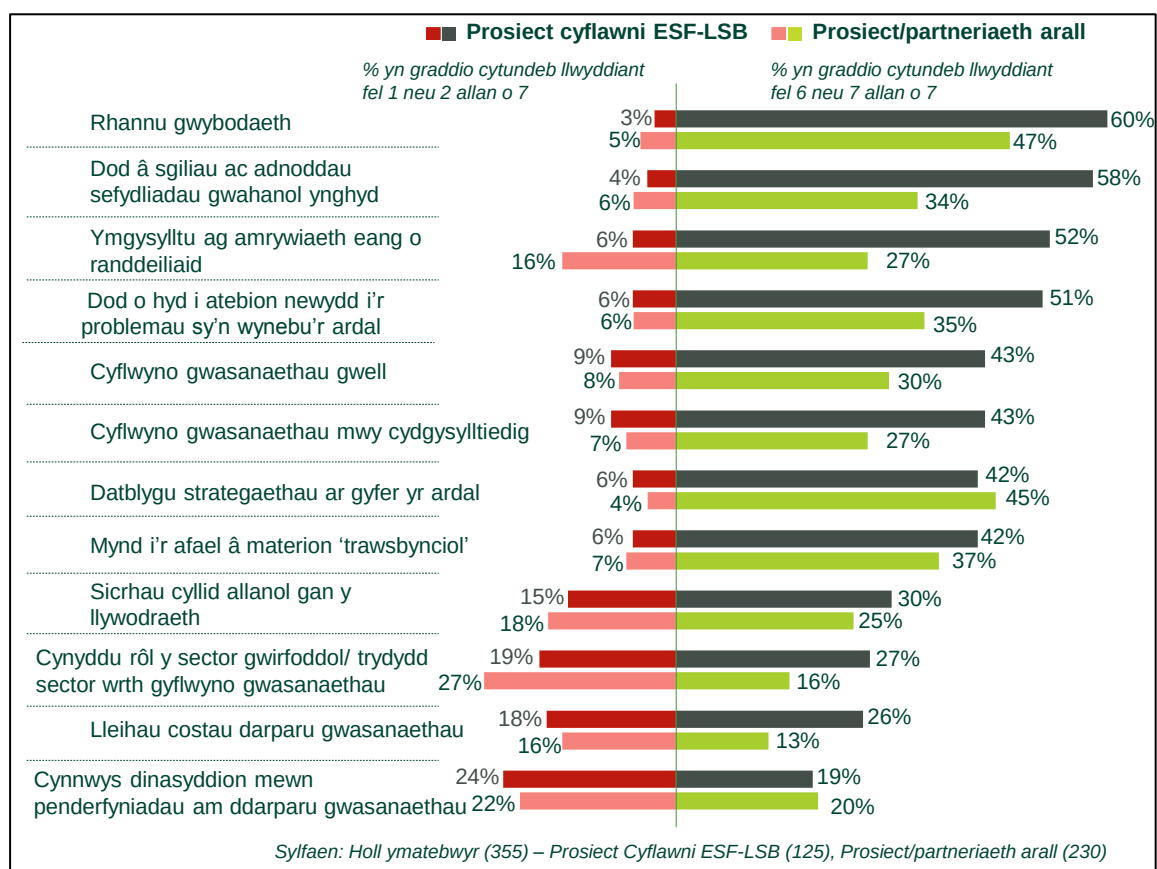

5.49 Ychydig o ymatebwyr a gredai fod cyllid Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi galluogi partneriaid i hyrwyddo cydraddoldeb (22%) neu i hyrwyddo cynaliadwyedd amgylcheddol (19%). Mae'r ddau yn nodau datganedig allweddol o ddarpariaeth cyllid Cronfa Gymdeithasol Ewrop, a bydd yn bwysig i'n gwaith astudiaethau achos yn y dyfodol ganfod pam mae hyn yn digwydd.

Llwyddiant cyflawni prosiectau/partneriaethau yn erbyn prif ffocysau

5.50 Gofynnwyd i ymatebwyr adrodd ar lwyddiant prosiectau cyflawni a phartneriaethau eraill o ran mynd i'r afael â'r ffocysau a amlinellwyd yn gynharach yn y bennod hon. Mae Ffigur 5.13 yn dangos y gyfran a oedd yn cytuno'n gryf (sgôr o 6 neu 7 allan o 7) neu'n anghytuno'n gryf (sgôr o 1 neu 2 allan o 7) gyda phob datganiad.

Ffigur 5.13 Llwyddiant o ran bodloni nodau prosiect neu bartneriaeth

5.51 Hyd yn oed yn y cam cynnar hwn, roedd ymatebwyr o brosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn fwy cadarnhaol ynghylch i ba raddau y maent yn bodloni'u hamcanion na'u cymrodwr o bartneriaethau eraill.

5.52 Sgoriodd prosiectau cyflawni'n arbennig o uchel o ran 'rhannu gwybodaeth' (mae 60% yn cytuno'n gryf i'r prosiect fod yn llwyddiannus yn hyn o beth) a 'dod â sgiliau ac adnoddau sefydliadau gwahanol at ei gilydd' (mae 58% yn cytuno'n gryf i hyn fod yn llwyddiannus). O ran y ddau fesur hwn, sgoriodd prosiectau cyflawni'n sylweddol uwch na phartneriaethau nad oeddent yn cael eu hariannu gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop (47% a 34% yn y drefn honno). Adroddir am ganfyddiadau tebyg yn y penodau astudiaethau achos.

5.53 Roedd lefelau cytundeb cryf fod prosiectau wedi bod yn llwyddiannus o ran 'ymgysylltu ag amrywiaeth eang o randdeiliaid' yn sylweddol uwch hefyd ymhlith ymatebwyr a oedd ynghlwm wrth brosiectau cyflawni (52% o gymharu â

27% yn y drefn honno). Roedd y ffocws penodol hwn yn dangos y gwahaniaeth mwyaf rhwng prosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop a phartneriaethau eraill, ac roedd bron teirgwaith cynifer o ymatebwyr a oedd ynghlwm wrth brosiectau nad oeddent yn cael eu hariannu gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop yn anghytuno'n gryf fod y bartneriaeth wedi bod yn llwyddiannus yn hyn o beth (16% o gymharu â 6% ar gyfer prosiectau cyflawni – sy'n wahaniaeth sylweddol).

5.54 Mae prosiectau cyflawni yn sgorio'n dda hefyd o ran canlyniadau er budd yr ardal leol, gydag ymatebwyr gryn dipyn yn fwy tebygol na'r rheiny oedd yn graddio partneriaethau eraill, nad oeddynt yn cael eu hariannu gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop, o gytuno'n gryf fod y prosiect wedi bod yn llwyddiannus o ran 'dod o hyd i atebion newydd i'r problemau sy'n wynebu'r ardal' (51% o gymharu â 35%), 'cyflwyno gwasanaethau gwell' (43% o gymharu â 30%), a 'chyflwyno gwasanaethau mwy cydgysylltiedig' (43% o gymharu â 30%). Mae canfyddiadau'r astudiaethau achos yn dangos canlyniadau tebyg, ac eithrio ar gyfer cyflwyno gwasanaethau gwell. Mae angen asesu tystiolaeth bellach yng nghamau'r gwerthusiad yn y dyfodol.

5.55 Yn ôl yr arolwg, mae prosiectau cyflawni yn perfformio waethaf wrth 'gynnwys dinasyddion mewn penderfyniadau ynglŷn â darparu gwasanaethau', a hwn oedd yr unig faes lle'r oedd nifer yr ymatebwyr a oedd yn anghytuno'n gryf yn gorbwyso'r nifer a oedd yn cytuno'n gryf (24% o gymharu ag 19%). Gallai'r canlyniad hwn adlewyrchu'r ffaith nad yw ymgysylltu â dinasyddion yn ffocws i rai prosiectau cyflawni o bosibl. Mae'r sgorau ar y cwestiwn hwn yn isel hefyd ar gyfer partneriaethau nad ydynt yn cael eu hariannu gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop, gan awgrymu mater mwy systemig i wasanaethau cyhoeddus Cymru fynd i'r afael ag ef (Llywodraeth Cymru, 2014). Dim ond 27% o ymatebwyr oedd yn cytuno bod eu prosiect cyflawni wedi cynyddu rôl y trydydd sector mewn cyflwyno gwasanaethau. Mae hyn yn awgrymu bod lle i wella o ran cynnwys dinasyddion a sefydliadau wrth gyd-gynhyrchu gwasanaethau.

Dysgu a newid y prosiectau

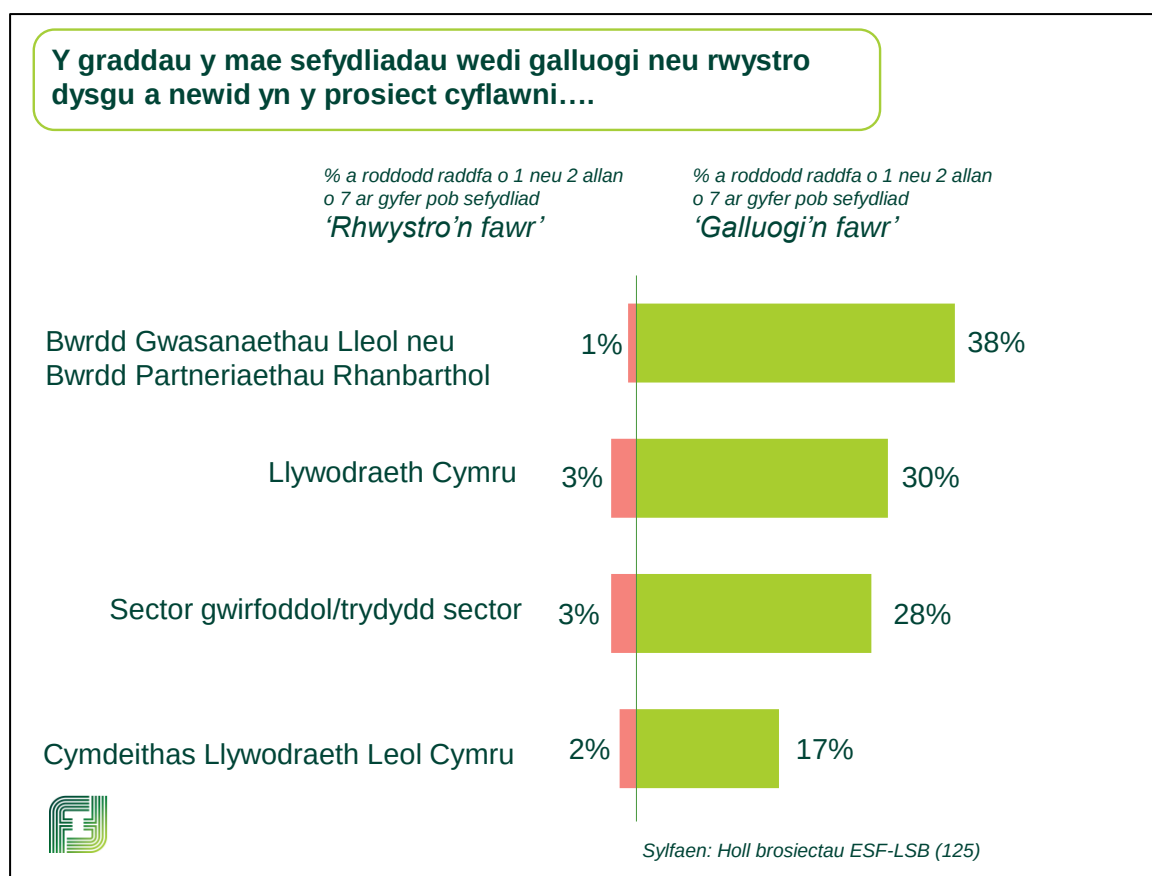
5.56 Mae cynyddu dysgu a rhannu gwybodaeth ac arfer gorau ar draws gwasanaethau cyhoeddus yn nod allweddol arall i Brosiect cyffredinol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Gofynnwyd i'r ymatebwyr a oedd yn ateb cwestiynau ynglŷn â phrosiectau cyflawni raddio ffactorau a sefydliadau sydd wedi cyfrannu fwyaf at y dysgu hwn.

Sefydliadau sydd wedi galluogi neu rwystro dysgu a newid

5.57 Roedd ymatebwyr a oedd ynghlwm wrth brosiectau cyflawni yn gweld Byrddau Gwasanaethau Lleol a Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol fel y sefydliadau a gafodd yr effaith fwyaf o ran galluogi dysgu a newid wrth gyflawni'r prosiect. Fe wnaeth ychydig o dan ddwy ran o bump o ymatebwyr raddio i ba raddau yr oedd y Byrddau Gwasanaethau Lleol neu'r Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol wedi galluogi dysgu a newid fel 6 neu 7 allan o 7, o gymharu â dim ond 1% a deimlai eu bod wedi rhwystro dysgu a newid yn fawr (sgôr o 1 neu 2 allan o 7 - gweler Ffigur 5.14).

5.58 Dim ond 30% o ymatebwyr adroddodd fod Llywodraeth Cymru wedi chwarae rhan sylweddol iawn yn galluogi dysgu a newid, o gymharu â 28% a ddywedodd fod hyn yn wir am y trydydd sector. Dim ond 1 o bob 6 ymatebydd oedd yn teimlo bod Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi galluogi dysgu a newid yn fawr. Ar draws yr holl sefydliadau, roedd mwyafrif yr ymatebwyr naill ai ddim yn gwybod a oedd y sefydliad wedi galluogi neu rwystro dysgu a newid, neu fe wnaethant aros yn ddiduedd. Er gwaethaf natur hunangofnodedig y canlyniadau hyn, maent yn rhoi rhywbeth i feddwl amdano ynghylch sut mae angen i sefydliadau cenedlaethol neu sefydliadau cynrychioliadol sicrhau cydlyniant gwell ymysg ei gilydd i hyrwyddo dysgu.

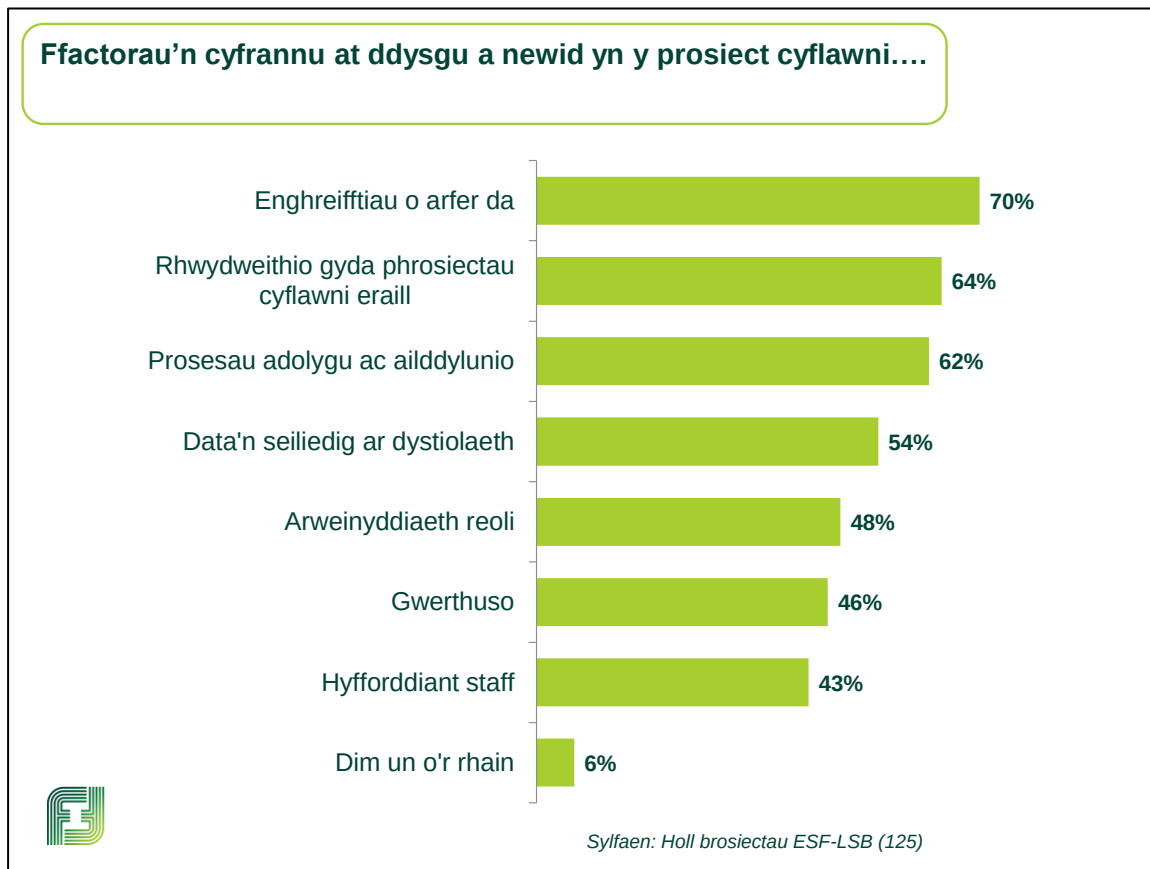
Ffigur 5.14: Sefydliadau sydd wedi galluogi neu rwystro dysgu a newid

Ffactorau yn cyfrannu at ddysgu a newid

- 5.59 Gofynnwyd i ymatebwyr hefyd ystyried ffactorau eraill a oedd yn cyfrannu at ddysgu a newid yn eu prosiect cyflawni (Ffigur 5.15).
- 5.60 Soniodd yr ymatebwyr am ystod fawr o fecanweithiau a oedd wedi hyrwyddo dysgu a newid. Y rhai y soniwyd amdanynt amlaf oedd 'enghreifftiau o arfer da' (70%), 'rhwydweithio gyda phrosiectau cyflawni eraill' (64%) ac 'adolygu ac ailgynllunio prosesau' (62%).

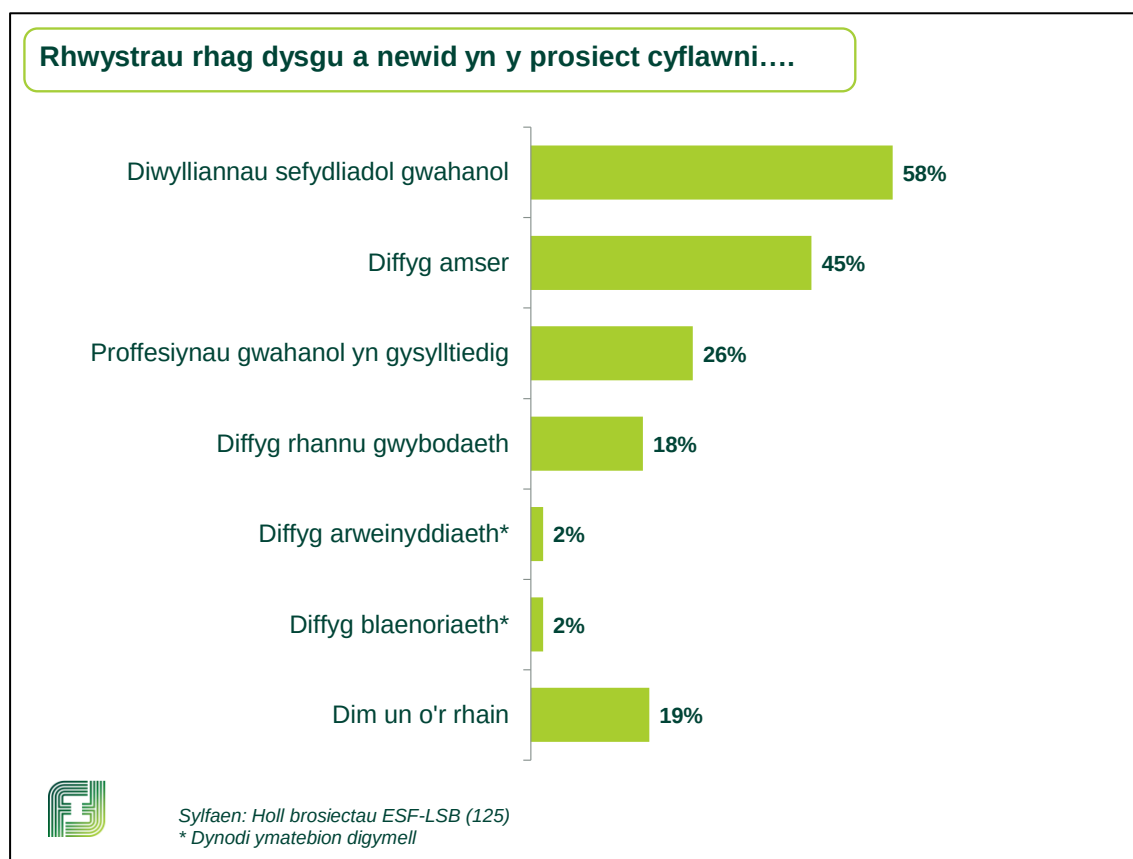
Ffigur 5.15: Ffactorau yn cyfrannu at ddysgu a newid mewn prosiectau cyflawni

Rhwystrau rhag dysgu a newid

5.61 Roedd barn mai'r prif rwystyr rhag dysgu a newid mewn prosiectau cyflawni oedd gwahaniaethau mewn diwylliannau sefydliadol (58%), ac yna diffyg amser (45%) a'r proffesiynau gwahanol a oedd ynghlwm wrthynt (26%). Mae'r rhain yn rhwystrau sylweddol y mae angen eu goresgyn wrth geisio cyflawni dysgu a newid.

Ffigur 5.16: Rhwystrau rhag dysgu a newid mewn prosiectau cyflawni

Perthynas â Llywodraeth Cymru

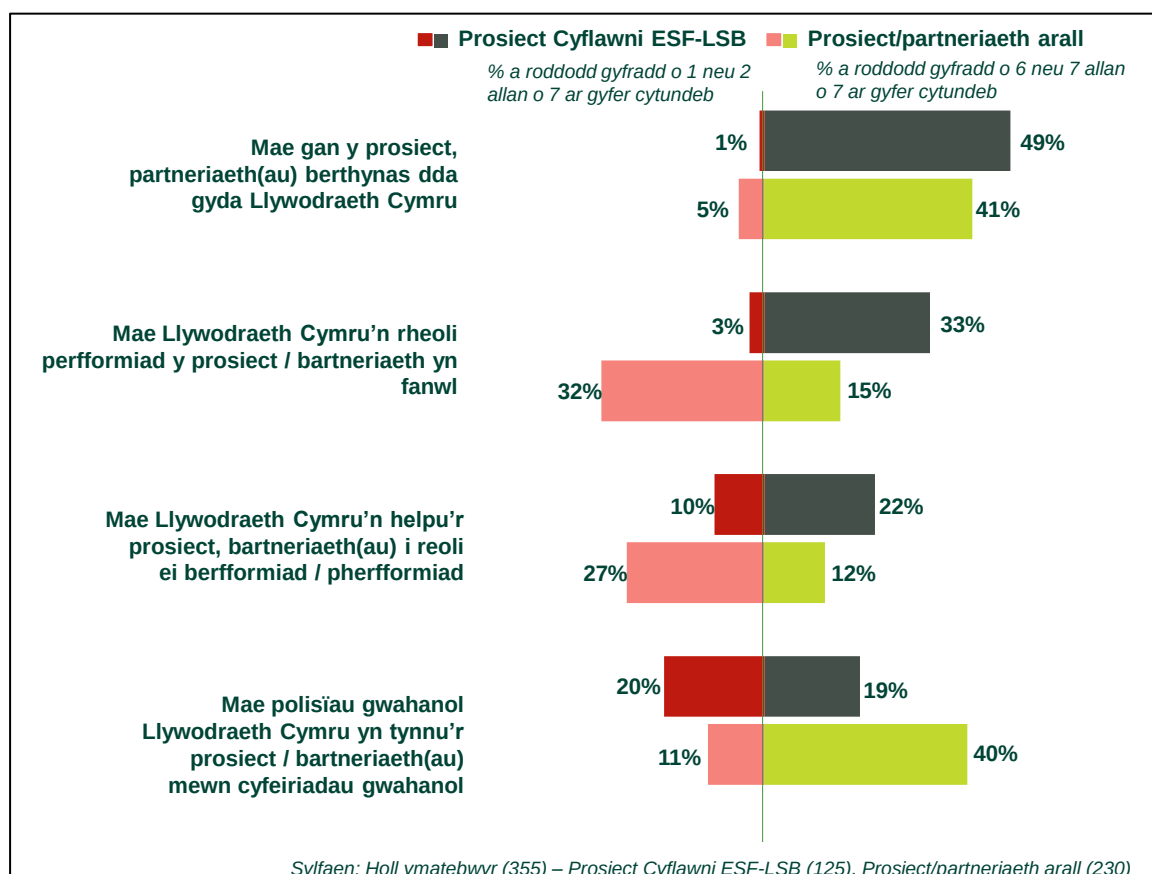
5.62 Yn galonogol, roedd oddeutu hanner yr ymatebwyr a oedd ynghlwm wrth brosiectau cyflawni yn cytuno'n gryf 'Mae gan y prosiect neu'r bartneriaeth berthynas dda gyda Llywodraeth Cymru' (49%). Dim ond 1% oedd yn anghytuno'n gryf (o gymharu â 5% o ymatebwyr a oedd ynghlwm wrth bartneriaethau eraill). Adroddir am ganfyddiadau tebyg gan yr astudiaethau achos.

5.63 Roedd traean o ymatebwyr o brosiectau cyflawni yn cytuno 'Mae Llywodraeth Cymru yn rheoli perfformiad y prosiect/partneriaeth yn fanwl' a chredai cyfran ychydig yn llai (22%) 'Mae Llywodraeth Cymru'n helpu'r prosiect/partneriaeth(au) i reoli ei berfformiad'. Mae Pennod 7 yn myfyrio'n fanylach ar y pwynt olaf hwn.

5.64 Mae'r canlyniadau hyn yn awgrymu y gwelir bod gan Lywodraeth Cymru ran gliriach wrth fonitro a chynorthwyo perfformiad prosiectau cyflawni na phartneriaethau eraill.

5.65 Roedd ymatebwyr oedd yn ateb ynglŷn â phartneriaethau eraill nad oeddynt yn cael eu hariannu gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop yn llawer mwy tebygol nag ymatebwyr prosiectau cyflawni o gytuno'n gryf 'Mae polisiau gwahanol Llywodraeth Cymru yn tynnu'r prosiect(au)/partneriaeth(au) i gyfeiriadau gwahanol' (40% o gymharu ag 19% yn y drefn honno); mae'r ffigur isel hwn ar gyfer y prosiectau cyflawni yn galonogol ac yn awgrymu, i'r mwyafrif, nad yw polisi'r llywodraeth yn gweithio yn eu herbyn nac yn rhwystro llwyddiant, a/neu bod y prosiectau cyflawni'n ymwneud yn bennaf ag ardal polisi sengl.

Ffigur 5.17: Perthynas â Llywodraeth Cymru

5.66 Mae'r gwahaniaethau a welir rhwng prosiectau cyflawni a phartneriaethau eraill o ran y mesurau hyn yn anochel i ryw raddau oherwydd y ffordd y caiff y prosiectau eu hariannu, eu rolau a'u cylch gwaith. Mae'n ddiddorol gweld, er eu bod yn fwy tebygol o ddweud bod Llywodraeth Cymru'n eu cynorthwyo, bod y gyfran sy'n cytuno'n gryf ar gyfer llawer o'r priodweddau yn dal yn weddol isel.

Crynodeb

- 5.67 Prif ddiben Arolwg cyntaf Cymru Gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus oedd darparu gwaelodlin ar gyfer gallu asesu newidiadau wrth weithio mewn partneriaeth a gallu i gydweithredu dros y ddwy flynedd nesaf. Ei gyfyngiadau yw bod y canlyniadau yn rhai hunangofnodedig yn hytrach nag wedi'u hasesu'n allanol. Fodd bynnag, yn y tymor byr, mae'n rhoi nifer o gipolygon defnyddiol ar y ffordd y mae prosiectau cyflawni yn gweithio ac yn darparu modd o gymharu hyn â phartneriaethau eraill yng Nghymru. Pan fydd yr arolwg yn cael ei ailadrodd, gall ddangos sut mae newidiadau wrth ddiwygio gwasanaethau cyhoeddus wedi effeithio ar farn ymatebwyr ar gydweithredu. Er bod y cymariaethau hyn yn ddefnyddiol ar gyfer asesu gwaelodlin ac yn codi cwestiynau i'w harchwilio ymhellach, mae'n bwysig nodi bod y prosiectau cyflawni yn gyffredinol wedi'u sefydlu fel partneriaethau gweithredol yn eu hanfod, yn canolbwyntio ar faes gwasanaeth penodol neu thema polisi benodol, yn hytrach nag fel partneriaethau strategol sy'n ceisio ymgorffori dull integredig yn ehangach.
- 5.68 Mae llawer o ganlyniadau'r arolwg yn adlewyrchu'n dda ar Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Maent yn awgrymu na fyddai llawer o brosiectau cyflawni wedi digwydd heb gyllid gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae ymatebwyr yn awgrymu bod prosiectau cyflawni wedi cyflymu cydweithredu a galluogi partneriaid i gyflawni canlyniadau yn gynharach nag fel arall. Byddwn yn archwilio'r canfyddiadau yng nghamau dilynol y gwerthusiad.
- 5.69 Fe wnaeth prosiectau cyflawni sgorio'n fwy cadarnhaol na phartneriaethau eraill o ran annog dysgu, dod â sgiliau ac adnoddau at ei gilydd o sefydliadau gwahanol, ac ymgysylltu ag amrywiaeth eang o randdeiliaid.
- 5.70 Mae canlyniadau'r arolwg hefyd yn awgrymu eu bod yn fwy tebygol na phartneriaethau eraill o ganolbwyntio ar fynd i'r afael â materion 'trawsbynciol'.
- 5.71 Adroddodd llawer o ymatebwyr eu bod eisoes yn cyflawni buddion i'w hardaloedd a'u bod wedi llwyddo i 'ddod o hyd i atebion newydd' a 'chyflwyno gwasanaethau gwell a mwy cydgysylltiedig'. Mae canfyddiadau'r astudiaethau

achos yn dangos canlyniadau tebyg, ac eithrio ar gyfer cyflwyno gwasanaethau gwell. Mae angen rhagor o dystiolaeth i ddilysu'r pwyntiau hyn.

- 5.72 Ar yr ochr negyddol, ni ddarparodd yr arolwg fawr o dystiolaeth bod prosiectau cyflawni yn cynyddu ymgysylltiad dinasyddion, yn hyrwyddo cydraddoldebau nac yn annog cynaliadwyedd amgylcheddol (tri amcan pwysig i Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop). Fodd bynnag, mae achosion eithriadol, nad yw'r adroddiad hwn yn eu cwmpasu, sy'n awgrymu'n wahanol (IPC, 2013).
- 5.73 Mae prosiectau cyflawni yn llai tebygol o fod yn ddibynnol ar nifer fach o unigolion na phartneriaethau eraill, ond roedd ymatebwyr yn gweld sefydliadau trydydd sector fel sefydliadau nad yw'r gallu ganddynt i ymgysylltu'n llawn er gwaetha'r ffaith mai un o nodau allweddol cyllid Cronfa Gymdeithasol Ewrop yw cynyddu cydweithredu â'r trydydd sector.
- 5.74 Yr arwyddion cynnar yw bod cyfranogwyr mewn prosiectau cyflawni yn dysgu, yn enwedig o enghreifftiau o arfer da a thrwy rwydweithio. Fodd bynnag, mae gwahaniaethau mewn diwylliannau sefydliadol yn gweithredu fel rhwystr sylweddol i hyn yn aml.
- 5.75 Roedd ymatebwyr o brosiectau cyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn fwy tebygol na'r rheiny o bartneriaethau eraill i adrodd eu bod wedi cael y cyngor, y cymorth a'r cyllid yr oedd eu hangen arnynt. Gwelwyd bod Byrddau Gwasanaethau Lleol yn gymharol gefnogol. Dim ond lleiafrif o ymatebwyr soniodd am rôl Llywodraeth Cymru yn cefnogi prosiectau, ac mae arwyddion nad oedd llawer o ymatebwyr yn gweld y broses ar gyfer dyrannu cyllid fel un dryloyw na chyflym. Fodd bynnag, mae canlyniadau'r arolwg yn awgrymu bod cyfranogwyr mewn prosiectau cyflawni yn gweld eu perthynas gyda Llywodraeth Cymru fel un fwy cadarnhaol nag ymatebwyr o bartneriaethau eraill.
- 5.76 Mae'n rhaid i fwy o ystyriaeth gael ei rhoi gan sefydliadau cenedlaethol a sefydliadau cynrychioliadol i sut mae sicrhau gwell cydlyniant ymhlith ei gilydd i ledaenu dysgu a darparu cymorth mwy defnyddiol.

6. Astudiaethau Achos

- 6.1 Mae'r bennod hon yn crynhoi ac yn dadansoddi canfyddiadau'r saith astudiaeth achos a luniwyd ar gyfer y gwerthusiad ffurfiannol. Mae'r astudiaethau achos llawn i'w gweld yn Atodiad 2 i'r adroddiad hwn (dogfen ar wahân).

Crynodebau naratif o'r astudiaethau achos

- 6.2 Isod ceir crynodebau o'r saith astudiaeth achos.

Powering Up Communities Torfaen

Crynodeb

Prosiect cyflawni yw 'Powering Up' Cymunedau yn Gyntaf, sy'n ymgysylltu ag aelwydydd, yn enwedig rhai sy'n byw ar incwm isel mewn ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf neu sydd mewn tlodi tanwydd yn Nhorfaen. Nod cyffredinol y prosiect yw lleihau'r defnydd o ynni a chostau ynni i aelwydydd trwy osod mesurau arbed ynni a gweithgareddau cysylltiedig o ran ymgysylltu â'r gymuned ac addysg gymunedol.

Rhoddwyd £291,700 i'r prosiect i gefnogi'r gweithgaredd rhwng Ebrill 2012 a Mawrth 2015.

Cyd-destun

Yn ôl Arolwg 2011 o Gyflwr Stoc y Sector Preifat, mae 8.6% o'r aelwydydd yn Nhorfaen yn byw mewn tlodi tanwydd. Mae Strategaeth Gwres Fforddiadwy Torfaen yn cyflwyno nifer o gamau gweithredu ac ymrwymadau a ddylai gyfrannu at darged Llywodraeth Cymru, sef na fydd dim aelwydydd yn byw mewn tlodi tanwydd erbyn 2018.

Mae'r prosiect hefyd yn cydweddu â rhaglen Arbed Llywodraeth Cymru, sy'n ceisio "lleihau newid yn yr hinsawdd, helpu i ddileu tlodi tanwydd, a hybu datblygiad economaidd ac adfywio yng Nghymru".

Sefydlwyd Arbed yn 2009, a thrwy Gyfnod 1 y rhaglen, buddsoddodd £68 miliwn mewn mesurau oedd yn gwella 7,500 o gartrefi. Bydd Cyfnod 2 y rhaglen, a lansiwyd ym mis Mai 2012, yn gwario hyd at £45 miliwn ar y canlynol:

- gwella effeithlonrwydd ynni o leiaf 4,800 o gartrefi erbyn diwedd 2015; a
- sicrhau gostyngiad o 2.54 kilo dunnell o garbon, o leiaf, yn yr allyriadau nwyon tŷ gwydr erbyn 2015.

Partneriaid allweddol

Cynhelir y prosiect mewn partneriaeth â Melin Homes, Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen, Cymunedau yn Gyntaf a Chymdeithas Tai Bron Afon. Melin Homes yw'r prif bartner cyflawni.

Gweithgareddau llifoedd gwaith allweddol

Tair llif gwaith gwreiddiol y prosiect oedd:

- gosod unedau ffotofoltaig ar o leiaf 100 o eiddo;
- cefnogi dau gorff cymunedol i gynhyrchu ynni gwyrdd trwy ddulliau cynhyrchu ffotofoltaig neu hydro; a
- chynhyrchu pecyn offer arfer gorau ar gyfer Cymru gyfan.

Fodd bynnag, mae gwahanol elfennau'r prosiect wedi esblygu dros amser mewn ymateb i'r cyd-destun newidiol a chyfleoedd newydd. Yn arbennig, mae'r ymwneud â'r gymuned ac agwedd cynyddu ymwybyddiaeth y prosiect wedi cael lle mwy amlwg.

Sut/pam newidiodd y prosiect

Pan oedd y prosiect yn cael ei ddylunio'n wreiddiol yn 2010, roedd tariffau bwydo i mewn (y symiau o arian mae aelwydydd yn eu derbyn gan eu cyflenwyr ynni wrth greu ynni adnewyddadwy) wedi'u pennu ar lefel oedd yn golygu bod ynni adnewyddadwy yn hynod gystadleuol. Fodd bynnag, ers

hynny maent wedi gostwng, ac mae'r rheolau cymhwyster wedi cael eu tynhau gan Adran Ynni a Newid yn yr Hinsawdd y Deyrnas Unedig. Mae'r newidiadau hyn yn golygu bod llai o gymhellid i ddatblygwyr osod paneli ffotofoltaig ac i aelwydydd eu defnyddio.

Agwedd at / arddull ddysgu o fewn y prosiect

Roedd rheolwr y prosiect yn cefnogi dysgu'n rhagweithiol, ac yn ei weld fel rhywbeth a ddylai ddigwydd yng nghyd-destun gwaith tîm agored, oedd yn cyfathrebu. Er enghraifft, roedd dysgu'n digwydd rhwng aelodau tîm y prosiect a Melin Homes ar ffyrdd o ymgysylltu â phreswylwyr.

Cynnydd tuag at y canlyniadau arfaethedig

Erbyn mis Rhagfyr 2013, roedd y prosiect wedi:

- recriwtio 97 o Hyrwyddwyr Ynni Gwyrdd;
- trefnu a chynnal cyfres o ddigwyddiadau cymunedol a oedd, o ddechrau 2013, yn cynnwys defnyddio gêm fwrdd a jigsô arbed ynni;
- ôl-osod 15 panel ffotofoltaig;
- gosod paneli ffotofoltaig ar saith uned adwerthu; ac
- ehangu ei ystod o bartneriaid, yn y sector cyhoeddus a'r trydydd sector, a "chreu gwaith partneriaeth da gyda'i bartneriaid a'i randdeiliaid", yn ôl yr adroddiad gwerthuso gwaelodlin lleol.

Gwersi allweddol

Nid yw gosod offer newydd yn helpu os nad yw aelwydydd yn deall sut mae ei ddefnyddio i leihau eu defnydd o ynni, ac yn sgîl hynny, eu biliau. Mae angen sicrhau bod ymddygiad newydd yn cefnogi technoleg newydd.

Mae newid ymddygiad yn cael ei hwyluso gan: fanteision amlwg, ystyrlon, megis arbed arian; pwysleisio negeseuon sy'n gwneud i bobl deimlo'n dda yn hytrach na cheryddu neu wneud i bobl deimlo'n euog; dylanwadu ar ymddygiad yn ifanc.

Llwyddodd y prosiect i ymgysylltu â gwahanol rannau o'r gymuned leol, er bod hyn wedi galw am ymdrech barhaus. Cyflawnwyd hynny drwy: ganolbwyntio ar negeseuon syml, ymarferol, yn fwyaf amlwg ynghylch arbed arian; defnyddio chwarae a rhyngweithio yn fachyn; a sicrhau bod negeseuon ynghylch newid ymddygiad yn annog ac yn cymell, yn hytrach na 'phwyntio bys'.

Roedd lefel uchel yr ymddiriedaeth a'r berthynas agored rhwng y partneriaid cyflawni yn alluogydd allweddol. Eglurwyd hynny yn sgîl y diddordeb yr oeddent yn ei rannu mewn cyflawni anghenion cymunedau oedd yn aml o dan bwysau sylweddol, a'r arddull agored wrth arwain a gweithio, oedd yn mynd ati i ddatrys problemau.

Mae rheolwr prosiect sydd â'r sgiliau angenrheidiol yn hanfodol i symud ymlaen.

Cynlluniau at y dyfodol/trefniadau cynaliadwyedd

Roedd y partneriaid yn adolygu'r opsiynau i gefnogi ehangu'r prosiect i wahanol ardaloedd.

Hedfan

Crynodeb

Ymgais gydweithredol yw prosiect Hedfan, gan awdurdodau lleol Blaenau Gwent a Merthyr Tudful, i wella'r canlyniadau dysgu ar gyfer plant 8-14 oed sy'n wynebu'r perygl mwyaf o fod yn NEET (heb fod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant).

Byddai'n gwneud hyn trwy:

- ddatblygu a gwella dulliau cynnar o adnabod plant ifanc sydd mewn perygl o fod yn NEET;
- datblygu dull cymunedol o atal plant rhag bod yn NEET trwy wella'u cyfranogiad mewn gweithgareddau OSHL a'u cynnwys wrth eu dylunio;
- hybu cydweithredu effeithiol rhwng darparwyr i optimeiddio'r OSHL a gynigir; ac
- asesu effaith y prosiect ar gyfranogiad OSHL a'i effaith bellach ar bresenoldeb yn yr ysgol, ymddygiad a chyrhaeddiad
- Rhoddwyd dwy flynedd a hanner a £0.5 miliwn o gyllid i'r prosiect.

Cyd-destun

Mae lefel diweithdra ym Mlaenau Gwent yn uwch na'r cyfartaledd yng Nghymru. Amcangyfrifir hefyd fod un o bob tri phlentyn yn byw mewn tlodi. Yn 2012, roedd 1,400 o bobl ifanc rhwng 16 a 24 oed yn y categori NEET, ac roedd 1,200 ohonynt yn derbyn budd-daliadau.

Merthyr Tudful yw'r awdurdod lleol mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Yn ei Gynllun Integredig Sengl 2013-17 bu'r awdurdod yn cydnabod bod angen iddo wneud mwy ym meysydd ataliaeth ac ymyrraeth gynnar er mwyn torri cylch dibyniaeth a hybu symudedd cymdeithasol. Fel Blaenau Gwent, mae ganddo lefel uwch na'r cyfartaledd o dlodi plant (28.2% yn 2010 o'i gymharu â 22.2% i Gymru gyfan) ac yno y ceir y perfformiad isaf o ran llythrennedd, rhifedd ac yng nghyswllt y Dangosydd Pynciau Craidd yn y Cyfnod Sylfaen, Cyfnod 2 a Chyfnod 4.

Partneriaid allweddol, yn cynnwys y prif bartner(iaid) cyflawni

Y partneriaid allweddol yw awdurdodau lleol Blaenau Gwent a Merthyr Tudful a Cymunedau yn Gyntaf - Blaenau Gwent a Merthyr Tudful. Yr olaf yw'r prif bartner cyflawni.

Llifoedd gwaith/gweithgareddau allweddol

Y gweithgareddau allweddol oedd:

- mapio darpariaeth gwasanaethau OSHL
- nodi bylchau yn y ddarpariaeth
- datblygu proffiliau clwstwr sy'n rhoi trosolwg o berfformiad ysgolion, darpariaeth OSHL a lefelau cyfranogiad
- ymgynghori ag ysgolion, plant a theuluoedd ynghylch yr angen am OSHL
- dod â darparwyr ynghyd, gan gynnwys darparwyr llai o'r trydydd sector nad oeddent yn hysbys i ddarparwyr statudol

Sut/pam newidiodd y prosiect

Yn wreiddiol roedd y prosiect yn fenter ar y cyd rhwng rhaglen Addysg Blaenau'r Cymoedd (Hovep), y ddau awdurdod lleol a Cymunedau yn Gyntaf. Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent dderbyniodd y grant, ac yno y lletywyd tîm y prosiect.

Arweiniodd effaith hyn, ochr yn ochr ag ailstrwythuro Cymunedau yn Gyntaf, at beth amharu cychwynnol ar y prosiect.

Agwedd at/arddull ddysgu o fewn y prosiect

Mae'r dysgu rhwng partneriaid a rhwng gwahanol staff ar lefel y ddaear wedi digwydd yn anffurfiol. Mae tîm y prosiect wedi canolbwyntio'n fwy ar greu cysylltiadau, i helpu gyda phroffilio a chynyddu ymwybyddiaeth o Hedfan, ond teimlai'r tîm fod eu dull agored o weithio wedi arwain at ddysgu anffurfiol.

Cynnydd tuag at y canlyniadau arfaethedig

Roedd camau cyntaf y prosiect yn canolbwyntio ar fapio union ddarpariaeth y gwasanaethau OSHL, gan nodi'r bylchau yn y ddarpariaeth, a llunio'r saith proffil clwstwr Cymunedau yn Gyntaf sy'n rhoi trosolwg o berfformiad ysgolion, y ddarpariaeth OSHL a lefelau cyfranogiad. Roedd yr wybodaeth hon yn darparu man cychwyn cyffredin ar draws y ddau awdurdod.

Cafwyd gwelliant yn y prosiect ym Mlaenau Gwent ac ym Merthyr Tudful datblygwyd fframwaith ar gyfer adnabod yn gynnar blant oedd mewn perygl o fod yn NEET, gan ddefnyddio gwybodaeth a gynhyrchwyd gan yr ysgolion.

Er mwyn llywio a thywys y defnydd o'r cyfeirlyfrau, datblygodd y prosiect broffiliau clwstwr a oedd yn rhoi trosolwg o amddifadedd, cyflawniadau ysgolion a'r ddarpariaeth OSHL. Bu Hedfan yn cynyddu ymwybyddiaeth o weithgareddau OSHL gyda theuluoedd, ysgolion a phlant, ac yn casglu barn plant ynghylch eu hanghenion.

Gwersi allweddol

O safbwynt ymarferol, y pwynt dysgu allweddol fu pwysigrwydd y cyfeirlyfrau a'r proffiliau clwstwr, yn ogystal â'r arferion wrth nodi plant sydd mewn perygl. Mae'r wybodaeth ar gael i'r cyhoedd, mae wedi cael ei phostio mewn llyfrgelloedd ac ysgolion, ac mae wedi cael ei rhadru i deuluoedd gan staff Cymunedau yn Gyntaf.

Mae'r prosiect wedi helpu i ddatblygu a rhannu gwersi ynghylch ffyrdd allweddol o ymgysylltu â phobl ifanc, e.e. grymuso pobl ifanc trwy eu galluogi i ddylunio'r gwasanaethau; sefydlu presenoldeb cryf er mwyn sefydlu perthnasoedd tymor hir, llawn ymddiriedaeth; gan gynnwys gyda rhieni; cynnig gwasanaethau bellter cerdded i ffwrdd.

Bydd canlyniadau'r asesiad perfformiad o'r gweithgareddau a gyflawnwyd gan Cymunedau yn Gyntaf yn ystod y flwyddyn ddiwethaf yn darparu trosolwg mwy manwl, a dylid eu defnyddio'n ffynhonnell werthfawr o ddysgu ynghylch beth sy'n gweithio a sut, o ran cynyddu cyfranogiad.

HOVEP: Partneriaeth rhwng Llywodraeth Cymru, Cyngorau Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent a Merthyr Tudful, Coleg Gwent, Coleg Merthyr Tudful a Phrifysgolion De Cymru oedd Rhaglen Addysg Blaenau'r Cymoedd, oedd yn ymroddedig i wella sgiliau a chyflogadwyedd ar draws y rhanbarth.

Cyflawni Fframweithiau Gwella Cydweithredu

Crynodeb

Prosiect ar y cyd yw Cyflawni Fframweithiau Gwella Cydweithredu gan Gyngor Sir Ynys Môn a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i “sbarduno trawsnewid gwasanaethau a gwella’r ddarpariaeth yn y sector cyhoeddus trwy weithio ar y cyd, integreiddio a chyfuno adnoddau”.

Ei nod oedd datblygu hyd at chwe fframwaith gwasanaeth integredig a seiliwyd ar gytundebau ffurfiol – a adwaenid fel cytundebau Adran 33 – ar gyfer:

- Gwasanaethau Arbenigol i Blant.
- Gwasanaethau Un Pwynt Mynediad.

Mae’r astudiaeth achos yn canolbwyntio ar elfen Gwasanaethau Arbenigol i Blant y prosiect, lle cafwyd y dysgu mwyaf gwerthfawr.

Rhoddwyd cyllid o £169,801 i’r prosiect ym mis Ebrill 2011 i gynnal gweithgaredd hyd at fis Rhagfyr 2014.

Cyd-destun

Integreiddio iechyd a gofal cymdeithasol yw un o’r heriau mwyaf y mae’r gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru yn ei hwynebu. Mae’r boblogaeth yn heneiddio, mae mwy o bobl yn byw gyda chyflyrau tymor hir, ac mae anghydraddoldebau iechyd yn ehangu. Roedd angen ymateb mewn modd soffistigedig a chydgyssylltiedig i’r holl heriau hyn.

Mae integreiddio iechyd a gofal cymdeithasol yng Nghymru yn bwysig yn Ynys Môn, o ystyried yr heriau lleol a ffactorau demograffig:

- yn 2012, roedd 14% o blant a phobl ifanc yn byw mewn tldi difrifol (h.y. ar aelwyd oedd yn ennill 50% neu lai o’r canolrif incwm aelwydydd); ac
- roedd 21.9% o’r boblogaeth yn Ynys Môn yn 65+ yn 2010 – y drydedd gyfran uchaf ymhlith awdurdodau lleol yng Nghymru

Partneriaid allweddol, gan gynnwys prif bartner(iaid) cyflawni

Y ddau bartner allweddol yw Cyngor Sir Ynys Môn a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

Llifoedd gwaith/gweithgareddau allweddol

O’r cychwyn, bu’r prosiect yn canolbwyntio ar hybu mwy o gydweithredu yn y gwasanaethau Arbenigol i Blant, ac arweiniodd hynny yn y pen draw at lofnodi Cytundeb Adran 33 gan y Cyngor a’r Bwrdd Iechyd.

Yn ymarferol, ystyr hynny oedd:

- penodi rheolwr gwasanaeth i ofalu am dîm ar y cyd;
- adleoli’r tîm i adeilad newydd;
- gweithredu i gyfuno polisïau a gweithdrefnau a chyfuno adnoddau; a
- gweithio ar weithgareddau cyfathrebu ac ymgysylltu.

Esbllygodd y tîm dros amser, ond yn ogystal â'r rheolwr gwasanaeth, daeth â gweithwyr cymdeithasol, arweinydd tîm nyrsio, swyddogion gwasanaethau iechyd meddwl i blant a phobl ifanc a swyddog gofalmwr at ei gilydd.

Agwedd at/arddull ddysgu o fewn y prosiect

Roedd agwedd anffurfiol, ymarferol at ddysgu, gyda gweithwyr proffesiynol yn eistedd gyda'i gilydd ac yn dysgu oddi wrth ei gilydd.

Cynnydd tuag at y canlyniadau arfaethedig

Prif allbynnau'r prosiect oedd:

- llwyddo i gyflawni cytundeb Adran 33 ar gyfer gwasanaethau Arbenigol i Blant;
- creu'r Bwrdd Cyflawni Integredig, y dylai fod ganddo rôl allweddol i'w chwarae wrth gynnal a hyrwyddo mwy o gydweithredu wedi i gyfnod y prosiect ddod i ben; a
- chwarae rôl bwysig yn y gwaith o ffurfio'r Gwasanaeth Cymorth Integredig i Deuluoedd, gan gynnwys cydgysylltu gofynion o ran staff swyddfa a gofynion TG, a chyfrannu at y cynllun busnes a dogfennau eraill strategol.

Gwersi allweddol

Mae ymddiriedaeth yn hollbwysig wrth gydweithredu. Os yw unigolion a thimau i rannu neu drosglwyddo pwerau neu gyllidebau gyda'i gilydd a rhyngddynt, mae angen bod ganddynt lefel o ymddiriedaeth yn ei gilydd. Roedd hynny'n wir yn achos y gwasanaethau Arbenigol i Blant, a dyna un o'r rhesymau pam y gwelwyd cynnydd mor gyflym yn y maes hwnnw. Ar ddechrau proses o gydweithredu, gall fod yn werth chweil buddsoddi mewn rhai mesurau meithrin ymddiriedaeth i hwyluso cynnydd pellach.

Roedd trosiant uchel o staff ar lefelau uwch a gweithredol yn rhwystro cynnydd. Yn ystod cyfnod y prosiect, roedd llawer o bartneriaid yn mynd trwy ad-drefnu sylweddol, gan arwain at swyddi'n cael eu gadael yn agored, eu dileu ac yn newid dwylo. Yn ymarferol, roedd hynny'n golygu ei bod hi'n anodd meithrin yr wybodaeth unigol a'r ymddiriedaeth sy'n arwain at gydweithredu. Cydnabyddir bod angen dilyniant wrth reoli gwasanaethau integredig, teithio i un cyfeiriad, a chefnogaeth uwch-reolwyr.

Yn dilyn ymlaen o hynny, mae'n bwysig **nodi'r holl ffactorau ymarferol** megis systemau TG a fydd yn galluogi – neu'n rhwystro – llwyddiant i gydweithredu. Bydd ymddwyn yn rhagweithiol ynghylch alinio neu addasu 'elfennau ymarferol' y sefydliad yn atal y prosiect rhag wynebu rhwystrau annisgwyl yn barhaus.

Cynlluniau at y dyfodol/trefniadau cynaliadwyedd

Ceisiodd y prosiect ymdrin â hyn trwy greu'r **Bwrdd Cyflawni Integredig**, gyda'r nod o hwyluso integreiddio a darparu sail ar gyfer etifeddu cydweithredu parhaus wedi i'r prosiect ddod i ben. Wrth edrych ymlaen, gallai fod cyfle i brosiectau eraill amser-gyfngedig sefydlu cyrff tebyg, a fydd yn rhyw fath o etifeddiaeth.

Prosiect cyflawni cydweithredu TGCh

Crynodeb

Lluniwyd y prosiect hwn i gyflawni arbedion effeithlonrwydd cost trwy foderneiddio a rhannu gwasanaethau TGCh yng Ngogledd Cymru. Gwariwyd mwyafrif mawr (70%) y cyllid o £151,000 ar gyflogi rheolwr prosiect a oedd yn darparu gallu i ymgymryd â'r gwaith gweithredu manwl. Bwriad hyn oedd gweithredu fel galluogydd i wella gwasanaethau eraill cynghorau trwy aildosbarthu arbedion a gyflawnwyd i wasanaethau rheng flaen eraill.

Cychwynnodd y prosiect yn Rhagfyr 2011 a daeth i ben ym mis Tachwedd 2013. I raddau helaeth roedd y grant yn cefnogi amser rheolwr y prosiect.

Cyd-destun

Tarddodd y rhaglen o'r cyfarfodydd misol ar draws holl benaethiaid TGCh (HoICT) y chwe chyngor yn y rhanbarth, sydd wedi cael eu cynnal ers canol y 2000oedd, gan ddarparu cyfle i rannu gwybodaeth a thrafod heriau technolegol delio gyda chymhlethdod cynyddol systemau gwybodaeth a chyfathrebu.

Partneriaid allweddol, gan gynnwys prif bartner(iaid) cyflawni

Mae'r prosiect yn cwmpasu 11 partner sy'n cydweithredu: y chwe chyngor lleol yng Ngogledd Cymru, yn ardaloedd cydgyfeirio ac eraill (Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Gwynedd, a Wrecsam), Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, y Bwrdd Iechyd Lleol, Heddlu Gogledd Cymru, a Phrifysgolion Bangor a Glyndŵr.

Llifoedd gwaith / gweithgareddau allweddol

Mae'r astudiaeth achos yn canolbwyntio ar dri llinyn gweithgaredd:

Meddalwedd Desg Wasanaeth a Rennir (SSDS) oedd yn ceisio safoni system ddesg TG trwy broses gaffael datrysiadau rheoli gwasanaeth TG;

System Rheoli Cynnwys ar y We (WebCMS) oedd yn canolbwyntio ar gaffael meddalwedd rheoli cynnwys ar y we a rennid, oedd â'r potensial i storio gwybodaeth cynnwys holl bartneriaid y prosiect trwy ddefnyddio llwyfan a dyluniad cyffredin; a

Gwasanaeth Cyfeirlyfr Gogledd Cymru, oedd yn ceisio adeiladu'r mecanweithiau TGCh i gyfnewid gwybodaeth y cyfeirlyfr rhwng gweithwyr ym mhob sefydliad partner. Roedd yn cynnwys prawf o gysyniad a gafodd ei brofi trwy dreialu Tîm Dyletswydd Argyfwng y gwasanaethau cymdeithasol.

Cynnydd tuag at y canlyniadau arfaethedig

Yn ystod ei oes, cyflawnodd y gweithgaredd SSDS gyfanswm o £122,000 mewn arbedion cost, a adlewyrchwyd mewn gwell darbodion maint ar draws y tri chyngor partner. Cynhyrchwyd mwyafrif yr arbedion cost hyn yn sgîl borgen well a ddarparwyd gan gyflenwr llwyfan desg wasanaeth a rennid, a gostyngiad yn amser staff wrth weithredu'r system o fewn y sefydliadau partner.

Agwedd at/arddull ddysgu o fewn y prosiect

Mae dysgu wedi digwydd ar dair lefel wahanol. Ar lefel unigol, bu'r rheolwr prosiect yn hogi ei sgiliau ac yn cryfhau datblygiad ei gyrfa trwy'r rhaglen. Bu dysgu'n digwydd hefyd ar lefel y tîm a'r sefydliad. Roedd y rhannu gwybodaeth rhwng timau TGCh ar draws y partneriaid yn cwmpasu tri dimensiwn:

- Gwybodaeth weinyddol: byddai partneriaid yn dysgu o'r gwahanol weithdrefnau a ddefnyddiwyd mewn sefydliadau eraill.
- Gwybodaeth dechnegol: byddai partneriaid yn dysgu oddi wrth ei gilydd yng nghyswllt materion TGCh oherwydd bod gan sefydliadau partner wahanol sgiliau a meysydd arbenigedd.
- Gwybodaeth sefydliadol: roedd y partneriaid yn dysgu ac yn dod i ddeall diwylliannau sefydliadol a gweledigaethau eu partneriaid yn well.

Gwersi allweddol

Mae'n bwysig rhannu dwy brif wers i'w dysgu a nodwyd gan y rhaglen wrth ddatblygu prosiectau tebyg ledled Cymru:

- Sicrhau bod arbenigwr ar gaffael yn rhan o brosiect sy'n ceisio sicrhau arbedion cost trwy brosesau caffael TGCh cydweithredol, a
- Model llywodraethu trefnus sy'n cynnwys sianeli cyfathrebu agored a chlir ar draws timau'r rhaglen.

Cynlluniau at y dyfodol / trefniadau cynaliadwyedd

Nid oedd cryfhau cydweithio'n golygu rhannu gwasanaeth integredig ar draws y rhanbarth, ond roedd yn darparu gwahanol gyfuniadau o bartneriaid ar gyfer prosiectau arbennig, fel bod cyfle i arwain at gydweithio cyfannol ar draws y rhanbarth petai'r partneriaid yn penderfynu integreiddio timau a rhannu asedau yn y dyfodol. Fodd bynnag, i hynny ddigwydd, mae angen i'r rhaglen sicrhau ymrwymiad cadarn a pharodrwydd ar ran arweinwyr strategol, sydd wedi bod yn absennol i raddau helaeth.

Cynhwysiad Ariannol Ynghyd / Financial Inclusion Together (FIT)

Crynodeb

Nod y prosiect Cynhwysiad Ariannol Ynghyd (FIT) yw datblygu adnoddau a gwasanaethau cynhwysiad ariannol sydd eisoes yn bodoli ar draws Conwy a Sir Ddinbych. Y bwriad yw dylanwadu ar sefydliadau partner Byrddau Gwasanaethau Lleol a chyrrff ariannu trwy raglen o gynnyddu ymwybyddiaeth i gynnal a blaenoriaethu adnoddau, gwasanaethau a phrosiectau sy'n gysylltiedig â chynhwysiad ariannol. Bu'r prosiect yn targedu gweithwyr rheng flaen yn arbennig â gwybodaeth ac adnoddau cynhwysiad ariannol i gefnogi'r bobl y maent yn dod i gysylltiad â nhw i gael eu cynnwys yn ariannol.

Dyfarnwyd cyllid i'r prosiect ganol 2012, ond ni chychwynnodd tan Ebrill 2013 oherwydd oedi wrth recriwtio staff. Mae mwyafrif helaeth (70%) y cyllid o £241,000 yn talu am gyflogau'r rheolwr prosiect a swyddog datblygu.

Cyd-destun

Mae'r prosiect yn canolbwyntio ar sefyllfa gymharol wael Conwy a Sir Ddinbych o ran mesurau mynediad i gyfleoedd economaidd, a phryderon ynghylch codi lefelau cynhwysiad ariannol ymhlith y boblogaeth yn gyffredinol, gan gynnwys gwell cyngor a chyfeirio at wahanol fathau o wasanaethau ariannol ar-lein ac all-lein.

Partneriaid allweddol gan gynnwys y prif bartner(iaid) cyflawni

Prif bartneriaid y prosiect yw aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol, ac maent yn cynnwys Cyngorau Conwy a Sir Ddinbych, Coleg Llandrillo, Cyngorau Gwasanaethau Gwirfoddol, cymdeithasau tai lleol a gynrychiolir gan Cartrefi Conwy, Heddlu Gogledd Cymru, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, a chyrrff trydydd sector sy'n darparu gwasanaethau cynhwysiad ariannol.

Llifoedd gwaith/gweithgareddau allweddol

Cyflwynwyd y prosiect trwy ddefnyddio pedwar grŵp gorchwyl a gorffen a grëwyd ar wahanol adegau yn ystod datblygiad y prosiect, ac a oedd yn cynnwys y canlynol:

- Grŵp gwaelodlin a fu'n mapio darparwyr gwasanaeth ac yn amlinellu cyfres o ddangosyddion perfformiad i fonitro'r prosiect.
- Grŵp cynyddu ymwybyddiaeth, a gynhyrchodd gwrs hyfforddi a phecyn gwybodaeth ar gyfer gweithwyr rheng flaen, i gynyddu ymwybyddiaeth o gynhwysiad ariannol.
- Grŵp e-ddysgu, a luniodd gwrs hyfforddiant ar-lein i'w ddefnyddio wedi i'r grant ESF ddod i ben.
- System atgyfeirio. Y grŵp hwn fu'n braenaru'r tir ar gyfer lansio un system atgyfeirio ar draws wyth sefydliad partner.

Agwedd at / arddull ddysgu o fewn y prosiect

Mae dysgu wedi digwydd ar draws tri dimensiwn. Yn gyntaf, mae gweithwyr rheng flaen wedi dysgu trwy'r sesiynau hyfforddi a hyrwyddwyd gan FIT. Maent wedi cynyddu eu gwybodaeth a'u hyder ynghylch cynhwysiad ariannol, sydd wedi helpu i newid eu hagweddau a'u hymddygiad eu hunain. Yn ail, mae'r dysgu mewn sefydliadau partner wedi cynyddu ymwybyddiaeth a newid agweddau ymhlith rheolwyr canol ac uwch ynghylch cynhwysiad ariannol. Yn olaf, mae dysgu ar y cyd hefyd wedi digwydd trwy'r lluo o sefydliadau partner sydd wedi cyfrannu at ddatblygiad dylunio, gweithredu a monitro FIT.

Yn yr is-brosiect WebCMS, llwyddodd pob sefydliad partner i osgoi cost o £79,000 trwy fuddsoddi £50,000 yr un. Nod yr NWDS oedd cynhyrchu arbedion cost ar gyfer EDT y gwasanaethau cymdeithasol, sef un o fuddiolwyr y prosiect. Rhagwelir y byddai'r arbedion yn rhyw £100 y gweithiwr, trwy ddisodli'r mecanwaith electronig i gyrchu cronfeydd data wedi'u diogelu oedd yn cynnwys gwybodaeth bersonol dinasyddion.

Gwersi allweddol

Dwy brif wers y gallai fod yn bwysig eu rhannu wrth ddatblygu prosiectau tebyg ledled Cymru yw:

- sicrhau bod arbenigwr caffael yn rhan o brosiect sy'n chwilio am arbedion cost trwy brosesau caffael TGCh cydweithredol; a
- model llywodraethu trefnus sy'n cynnwys sianeli cyfathrebu agored a chilir ar draws timau'r rhaglen.

Mae'r dystiolaeth yn awgrymu bod y prosiect cyflawni hwn wedi cryfhau'r cydweithio ym maes TGCh ar draws y rhanbarth. Bu'r model llywodraethu yn gwella'r sianeli cyfathrebu rhwng penaethiaid TGCh, gan greu ffyrdd newydd i dimau TGCh ar draws y rhanbarth gyfathrebu a rhannu gwybodaeth. Cryfhawyd cydweithio hefyd trwy estyn aelodaeth partneriaid yn sgîl gwahodd a chadarnhau'r perthnasoedd gwaith gyda phartneriaid y tu allan i'r cyngor, yn arbennig, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru.

Cynlluniau at y dyfodol / trefniadau cynaliadwyedd

Nid oedd cryfhau cydweithio'n golygu rhannu gwasanaeth integredig ar draws y rhanbarth, ond roedd yn darparu gwahanol gyfuniadau o bartneriaid ar gyfer is-brosiectau arbennig, fel bod cyfle i arwain at gydweithio cyfannol ar draws y rhanbarth petai'r partneriaid yn penderfynu integreiddio timau a rhannu asedau yn y dyfodol. Fodd bynnag, i hynny ddigwydd, mae angen i'r prosiect cyflawni sicrhau ymrwymiad cadarn a pharodrwydd ar ran arweinwyr strategol, sydd wedi bod yn absennol i raddau helaeth.

Cynnydd tuag at ganlyniadau arfaethedig gydag esboniad byr

Mae'r prosiect wedi cyflawni pedwar o'i bum targed. Mae'n anodd ynysu effaith FIT oddi wrth fentrau eraill yng Nghymru ac yn y Deyrnas Unedig sy'n canolbwyntio ar godi lefelau cyngor ac ymwybyddiaeth ynghylch cynhwysiad ariannol.

Anhawster penodol yw canfod yr effaith uniongyrchol ar y dinesydd. Mewn ymgais i oresgyn y broblem hon, aeth tîm rheoli'r prosiect ati i lunio templed, a gofynnodd i weithwyr rheng flaen a hyfforddwyd i ddisgrifio effaith bod yn bresennol yn y sesiynau hyfforddi ar y dinesydd. Ar ben hynny, mae'r prosiect hefyd wedi defnyddio procsi gweithwyr rheng flaen a soniodd am fanteision teimlo eu bod yn cael eu cynnwys yn fwy yn ariannol.

Gwersi allweddol

Un o heriau'r prosiect yw troi ymrwymadau'r holl bartneriaid yn weithredu sy'n hybu cynhwysiad ariannol fel rhan o'u prosesau gwaith beunyddiol. Lle cyflawnwyd hynny, mae angen gwneud mwy i ddysgu o'r 'arfer da' hwn.

Cynlluniau at y dyfodol / trefniadau cynaliadwyedd

Un o nodau'r prosiect oedd 'sicrhau etifeddiaeth gynaliadwy o brosesau a gwasanaethau gweithio ar y cyd o ansawdd ar gynhwysiad ariannol yr holl sefydliadau perthnasol'. Gallai'r adnodd e-ddysgu a digwyddiadau 'hyfforddi'r hyfforddwr' helpu i wneud hyn, ond bydd yn anoddach heb dderbyn hwb gan y staff dynodedig a ariannwyd gan ESF.

Rhaglen Basbort Caerffili

Crynodeb

Nod y Rhaglen Basbort yw lleihau nifer y bobl ifanc sy'n NEET (heb fod mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant) trwy ddarparu profiad gwaith, mentora a chefnogaeth, i'w paratoi ar gyfer gwaith, cyn eu 'pasbortio' i gyfleoedd cyflogaeth. Nid model ar gyfer pobl sydd â rhwystrau sylweddol o ran gwaith yw hwn, ond yn hytrach ar gyfer y rhai sydd, gyda chefnogaeth, yn gallu cychwyn mewn swyddi ar unwaith.

Cychwynnodd y rhaglen ym mis Tachwedd 2012, ac mae i orffen ym mis Rhagfyr 2014. Mae mwyafrif helaeth y cyllid o £372,220 o Gronfa Gymdeithasol Ewrop yn talu am gyflogau staff i hwyluso'r model.

Cyd-destun

CBS Caerffili sydd â'r bedwaredd gyfradd ddiweithdra uchaf yng Nghymru, gyda chyfraddau arbennig o uchel o ran y bobl ifanc 16-24 sy'n economaidd segur – mae'r boblogaeth NEET yn uchel, gan ei bod yn rhyw 2,200 o bobl. Mae demograffeg gweithlu'r Cyngor hefyd yn datgelu 'bom-amser olyniaeth', gan fod 30% o'r boblogaeth yn 50 oed a throsodd, felly mae'n bwysig sicrhau gweithlu addysgedig sy'n gallu bod yn barod i weithio.

Datgelodd ymarferiad mapio fod mwy na 50 o wahanol ymyriadau cefnogi ar waith i gefnogi pobl ifanc. Roedd y rhain yn canolbwyntio'n bennaf ar sgiliau a hyfforddiant, heb gynnyrch terfynol o ran cyflogaeth gynaliadwy. Mae Pasbort yn rhaglen cynnal cyflogaeth gyfannol, integredig ar gyfer pobl ifanc 16-24 oed sy'n dod â phersbectif y cyflogwr a chynnal cyflogaeth at ei gilydd.

Partneriaid allweddol, gan gynnwys prif bartner(iaid) cyflawni

Mae'r rhaglen yn dibynnu ar gydweithio sylweddol rhwng nifer o bartneriaid, yn cynnwys Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili, Canolfan Byd Gwaith, Cymunedau yn Gyntaf, Bwrdd Iechyd Aneurin Bevan, Gyrfa Cymru, Educ8 (darparwr dysgu seiliedig ar waith) a Fforwm Busnes Caerffili. Mae'r rhaglen hefyd yn dibynnu ar gronfa Twf Swyddi Cymru Llywodraeth Cymru. Er mai'r cyngor yw'r cyflogwr mwyaf yn yr ardal, mae'r broblem y mae'n ei hwynebu o ran sicrhau bod pobl ifanc 'parod i weithio' yn cychwyn mewn swyddi yn un gyffredin ar draws partneriaid sector cyhoeddus a'r gymuned fusnes.

Llifoedd gwaith / gweithgareddau allweddol

Mae'r rhaglen yn darparu llwybr dilyniant i mewn i gyflogaeth ar gyfer pobl ifanc ddi-waith. Cwblheir lleoliad di-dâl am hyd at wyth wythnos, ac mae'r person ifanc yn gallu hawlio budd-daliadau yn ystod y cyfnod hwn, yn ogystal â chostau teithio ar gyfer cyrraedd y lleoliad a mynd adref. Bydd aelod o'r tîm Pasbort yn cwrdd yn rheolaidd â phob unigolyn yn ystod y cyfnod hwn, i asesu a allant symud ymlaen i'r lleoliad Twf Swyddi Cymru, lle telir yr isafswm cyflog cenedlaethol.

Agwedd at / arddull ddysgu o fewn y prosiect

Mae dysgu wedi digwydd ar wahanol lefelau. Ar lefel unigol, mae'r staff wedi mynychu digwyddiadau hyfforddi a drefnwyd gan dîm Bwrdd Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae dysgu wedi digwydd hefyd ar lefel y tîm, lle gwnaed amrywiol welliannau i'r broses dros amser, e.e. ailgyflwyno cyfarfodydd achos rhwng Canolfan Byd Gwaith, Cymunedau yn Gyntaf ac Educ8 i geisio paru pobl â chyfleoedd, mireinio gwiriadau iechyd a diogelwch ac ati.

Yn ystod y chwe mis diwethaf mae swyddogion wedi bod yn awyddus i ledaenu gwersi'r rhaglen ymhlith awdurdodau lleol cymdogol. Maent wedi ymweld â Blaenau Gwent, Torfaen a Chaerdydd sydd â diddordeb mewn peilota Pasbort. Mae cyfle i Lywodraeth Cymru wneud mwy i rannu'r dysgu o'r prosiect hwn ag eraill ar draws Cymru.

Cynnydd tuag at y canlyniadau arfaethedig

Cyflwynodd y rhaglen ganlyniadau clir yr oedd disgwyl eu cyflawni o'r adnodd ESF. Archwiliwyd perfformiad blaenorol yn eu rhaglen profiad gwaith bresennol, a lluniwyd targedau a oedd yn 'realistig ac yn gyflawnadwy' o ystyried y cyd-destun a'r bartneriaeth yr oedd yn rhaid eu seilio arni.

Rhwng 1af Ebrill 2013 a 31ain Mawrth 2014, atgyfeiriwyd 533 o bobl ifanc i'r rhaglen. Mae mwy na 6 o bob 10 o'r bobl hyn wedi cael eu hatgyfeirio o Ganolfan Byd Gwaith. Yn ystod y cyfnod hwnnw, hwyluswyd 176 o leoliadau, llanwyd 150 o leoliadau Twf Swyddi Cymru, ac mae 77% o'r bobl ifanc a gyflawnodd leoliad Twf Swyddi Cymru wedi cael hyd i gyflogaeth gynaliadwy neu wedi dychwelyd i addysg amser llawn. Mae 52% o'r bobl ifanc wedi dod o ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf.

Gwersi allweddol

Mae'r rhaglen wedi llwyddo i gyfuno â'r amrywiol lifoedd ariannu sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru (Cymunedau yn Gyntaf, Twf Swyddi Cymru a Safon Ansawdd Tai Cymru) ac ESF i gyflawni mwy nag y byddai'r rhannau unigol wedi gallu ei wneud. Ni fyddai wedi mynd ymlaen yn yr un modd heb gyllid ESF. Yn yr un modd, ni fyddai wedi gallu cyflawni heb elfen Twf Swyddi Cymru Llywodraeth Cymru.

Dylai Llywodraeth Cymru wneud y canlynol:

- Ystyried a allent alinio rhaglenni'n well fel bod dull cydgysylltiedig ar draws cyfarwyddiaethau.
- Darparu trosolwg strategol o'r prosiectau sy'n derbyn gwahanol fathau o gyllid grant i sicrhau nad oes gorgyffwrdd a bod canlyniadau prosiectau wedi'u halinio.

Cynlluniau at y dyfodol / trefniadau cynaliadwyedd

Mae'r tîm Pasbort wedi sicrhau arian grant pellach o Gronfa Cymorth Hyblyg y Ganolfan Waith a fydd yn cynnal y rhaglen tan fis Mawrth 2014. Mae problem yn bodoli, fel yn achos llawer o brosiectau Ewropeaidd, y bydd gwybodaeth a sgiliau a ddatblygwyd dros 18 mis yn cael eu colli pan ddaw'r prosiect i ben, gan y bydd staff yn mynd nôl i'w swyddi gwreiddiol.

Mae cyfle i Basbort gael ei gyflwyno ar ran cynghorau eraill os bydd cyllid pellach ar gael, neu i gynghorau ddysgu gwersi o brofiad Caerffili a chyflwyno eu model Pasbort eu hunain.

Trawsnewid Trafnidiaeth – aka Mavis

Crynodeb

Nod Trawsnewid Trafnidiaeth yw gwella'r ddarpariaeth cludo cleifion pan nad yw hi'n argyfwng trwy ddod â'r holl ddarparwyr trafndiaeth yng Nghwm Taf at ei gilydd trwy greu system archebu TG ganolog, gwbl integredig.

Datgelodd ymarferiad mapio sut roedd cerbydau o gynghorau Merthyr Tudful a Rhondda Cynon Taf (RhCT), Bwrdd Iechyd Lleol Cwm Taf a darparwyr trydydd sector yn dilyn ei gilydd i fyny ac i lawr y cymoedd. Mae dyblygu o'r math hwn nid yn unig yn costio'n ddrud, ond hefyd mae'r system gyfredol yn gymhleth ac yn ddryslyd i ddefnyddwyr. Crisialir y sefyllfa hon gan brofiad 'Mavis', claf 85 oed sy'n gorfod ffonio nifer o wahanol bobl i drefnu cerbydau ar gyfer gwahanol deithiau.

Cychwynnodd y prosiect ym mis Rhagfyr 2011, ac mae i ddod i ben ym mis Rhagfyr 2014. Mae'r grant i raddau helaeth yn cynnal amser rheolwr y prosiect.

Cyd-destun

Mae'r prosiect yn cydweddu â chylch gorchwyl Adolygiad Griffiths o drafndiaeth pan nad yw hi'n argyfwng yng Nghymru, a ddaeth i'r casgliad bod y gwasanaeth cyfredol ar gyfer dinasyddion/cleifion yn ddarniog a heb fod yn ddiwasttraff, a bod cyfleoedd ar draws y sector cyhoeddus a'r trydydd sector i wella'r gwasanaeth a gyflwynir. Mae rheolwr y prosiect yn arwain ymateb Bwrdd Iechyd Lleol Cwm Taf i Adolygiad Griffiths, ac mae Trawsnewid Trafnidiaeth yn un hanner o'i rôl.

Partneriaid allweddol, gan gynnwys y prif bartner(iaid) cyflawni

Mae partneriaid allweddol y prosiect yn pontio sectorau ac yn cynnwys Bwrdd Cydweithredu Cwm Taf (trefniant cydweithio rhwng Byrddau Gwasanaethau Lleol y ddau gyngor), bwrdd iechyd Cwm Taf, y ddau Gyngor Lleol, y Gymdeithas Trafnidiaeth Gymunedol (CTA), Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwlans Cymru (WAST) a darparwyr trydydd sector eraill. Mae'r prosiect yn un o nodau blaenoriaeth Bwrdd Cydweithredu Cwm Taf.

Llifoedd gwaith allweddol / gweithgareddau

Treuliwyd amser ar ddechrau'r prosiect hwn yn nodi disgwyliadau pob partner. Cafodd dogfen 'diwedd y prosiect' – sy'n mapio blaenoriaeth gymharol y gwahanol agendâu sefydliadol – ei chytuno gan yr holl bartneriaid, a chynhyrchodd ddarlun clir o'r risgiau posibl a chodi rhai cwestiynau am enillion/colledion sefydliadol a safle yn y sefydliad yn y dyfodol. Beth enillwn ni o'r prosiect hwn? Beth rydym ni'n rhoi'r gorau iddo? Beth fydd ystyr integreiddio agosach i ni? Ar ba lefel rydym ni'n integreiddio? Beth rydym ni'n ei ildio?

Sut/pam newidiodd y prosiect

Mae anawsterau mewn gwaith partneriaeth wedi golygu bod angen dull gweithredu gwahanol.

Cynhyrchwyd cynllun newydd ar gyfer y prosiect, sy'n cynnwys chwe elfen wahanol – disgrifiwyd hyn fel dull fesul cam. Unwaith y cwblheir pob un o'r chwe cham, bydd yr holl sefydliadau allweddol mewn sefyllfa i sicrhau un pwynt mynediad ar gyfer trafndiaeth integredig mewn sefyllfaoedd nad ydynt yn argyfwng ar draws Cwm Taf. Yn ôl un cyfwelai, nid yw wedi sicrhau'r bar aur ar ddechrau'r broses – ond mae'n rhywbeth y byddant yn gweithio tuag ato.

Cynnydd tuag at y canlyniadau arfaethedig

Er bod bwriad i gyflawni canlyniadau clir yn sgîl y prosiect, ni wnaed cynnydd o ran eu cyflawni hyd yma. Mae'r partneriaid yn dal i'w gweld yn cefnogi rhesymeg y prosiect, ond mae angen o hyd i Fwrdd Cydweithredu Cwm Taf gytuno i'r cynllun diwygiedig.

Gwersi allweddol

Ar gychwyn y prosiect, awgrymwyd y gallai hwn fod yn achos i brofi integreiddio. 'Os gallai weithio yma, gallai weithio mewn mannau eraill'. Y broblem, hyd yma, yw nad yw'r prosiect wedi gweithio oherwydd anawsterau rhwng partneriaid allweddol.

- Mae angen sicrhau gweledigaeth glir ar y cychwyn, gydag amseriadau o ran yr hyn y mae angen ei wneud a chan bwy.
- Mae angen bod gan brosiect weledigaeth glir y mae'r partneriaid wedi cytuno iddi.
- Gallai dewis y system TG fod wedi cael ei adael yn agored yn y cynnig, fel bod yr holl bartneriaid yn rhan o ddewis y system orau.
- Efallai bod y prosiect yn rhy uchelgeisiol.
- Mae angen gwneud mwy i integreiddio iechyd a gofal cymdeithasol, a dylai'r trefniadau trafnidiaeth ddeillio o hynny. Ceisiodd y prosiect hwn wneud pethau yn y drefn arall.
- Gallai mwy fod wedi cael ei wneud i ddatblygu canlyniadau a rennir i atal sefydliadau rhag canolbwyntio ar eu targedau eu hunain.
- Gallai meithrin perthnasoedd ar draws partneriaid, a chadw'r ffocws ar y canlyniadau i Mavis a thrigolion eraill Cwm Taf, fod wedi darparu symbyliad i sicrhau bod y prosiect yn aros 'ar drac'.
- Ni ddylai'r person sy'n datblygu'r cynnig ei reoli o reidrwydd, gan fod modd colli gwrthrychedd.
- Roedd angen mwy o gefnogaeth neu gamau galluogi ar lefel y prif weithredwr (neu gyfarwyddwr) ar draws pob sefydliad.

Cynlluniau at y dyfodol/trefniadau cynaliadwyedd

Ar adeg y cyfweiliadau, roedd y prosiect yn cael ei ailddylunio, ac roedd Brîff Prosiect newydd yn cael ei gynhyrchu i Fwrdd Cydweithredu Rhanbarthol Cwm Taf ei ystyried.

Crynodeb o ganfyddiadau'r astudiaethau achos

- 6.3 Nod y bennod hon yw cyfuno canfyddiadau ar draws y saith astudiaeth achos. Mae'n dechrau trwy ddefnyddio Damcaniaeth Newid y Prosiect i grynhoi ein canfyddiadau ar draws yr holl achosion (Tabl 6.1).

Tabl 6.1: Cyfosodiad o'n saith astudiaeth achos Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

	Cyd-destun	Mewnbynau	Gweithgareddau	Allbynnau	Canlyniadau canolraddol	Canlyniadau gwasanaeth a phroses
Powering up Cymunedau yn Gyntaf (Torfaen)	Lleihau defnydd aelwydydd o ynni a'u costau ynni, yn enwedig rhai sy'n byw ar incwm isel yn Nhorfaen.	£291,700 i gynnal gweithgaredd rhwng Ebrill 2012 a Mawrth 2015.	Cefnogi dau sefydliad cymunedol i gynhyrchu ynni gwyrdd trwy systemau ffotofoltaig neu hydro.	Recriwtio hyrwyddwyr Ynni Gwyrdd; cynnal cyfres o ddigwyddiadau cymunedol; ehangu'r ystod o bartneriaid yn y sector cyhoeddus a'r trydydd sector.	Peth newid sefydliadol a gwasanaeth; ymgysylltu â'r gymuned leol; recriwtio gwirfoddolwyr sydd wedi ymgysylltu'n helaeth i hyrwyddo arbed ynni.	Ymddiriedaeth a pherthynas agored a chryf rhwng sefydliadau; mwy o allu i gydweithredu; ac ar raddfa lai, newid sefydliadol.
NEET (Hedfan)	Gwella canlyniadau dysgu i blant (8-14 oed) sydd mewn perygl o fod yn NEET (heb fod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant.	£0.5m i gynnal gweithgaredd dros ddwy flynedd a hanner.	Creu nodau a rennir a chefnogi ystod o weithgareddau ar draws clystyrau Blaenau Gwent a Merthyr Tudful, gan gynnwys gweithio gydag ysgolion, teuluoedd a phlant, datblygu offer newydd i gynnal darpariaeth OSHL fwy strategol, effeithiol ac wedi'i thargedu.	Bu'r prosiect yn gwella ym Mlaenau Gwent ac yn datblygu ym Merthyr Tudful fframwaith ar gyfer adnabod yn gynnar blant sydd mewn perygl o fod yn NEET.	Cynyddu ymwybyddiaeth o weithgareddau OSHL a chasglu barn plant am eu hanghenion.	Gostwng nifer y bobl ifanc (16-24 oed) oedd wedi'u cofrestru'n NEET o ryw 14% i 4% ers 2012. Awgrymir bod cysylltiad yma rhwng y gwelliant yn y ddarpariaeth OSHL a chyfranogiad a gwelliant yng nghyrhaeddiad ac ymddygiad plant yn yr ysgol.
Fframwaith gwella cydweithredu cyflawni (Ynys Môn)	Fframwaith gwella cydweithredu cyflawni gyda'r nod o sbarduno proses o drawsnewid yn y gwasanaeth a gwella darpariaeth yn y sector	£169,801 i gynnal gweithgaredd o fis Ebrill 2011 tan fis Rhagfyr 2014.	Cydweithredu ym maes gwasanaethau arbenigol i blant.	Creu'r bwrdd cyflawni integredig, sydd i fod yn ffactor allweddol wrth gynnal a hybu cydweithredu pellach sy'n parhau wedi oes y prosiect;	Gwella gwasanaethau o ran datrysiadau ac ymatebion i broblemau a dealltwriaeth well o'r amcanion strategol	Sefydlu gwasanaeth pontio yn well i bobl ifanc ag anghenion.

	cyhoeddus trwy weithio ar y cyd, integreiddio a chyfuno adnoddau iechyd a gofal cymdeithasol.			Ymatebion cyflymach i anghenion gan fod cydweithwyr yn gallu gweithredu gyda'i gilydd ac o fewn yr un strwythur.	cyffredinol.	
Prosiect cyflawni cydweithredu TGCh (Gogledd Cymru)	Cyflawni arbedion effeithlonrwydd cost trwy foderneiddio a rhannu gwasanaethau TGCh yng Ngogledd Cymru.	£151,830 i gynnal gweithgaredd o fis Hydref 2011 tan fis Tachwedd 2013.	Gweithgareddau cydweithredu ymhlith 11 sefydliad partner (cynghorau lleol, gwasanaeth tân ac achub, bwrdd iechyd lleol, heddlu gogledd Cymru, Prifysgolion Bangor a Glyndŵr).	Lleihau amser y staff yn gweithredu'r system.	Cryfhawyd y cydweithio ym maes TGCh ar draws y rhanbarth; sicrhawyd gwell sianeli cyfathrebu rhwng penaethiaid TGCh; crëwyd ffyrdd newydd i dimau TGCh ar draws y rhanbarth gyfathrebu a rhannu gwybodaeth.	Mae'r prosiect ac is-brosiectau cysylltiedig (yn arbennig SSDS) wedi gwella gweithrediad cyffredinol y system ac arwain at arbedion cost sylweddol, a fynegwyd hefyd trwy leihau amser staff yn gweithredu'r system.
FIT – Cynhwysiad Ariannol ynghyd (Conwy a Sir Ddinbych)	Dylanwadu ar sefydliadau partner BGLI a chyrrff ariannu trwy raglen o gynyddu ymwybyddiaeth i gynnal a blaenoriaethu adnoddau, gwasanaethau a phrosiectau cysylltiedig â chynhwysiad ariannol ymhlith poblogaeth Conwy a Sir Ddinbych.	£241,300 i gynnal gweithgaredd a gychwynnodd ym mis Ebrill 2013 ac sydd i ddod i ben ym mis Rhagfyr 2014.	Ystod o weithgareddau yn defnyddio'r pedwar grŵp gorchwyl a gorffen a grëwyd ar wahanol adegau yn ystod datblygiad y prosiect.	Mae'n anodd ynysu effaith FIT oddi wrth fentrau eraill yng Nghymru a'r Deyrnas Unedig. Fodd bynnag, awgrymir bod allbynnau ar ffurf cynhwysiad ariannol wedi cael eu cynhyrchu, gan ddefnyddio procsi gweithwyr rheng flaen yn adrodd am fanteision teimlo eu bod yn cael eu cynnwys yn fwy yn ariannol.	Cyflawnwyd yr her a wynebwyd gan dîm y prosiect, sef troi ymrwymadau'r holl bartneriaid yn gamau sy'n hybu cynhwysiad ariannol yn eu prosesau gwaith beunyddiol.	
Pasbort (Caerffili)	Lleihau nifer y bobl ifanc NEET (heb fod	£372,220 o gyllid i	Ystod o weithgareddau sy'n	Rhwng 1af Ebrill 2013 a 31ain Mawrth	Er nad oedd cyflawni arbedion	Caniatáu i bobl ifanc gael profiad gwaith

	mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant) drwy ddarparu profiad gwaith, mentora a chefnogaeth, i'w paratoi ar gyfer gwaith, cyn symud i gyflogaeth.	hwyluso'r model ar gyfer rhaglen a gychwynnodd ym mis Tachwedd 2012 ac sydd i ddod i ben ym mis Rhagfyr 2014.	ceisio darparu llwybr dilyniant i gyflogaeth ar gyfer pobl ifanc ddi-waith.	2014, atgyfeiriwyd 533 o bobl ifanc i'r rhaglen; Yn ystod y cyfnod hwnnw, hwyluswyd 176 o leoliadau, llanwyd 150 o leoliadau Twf Swyddi Cymru, ac mae 77% o'r bobl ifanc hynny a gyflawnodd leoliad Twf Swyddi Cymru wedi cael hyd i gyflogaeth gynaliadwy neu wedi dychwelyd i addysg amser llawn.	cost yn un o nodau'r rhaglen, awgrymodd y cyfweleion ei bod wedi cynnig gwerth ardderchog am arian, ac arweiniad ar gyfer rhaglen cynnal cyflogaeth.	gwerthfawr a oedd yn ceisio eu helpu i gael gwaith. Darparodd y rhaglen ariannu dystiolaeth nad yw llawer iawn o bobl ifanc yn barod i weithio ar ôl gadael yr ysgol, a dangosodd fod angen cyflwyno rhaglen cyn y Pasbort ar gyfer pobl ifanc 14-16 oed.
Trawsnewid Trafnidiaeth (Cwm Taf)	Dod â holl ddarparwyr trafndiaeth Cwm Taf ynghyd i gludo dinasyddion sy'n gleifion pan nad yw'n argyfwng drwy ddefnyddio system archebu ganolog, gwbl integredig, er mwyn gwella'r drafndiaeth a ddarperir i gleifion pan nad yw'n argyfwng yn y sector cyhoeddus a'r trydydd sector yng Nghwm Taf.	Grant o £275,149 i'w ddefnyddio rhwng Rhagfyr 2011 a Rhagfyr 2014, yn bennaf i gynnal amser rheolwr y prosiect.	Nodi disgwyliadau partneriaid a chanfod enillion a cholledion posibl yn sgîl cydweithio; Cytuno ar system TG i fodelu'r data; Cytuno ar chwe elfen arwahanol, a fydd, o'u cyflawni, yn golygu bod modd i'r gwahanol sefydliadau ystyried llwyfan ar gyfer mynediad wedi'i grynhoi at wasanaethau trafndiaeth integredig.	Er bod canlyniadau arfaethedig clir ar gyfer y prosiect, ni wnaed cynnydd o ran eu cyflawni hyd yma. Nid yw'r prosiect wedi gweithio oherwydd anawsterau rhwng partneriaid allweddol; mae'r partneriaid yn ymddangos fel petaent yn dal i gefnogi rhesymeg y prosiect, ond mae angen i Fwrdd Cydweithredu Cwm Taf gytuno i'r cynllun diwygiedig.	Er bod cytundeb cydweithredol o ran rhesymeg, roedd hyn yn llai gwir yn ymarferol, ac felly mae'n anodd asesu'r cynnydd na'r canlyniadau.	

6.4 Mae ein cyfosodiad wedi nodi saith thema greiddiol ar draws ein hastudiaethau achos, sef:

- natur y cydweithio;
- safle'r prosiect o fewn y sefydliad;
- rôl rheolwr y prosiect;
- sut rhennir gwybodaeth;
- arweinyddiaeth a rôl y Bwrdd Gwasanaethau Lleol;
- gosod canlyniadau uchelgeisiol a realistig; a
- chynaliadwyedd y prosiect.

Natur y cydweithio

6.5 Mae natur y cydweithio yn hanfodol bwysig, gan fod prosiectau Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn aml wedi'u seilio ar sefydlu partneriaethau da. Mae ystod o ffactorau sy'n helpu i benderfynu ar lwyddiant gwaith prosiectau cydweithredol. Mae'r rhain yn cynnwys a oes diwylliant o weithio ar y cyd wedi'i sefydlu; a oes dull strategol o weithredu ar waith; agweddau sefydliadau partner unigol at y cydweithio; a yw'r holl bartneriaid yn gweld manteision y prosiect; a sut mae sefydliadau'n gweithio mewn cydweithrediad â'r sector cyhoeddus neu'r trydydd sector. Ar ben hynny, mae pwysigrwydd ymddiriedaeth a chyfathrebu agored rhwng partneriaid y prosiect yn helpu i benderfynu a yw'r cydweithio'n cynhyrchu 'gwerth ychwanegol' h.y. sut mae'n gwella gwasanaethau mewn modd na fuasai'n bosibl i'r sefydliadau partner unigol.

6.6 Mae ystod o enghreifftiau o'n hastudiaethau achos yn dangos i ba raddau mae gwahanol fathau o drefniadau cydweithio yn dylanwadu ar ganlyniadau prosiectau. Er enghraifft, roedd potensial cadarnhaol i'r cyfathrebu gwell rhwng partneriaid y prosiect a gallu'r bartneriaeth o ran cydweithio ac ymgysylltu â dinasyddion yn y prosiect 'Powering up Communities', a ddychwelodd at berthnasoedd gwaith da gyda phartneriaid a rhanddeiliaid. Yn yr un modd, mae'r prosiect Pasbort yn dangos cyfraniad perthnasoedd gwaith da rhwng partneriaid presennol at ganlyniadau cadarnhaol y prosiect hwn.

6.7 Mae prosiect TGCh Gogledd Cymru yn dangos sut cryfhawyd cydweithio ym maes TGCh ar draws y rhanbarth, a bod hynny wedi gwella tebygolrwydd

gweithio ar y cyd yn y dyfodol. Dangosodd y prosiect hwn sut gellid cyflawni arbedion cost trwy brosesau caffael TGCh cydweithredol trwy fodel llywodraethu trefnedig a oedd yn cynnwys sianeli cyfathrebu agored, clir ar draws tîm y rhaglen. Roedd y defnydd o grwpiau gorchwyl a gorffen ym mhrosiect FIT yn bwysig o ran helpu i gyflawni canlyniadau.

- 6.8 Dengys enghreifftiau o'n hachosion hefyd sut gall cydweithio nad yw'n ddelfrydol arwain at brosiectau'n methu â chyflawni hyd eithaf eu potensial. Dangosodd prosiect Hedfan anawsterau sefydlu trefniadau cydweithio gyda sefydliadau trydydd sector bychan yn ddarparwyr gwasanaeth posibl, tra bod prosiect Trawsnewid Trafnidiaeth yn enghraifft o anhawster gwirioneddol i sicrhau bod nifer o sefydliadau ar draws sectorau (llywodraeth leol, iechyd, trydydd sector) yn cydweithio i gynhyrchu gwasanaeth mwy integredig.

Safle'r prosiect mewn sefydliad

- 6.9 Mae lleoliad y prosiect yn strwythur y sefydliad yn bwysig, gan y gall hynny ddylanwadu ar nifer y mesurau trosoli sydd ar gael a pha gefnogaeth mae'r prosiect yn ei derbyn. Lle bo prosiect wedi'i leoli mewn adran bontio, yn hytrach nag adran wasanaeth benodol, gall ddarparu estyniad sefydliadol. Er enghraifft, roedd y prosiect Pasbort yn rhan o'r adran Adnoddau Dynol (AD), a dywedwyd bod hynny'n cyfrannu at ei lwyddiant. Gan fod AD yn gysylltiedig â phob rhan o'r sefydliad, roedd swyddogion yn medru gweithredu ar draws y cyngor a chynnal sgwrs dda gyda gweithwyr AD proffesiynol eraill. Yn y prosiect Cyflawni Fframweithiau Gwella Cydweithredu yn Ynys Môn, sefydlwyd Bwrdd Cyflawni Integredig ar gyfer Gwasanaethau Iechyd a Gofal Cymdeithasol i yrru'r gwaith o integreiddio gwasanaethau rhwng y ddau bartner.
- 6.10 Mae ein dadansoddiad yn awgrymu, lle bo prosiect wedi'i wreiddio'n bendant yn strwythur y sefydliad, bod mwy o gyfle iddo gael ei integreiddio a dod yn gynaliadwy.

Rôl rheolwr y prosiect

- 6.11 Mae rôl rheolwr y prosiect yn hollbwysig o safbwynt llwyddiant y prosiectau cyflawni. Yn wir, mae'r Prosiect cyfan yn dibynnu i raddau helaeth ar y 38

unigolyn yma. Mae eu sgiliau, eu cefndir (profiad blaenorol mewn rôl debyg), yn ogystal â nodweddion eraill megis sut maent yn rheoli perthnasoedd, yn trosglwyddo gwybodaeth, ac yn cyd-drafod â phartneriaid, i gyd yn cyfrannu at debygolrwydd llwyddiant. Adlewyrchir y pwynt hwn trwy'r symudiad ehangach i ffwrdd oddi wrth agwedd a phrofiad rheoli traddodiadol y sector cyhoeddus (h.y. trafodion, hierarchaeth, mewn un sefydliad yn unig fel arfer) i'r sgiliau y mae eu hangen i arwain partneriaethau (h.y. trawsnewidiol, cymhellol, rheoli perthnasoedd).

- 6.12 Dangosodd rheolwyr prosiectau Pasbort a Hedfan sut gwelid sgiliau partneriaeth a rheoli prosiect cryf fel ased sylweddol.
- 6.13 Ni all rheolwr prosiect weithredu ar ei ben ei hun bob amser. Mewn rhai prosiectau, roedd diffyg rôl arweinyddiaeth uwch ar draws y partneriaid, a gallai hynny fod wedi amharu ar ganlyniadau'r prosiect a'r potensial i gydweithio yn y dyfodol (gweler er enghraifft TGCh Gogledd Cymru a Trawsnewid Trafnidiaeth).

Sut rhennir gwybodaeth

- 6.14 Mae'r pedwerydd ffactor a nodwyd gennym yn adlewyrchu i ba raddau mae gwybodaeth yn cael ei rhannu o fewn amrywiol elfennau'r prosiect a'r tu hwnt. Gall hyn gwmpasu nifer o faterion cysylltiedig â: dysgu o brosiectau cyflawni eraill, gwella'r dysgu anffurfiol, rhannu gwybodaeth oddi mewn i wahanol rannau'r bartneriaeth a sefydliadau partner. Gall fod cysylltiad hefyd rhwng hyd a lled yr wybodaeth a rennir a safle'r prosiect yn y sefydliad, a'r rôl a gyflawnir gan reolwr y prosiect.
- 6.15 Mae ein cyfosodiad yn datgelu pwysigrwydd meddu ar reolwr prosiect galluog, ond mae peryglon hefyd os bydd cymaint o 'wybodaeth am y prosiect' yn nwylo un unigolyn. Gall hyn gyfyngu'r posibiladau o ran rhannu gwybodaeth oddi mewn i sefydliadau, gan beri ei bod hi'n anoddach gwreiddio gwybodaeth yn ddyfnach o fewn y sefydliad a'r tu hwnt.
- 6.16 Mae rhannu gwybodaeth hefyd yn rhywbeth y mae angen ei ystyried o ran timau prosiect unigol. Er enghraifft, dangosodd astudiaeth achos Cynhwysiad Ariannol Ynghyd sut mae gweithwyr prosiect wedi cynyddu eu gwybodaeth a'u hyder ynghylch cynhwysiad ariannol, sydd wedi helpu i newid eu hagweddau a'u hymddygiad eu hunain. Ymhellach, bu'r model partneriaeth o gymorth hefyd

i ddatblygu'r sianeli cyfathrebu rhwng y rhai oedd yn chwarae rôl arweiniol yn y prosiect, ac yn ei dro creodd hynny ffyrdd newydd i dimau TGCh ar draws y rhanbarth gyfathrebu a mynd ati i gyfnewid gwybodaeth. Mae'r dysgu oddi mewn i sefydliadau partner wedi cynyddu ymwybyddiaeth a newid agweddau ymhlith rheolwyr canol ac uwch ynghylch cynhwysiad ariannol, ac mae rhai o'r sefydliadau cyfranogol wedi ymgorffori prosesau cynhwysiad ariannol yn eu harferion gwaith beunyddiol. Amlygodd dysgu cydweithredol o'r fath hefyd werth cynnwys y trydydd sector yn y prosiect, trwy ehangu'r ddealltwriaeth o ddarpariaeth cynhwysiad ariannol.

- 6.17 Mae gan Lywodraeth Cymru a Byrddau Gwasanaethau Lleol beth dylanwad o ran i ba raddau y rhennir gwybodaeth ac y dysgir yn sgîl prosiectau unigol. Er bod tystiolaeth ar draws yr astudiaethau achos bod dysgu wedi digwydd ar draws gwahanol lefelau – o unigolion yn mynychu digwyddiadau hyfforddi i lefel y tîm, lle gwnaed gwelliannau i brosesau dros amser – mae llai o dystiolaeth bod sefydliadau wedi dysgu a bod pethau wedi cael eu mewnosod.
- 6.18 Mae tîm cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi datblygu dogfen drosolwg gyda dolenni i'r wybodaeth allweddol a dderbyniwyd o bob prosiect cyflawni a swyddi, megis adroddiadau blynyddol, adroddiadau gwerthuso, adroddiadau cau, cyflwyniadau powerpoint a digwyddiadau. Defnyddir hyn i gynghori/hysbysu cydweithwyr ar draws Llywodraeth Cymru. Mae'n aneglur a oes cynllun gan Lywodraeth Cymru, na'r gallu i gasglu dysgu ar draws yr holl brosiectau cyflawni fel bod gwersi'n cael eu dysgu ar gyfer rowndiau ariannu yn y dyfodol.
- 6.19 Mae cyfle amlwg i gyrff sector cyhoeddus a Llywodraeth Cymru ddysgu o brofiadau rhai o'r prosiectau cyflawni Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, fel bod modd iddynt asesu a ellid diwygio prosiect a'i ddyblygu ledled Cymru. Byddai tystiolaeth o werthusiadau prosiect annibynnol o gymorth yma. O blith ein hastudiaethau achos, prosiect Pasbort allai gael ei 'estyn', cyhyd â bod ymwybyddiaeth y byddai angen rhoi sylw i'r cyd-destun, nid dim ond 'torri a gludo'.

Arweinyddiaeth a rôl y Byrddau Gwasanaethau Lleol

- 6.20 Mae arweinyddiaeth yn ffactor arwyddocaol ym mhob prosiect cydweithredol, a gellir ei harddangos mewn gwahanol ffyrdd, dulliau a lefelau. Er y gall rôl rheolwr y prosiect fod yn ddangosydd ar gyfer un dimensiwn o weithio ar y cyd, mae ystod o ffactorau eraill strwythurol a rhyng-sefydliadol yr un mor hanfodol i fwyafu cyfleoedd y prosiect i lwyddo. Gall hyn ymdrin â materion sy'n ymwneud ag arweinyddiaeth strategol (h.y. arweinyddiaeth reoli a gwleidyddol; rôl y Byrddau Gwasanaethau Lleol wrth ddatblygu/cychwyn arweinyddiaeth ar y prosiectau unigol; y gefnogaeth a ddarparwyd gan Lywodraeth Cymru a chynghorau lleol); arweinyddiaeth a ddosbarthwyd (rhwng gwahanol rannau/lefelau'r sefydliad ac ar draws partneriaid) ac arweinyddiaeth weithredol. Mae ein hastudiaethau achos yn darparu ystod o enghreifftiau, gan ymdrin â gwahanol lefelau a ffurfiau arwain, a'u harwyddocâd yn y prosiectau unigol.
- 6.21 Er enghraifft, dangosodd y diffyg arweinyddiaeth strategol ym mhrosiectau Trawsnewid Trafnidiaeth a TGCh Gogledd Cymru anhawster datrys materion sy'n cael effaith ar gynnydd y prosiectau. Ar yr ochr arall, dangosodd prosiect y Pasbort sut mae cefnogaeth dda gan wleidyddion ac uwch-reolwyr wedi helpu'r prosiect i gyflawni. Efelychwyd hyn mewn prosiectau eraill. Yn ail, sylwyd bod sicrhau uwch-arweinydd o'r adran y mae prosiect wedi'i leoli ynddi yn helpu i roi hygyrddedd a dylanwad i brosiect ar draws y sefydliad/partneriaeth, a bod hynny'n ffactor arall yn llwyddiant prosiect.
- 6.22 Dengys y cyfosodiad, er bod y Byrddau Gwasanaethau Lleol yn ymwneud â chytuno ar brosiectau, mai ymwneud bychain iawn fu ganddo â phrosiectau wedi hynny mewn nifer o achosion (gweler Trawsnewid Trafnidiaeth a TGCh). Er bod Trawsnewid Trafnidiaeth yn adrodd i'r Byrddau Gwasanaethau Lleol ar y cyd yn rheolaidd, nid yw'n eglur pa rôl y buont yn ei chyflawni wrth geisio sicrhau bod y prosiect yn dychwelyd at y 'llwybr cywir'.

Gosod canlyniadau uchelgeisiol a realistig

- 6.23 Mae ein cyfodiad wedi datgelu nifer o ffactorau cysylltiedig â chanlyniadau prosiectau. Mae cwestiwn ynghylch a yw prosiectau wedi gosod canlyniadau uchelgeisiol sydd, serch hynny, yn realistig, ac i ba raddau maent yn debygol o gael effaith ar ddinasyddion. Mae sawl astudiaeth achos wedi dioddef oherwydd nad oedd canlyniadau clir, mesuradwy a rennid ymhlith y partneriaid a'r rhanddeiliaid eraill. Bu'n rhaid ailweithio tair o'n saith achos (Hedfan, Powering Up, Cyflawni Fframwaith Gwella Cydweithredu, a Trawsnewid Trafnidiaeth) ar ôl rhoi cyllid iddynt. Yr hyn sy'n drawiadol yn y prosiectau hyn yw pa mor gyflym y daeth i'r amlwg, ar ôl derbyn cyllid, nad oedd nodau'r prosiectau'n ddichonadwy, a'u bod yn rhy uchelgeisiol i'w cyflawni o fewn amserlen y prosiect.
- 6.24 Mae pwynt arall pwysig yn ymwneud â mesur canlyniadau prosiect, sy'n fater hirsefydlog yng nghyd-destun prosiectau rheolaeth gyhoeddus. Er bod modd deall canlyniadau mewn nifer o ffyrdd (megis dulliau gwahanol o fesur gwelliant gwasanaeth, gan gynnwys gwell mynediad, ansawdd uwch, mwy effeithlon), mae pryder ynghylch i ba raddau mae modd ynysu a mesur canlyniadau prosiect yn ystod oes y prosiect. Yn wir, cododd ein cyfweiliadau â rhanddeiliaid gwestiynau ynghylch mesur effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd gwasanaethau, ac a oes ffyrdd eraill o werthuso gwelliant gwasanaeth.
- 6.25 Ymhellach, codwyd cwestiwn hefyd ynghylch anhawster penodol mesur allbynnau prosiectau Byrddau Gwasanaethau Lleol, o ystyried natur y dangosyddion a ddefnyddir gan WEFO. Mae hyn yn golygu bod monitro a gwerthuso prosiectau'n lleol yn bwysicach, ond nid yw hynny bob amser yn darparu tystiolaeth ychwanegol. Er enghraifft, dangosodd y gwerthusiad o brosiect TGCh Gogledd Cymru ddiffyg dangosyddion perfformiad a gasglwyd gan bartneriaid sector cyhoeddus, a chafodd hynny effaith ar a oedd modd mesur canlyniadau mesuradwy. Yn yr un modd, dangosodd y prosiect Cynhwysiad Ariannol Ynghyd anhawster dadansoddi cymhlethdodau'r effaith ar ddinasyddion.
- 6.26 Mae hefyd anhawster mesur canlyniadau na fyddant o bosibl yn dod i'r amlwg ond wedi i'r prosiect ddod i ben. Mae'r astudiaethau achos a'r cyfweiliadau â

rhanddeiliaid cenedlaethol wedi datgelu ei bod hi'n aml yn rhy gynnar i ddweud a yw'r canlyniadau i ddinasyddion wedi cael eu cyflawni.

Cynaliadwyedd y prosiect

- 6.27 Mae pryderon gwirioneddol ar draws ein hastudiaethau achos ynghylch dyfodol prosiectau unwaith daw'r cyllid i ben. Mae nifer o brosiectau eisoes wedi nodi posibiliadau ar gyfer ariannu pellach a fyddai, yn eu tro, o gymorth i gynnal y prosiect dros amser. Er enghraifft, yn Trawsnewid Trafnidiaeth, mae rheolwr y prosiect wedi datblygu achos busnes yn barod i'w gyflwyno i Fwrdd Cydweithredu Cwm Taf erbyn diwedd 2014 er mwyn amlinellu sut gallai'r dyfodol edrych petai cyfuno cyllidebau'n cael ei alluogi ac yn ei le. Yn y prosiect Pasbort, sicrhawyd cyllid grant pellach o Gronfa Cymorth Hyblyg y Ganolfan Waith, a fydd yn cynnal y rhaglen tan fis Mawrth 2015.
- 6.28 Mae'n ddyddiau cymharol gynnar ar rai prosiectau o ran cyflwyno gwasanaeth. Yn ogystal â cheisio cyllid ychwanegol, mae angen sefydlu strwythurau i geisio sicrhau bod modd i'r gwelliant barhau y tu hwnt i oes y prosiect.
- 6.29 Mae cynaliadwyedd o ran sgiliau a gwybodaeth yn agwedd arall yma. Problem gyffredin ar draws prosiectau cyflawni'r Byrddau Gwasanaethau Lleol yw'r posibilrwydd o golli gwybodaeth a sgiliau, wrth i staff a secondiwyd ar gyfer y prosiectau ddychwelyd i'w swyddi gwreiddiol. Un ffordd o oresgyn hynny yw meithrin perthnasoedd gyda phartneriaid y prosiect er mwyn sicrhau bod modd trosglwyddo sgiliau a gwybodaeth ymhlith y staff a'r sefydliadau partner. Yn y prosiect Cynhwysiad Ariannol Ynghyd (FIT), gallai'r adnodd e-ddysgu a digwyddiadau 'hyfforddi'r hyfforddwr' helpu i gyflawni hyn.
- 6.30 Mewn nifer o achosion, mae pryder y bydd perthnasoedd y bu angen amser i'w meithrin mewn perygl (e.e. gyda'r sector busnes yng Nghaerffili yn y rhaglen Basbort) os na fydd y prosiect yn parhau. Mae'r staff dynodedig a ariannwyd gan ESF wedi golygu bod modd cyflawni prosiectau, ond unwaith bydd y gallu hwnnw wedi mynd, mae'n aneglur a fydd adnoddau a mecanweithiau digonol i gydgyssylltu ymdrechion.

Casgliadau

6.31 Bydd y saith thema graidd a godwyd yn y cyfosodiad hwn ar draws y saith astudiaeth achos yn cael eu harchwilio ymhellach yng nghyfnod crynodol yr ymchwil.

7. Dysgu o'r Prosiect

- 7.1 Mae deall rôl dysgu yn Rhaglen Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn elfen bwysig o'r gwerthusiad hwn.
- 7.2 Yr ail o dri chwestiwn allweddol a geir yn llinyn proses y gwerthusiad yw "[I ba raddau] mae gwybodaeth a hysbysrwydd yn cael eu cynhyrchu, eu cyfathrebu, eu lledaenu, ac y dysgir oddi wrthynt", ac mae cwestiynau am ddysgu – ar wahanol lefelau, mewn gwahanol ffyrdd – wedi cael eu cynnwys ym mhob rhan o'r gwaith maes.
- 7.3 I helpu ymhellach gydag ateb y cwestiwn allweddol uchod, datblygodd y tîm gwerthuso ddamcaniaeth newid sy'n ymwneud â dysgu, gyda mewnbwn ystyriol gan Lywodraeth Cymru. Mae'r ddamcaniaeth newid, a gynhwyswyd ar ffurf atodiad i'r adroddiad hwn, yn disgrifio:
- Y **rhesymeg** ar gyfer pwysigrwydd dysgu.
 - Y **mewnbynnau** a fydd yn defnyddio dysgu fel adnodd fel rhan o'r rhaglen.
 - Y **gweithgareddau** sy'n deillio o'r mewnbynnau hynny ac a ddylai hybu dysgu.
 - Yr **allbynnau** arfaethedig o'r gweithgareddau hynny.
 - Y **canlyniadau** a ddylai lifo o'r allbynnau hynny.
 - Yn olaf, yr **effeithiau terfynol** y dylai dysgu, fel rhan o'r rhaglen, gyfrannu atynt.
- 7.4 Fel yn achos y ddamcaniaeth newid ar gyfer Prosiect cyfan datblygu a chyflwyno Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, nid yw'r ddamcaniaeth newid sy'n ymwneud â dysgu yn ddatganiad ffeithiol terfynol: yn hytrach, mae'n hypothesis sy'n cyflwyno cyfres o ragdybiaethau rhesymegol ynghylch sut gall dysgu ddigwydd, a bydd y rheiny'n cael eu profi a'u mireinio gan y gwerthusiad.
- 7.5 Gan ddefnyddio'r ddamcaniaeth newid sy'n ymwneud â dysgu, mae'r bennod hon yn archwilio i ba raddau mae dysgu wedi digwydd a sut, a rhai o effeithiau posibl hynny.

Gweithgareddau dysgu

7.6 Mae'r ddamcaniaeth newid sy'n ymwneud â dysgu yn cyflwyno cyfres o weithgareddau dysgu arfaethedig. Roedd rhai o'r rhain yn deillio'n uniongyrchol o'r gwerthusiad:

- **Digwyddiadau dysgu a gynlluniwyd** – cafodd tri o'r rhain eu trefnu a'u hwyluso gan y tîm gwerthuso, un yn gynnar yn 2013 a dau yn haf 2014.
- **Gwefan** – defnyddiwyd gwefan y Prosiect i ledaenu deunyddiau o'r gwerthusiad cenedlaethol (gan gynnwys y ddamcaniaeth newid sy'n ymwneud â gwerthuso, offerynnau ymchwil a'r adroddiad gwerthuso ffurfiannol interim). Roedd mwy o botensial i rannu gwybodaeth ar draws y prosiectau Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop, ond ni wireddwyd hynny'n llawn, gan na chafodd y wefan ei hyrwyddo na'i defnyddio'n eang.
- **Nodiadau dysgu** – cynhyrchodd y tîm gwerthuso nodyn dysgu ar ôl y ddwy rownd o ddigwyddiadau dysgu y soniwyd amdanynt uchod.

7.7 Roedd gweithgareddau dysgu eraill yn deillio o fewnbwn a gweithgareddau rhaglen genedlaethol Llywodraeth Cymru, ac yn cynnwys y canlynol:

7.8 Hwyluswyd **creu cysylltiadau rhwng prosiectau gan Lywodraeth Cymru** gan swyddogion yn Nhîm Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop Llywodraeth Cymru, fel arfer drwy e-bost, ar faterion sydd o ddiddordeb cyffredin, a lle mae un prosiect wedi gwneud cynnydd mewn maes sy'n berthnasol i un arall. Er enghraifft, cysylltodd Llywodraeth Cymru brosiect Cyngor a Chymorth Sir Gaerfyrddin â phrosiect Cynhwysiad Ariannol a Gwrthdlodi Sir Ddinbych ar faterion a rennid ynghylch gweithio ar y cyd i helpu teuluoedd sy'n byw mewn tlodi. Eto, wedi'i sbarduno gan Lywodraeth Cymru, crëwyd cysylltiad rhwng Prosiect Cydweithio TGCh Gogledd Cymru a Phrosiect Cydweithio'r Gwasanaeth Cyfreithiol i edrych ar y cyfyngiadau TGCh o ran cydweithredu a thrafod sut gellid ymdrin â hwy.

7.9 Cynhaliwyd **cyfarfodydd Rheolwyr Prosiect rhanbarthol rheolaidd yng Ngogledd Cymru**, ond dim ond un yn y De. (Deellir bod Digwyddiadau Dysgu De-ddwyrain a De-orllewin Cymru wedi dod i ben yn sgîl y costau ar adeg pan oedd Llywodraeth Cymru'n gorfod sicrhau arbedion sylweddol – roedd y digwyddiadau yn y Gogledd wedi ennill eu plwyf yn fwy, a llwyddwyd i barhau

mewn modd hunangynhaliol.) Cyn y cyfarfodydd, byddai Llywodraeth Cymru yn rhannu agenda, a oedd yn aml yn canolbwyntio ar ddysgu o brosiectau eraill, a dogfennau defnyddiol fel crynodebau prosiect.

- 7.10 Bu peth **hyrwyddo gweithgareddau hyfforddi ehangach** i'r prosiectau gan Lywodraeth Cymru, e.e. dosbarthu rhaglenni megis 'Digwyddiadau a Hyfforddiant Ymgysylltiad Cyhoeddus 2013 – 2014', a oedd ar gael am ddim i gyfranogwyr mewn prosiectau Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop.
- 7.11 Roedd nifer a chwmpas gweithgareddau gwerthuso lleol yn amrywio yn ôl trefniadau gwerthuso lleol, ac roedd rhai prosiectau'n cael trafferth i gomisiynu gwerthusiadau lleol. Hyd yn oed lle gallai prosiect gomisiynu gwerthusiad lleol, yr adborth cyffredinol o ardaloedd yr astudiaethau achos oedd bod y pwysau i gyflawni yn golygu nad oedd fawr ddim amser ar ôl i ddefnyddio'r gwerthusiadau lleol yn sail ar gyfer gweithgareddau dysgu mwy strwythuredig.
- 7.12 Roedd peth cyswllt rhwng prosiectau a oedd yn caniatáu dysgu anffurfiol yng nghyswllt materion oedd yn destun pryder cyffredin neu lle roedd cyfleoedd i ddysgu. Er enghraifft, bu tîm y prosiect Cynhwysiad Ariannol yn rhannu eu gwrs ar ffurflenni atgyfeirio gyda'r prosiect PEP.
- 7.13 Cafwyd nifer o ymweliadau gan Weinidogion â phrosiectau, gan gynnwys ymweliad ag ardal astudiaeth achos Torfaen. Darparwyd dogfennau am yr ymweliadau i Fyrddau Gwasanaethau Lleol, ond nid yw'n eglur sut defnyddiwyd y rhain i hybu dysgu.

Allbynnau a chanlyniadau dysgu

- 7.14 Mae colofnau allbynnau a chanlyniadau'r ddamcaniaeth newid sy'n ymwneud â dysgu yn awgrymu y bydd y gyfres ganlynol o gamau rhesymegol yn cael eu cymryd:
- Bydd **gwell lledaenu gwybodaeth** ymhlith a rhwng partneriaid lleol, rhanbarthol a chenedlaethol yn y Rhaglen yn arwain at...
 - **Gynnydd yng ngwybodaeth** unigolion neu sefydliadau, pan roddir sylw i'r wybodaeth honno, gan greu...

- **Ymwybyddiaeth gynyddol**, wrth i'r wybodaeth honno fod yn destun adfyfrio, dod yn rhan o ffordd y person neu'r sefydliad o feddwl, gan arwain at...
- **Newid agweddau**, dan ddylanwad yr ymwybyddiaeth hon, a fydd yn arwain yn y pen draw at...
- **Newid ymddygiad** e.e. gwell dewisiadau ffordd o fyw gan unigolion neu ffyrdd mwy effeithiol o weithio ar y cyd gan sefydliadau partner.

7.15 Mae'r ddamcaniaeth newid sy'n ymwneud â dysgu yn cynnwys enghraifft ddamcaniaethol o'r math hwn o newid, gan ganolbwyntio ar ymwneud y Trydydd Sector â gwaith partneriaeth lleol. Yn ymarferol, hyd yma yn y gwerthusiad, a ydym wedi gweld enghreifftiau gwirioneddol o'r math hwn o newid?

7.16 **Bu prosiectau'n rhannu gwybodaeth a Llywodraeth Cymru yn lledaenu gwybodaeth am ymyriadau effeithiol.** Gwnaed hyn trwy'r digwyddiadau dysgu, nodiadau a negeseuon e-bost rhwng prosiectau. Thema gyffredin, er enghraifft, oedd her ymgysylltu â dinasyddion, yn arbennig grwpiau na chlywir ganddynt yn aml, a'r anhawster cysylltiedig wrth gasglu canlyniadau meddal er mwyn arddangos effaith. Roedd hon yn thema i sawl trafodaeth yn y tri digwyddiad dysgu. Parhawyd â rhai o'r sgysiau hyn pan gadwodd prosiectau mewn cysylltiad â'i gilydd.

7.17 Gwelwyd y **prif gynnydd mewn gwybodaeth** ar y lefel leol wrth i bartneriaid ddod yn fwy ymwybodol o'i gilydd, gan gynnwys eu rolau a'u swyddogaethau, trwy brosiectau lleol. Roedd hwn yn un o'r blociau adeiladu sylfaenol wrth gydweithio. Trwy brosiect Powering Up Cymunedau'n Gyntaf, er enghraifft, llwyddodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen **a Chartrefi Melin i ddatblygu dealltwriaeth o'i gilydd, a dechreuwyd trafod ffyrdd o weithio gyda'i gilydd y tu hwnt i gwmpas y prosiect.**

7.18 Mewn llawer o achosion, mae gwybodaeth gynyddol hefyd wedi arwain at **well ymwybyddiaeth** o allu partneriaid a'r cyfleoedd i gydweithio. Trwy brosiect 'Pasbort' Caerffili, er enghraifft, daeth partneriaid lleol yn fwy cyfarwydd â'i gilydd ac â busnesau lleol. Fel yr amlygwyd yn yr astudiaeth achos hon,

arweiniodd hyn at amrywiol welliannau proses megis ailgyflwyno cyfarfodydd achos rhwng rhai o'r partneriaid craidd.

7.19 Mae astudiaethau achos Hedfan a FIT **yn darparu enghreifftiau bywyd go iawn o'r achos a gyflwynwyd yn y ddamcaniaeth newid sy'n ymwneud â dysgu**. Bu'r ddau brosiect yn elwa o waith tîm a oedd yn cynyddu ymwybyddiaeth o'u trydydd sector, a fu'n ymgysylltu'n gynyddol â'r prosiect gyda threigl amser. Yn achos FIT, arweiniodd hyn at fwy o gydgyssylltu gweithgareddau a llai o ddyblygu rhwng y sector cyhoeddus a'r trydydd sector.

7.20 Hefyd rhannwyd **ymwybyddiaeth o ffactorau galluogi cyffredin** rhwng prosiectau. Er enghraifft, yn y digwyddiadau dysgu yn 2014, amlygodd y trafodaethau rhwng prosiectau dri ffactor galluogi yn arbennig:

- arweinyddiaeth gref, gan rywun oedd â'r awdurdod a'r hygredded i ymgysylltu â phartneriaid a'u hysbrydoli i weithredu.
- cyfranogiad gweithredol gan bartneriaid, nid 'ymuno' yn oddefol yn unig.
- amcanion clir a rennir, sy'n rhwymo'r holl bartneriaid wrth weithredu.

7.21 Mae peth tystiolaeth bod **agweddau wedi newid**, eto yng nghyswllt gwaith partneriaeth. Mae Pennod 6 yn yr adroddiad hwn yn tynnu sylw at y themâu cyffredin ar draws yr astudiaethau achos ac yn rhoi enghreifftiau o ddysgu'n arwain at newid agwedd ym mhrosiect FIT. Mae gweithwyr rheng flaen wedi cynyddu eu gwybodaeth am gynhwysiad ariannol, ac mae hynny wedi helpu i newid eu hagweddau a'u hymddygiad eu hunain, fel y mae arolwg a gynhaliwyd ar gyfer yr astudiaeth achos yn tystio. Ar ben hynny, mae'r dysgu oddi mewn i sefydliadau partner wedi cynyddu ymwybyddiaeth a newid agweddau ymhlith rheolwyr canol ac uwch ynghylch cynhwysiad ariannol.

7.22 Arweiniodd yr holl brosiectau at **rai newidiadau ymddygiad**, ond mae i ba raddau yr arweiniodd y newidiadau hynny at yr allbynnau a'r canlyniadau a ddymunid yn amrywio'n fawr ar draws yr ystod o brosiectau. Yn yr un modd, mae rôl dysgu yn hynny hefyd yn debygol o fod yn hynod amrywiol. Byddwn yn datblygu ein canfyddiadau ar hyn yng nghyfnod olaf y gwerthusiad, yn yr adroddiad gwerthuso crynodedol.

Galluogwyr a rhwystrau i ddysgu

7.23 Ar sail y gwaith maes, a'r astudiaethau achos yn arbennig, nodwyd nifer o alluogwyr. **Mae'r galluogwyr dysgu yn debyg i'r rhai ar gyfer cydweithredu:**

- **Agwedd a sgiliau rheolwr y prosiect** – yn astudiaeth achos Powering Up Cymunedau yn Gyntaf, er enghraifft, roedd gan reolwr y prosiect agwedd gadarnhaol, ragweithiol at ddysgu, a gwelai hynny fel rhywbeth a ddylai ddigwydd yng nghyd-destun dull agored o weithio fel tîm, lle roedd cyfathrebu'n digwydd.
- **Ymddiriedaeth** – lle roedd partneriaid wedi penderfynu ymddiried yn ei gilydd, roeddent yn fwy tebygol o fod yn agored i ddysgu, boed hynny'n ffurfiol neu'n anffurfiol.
- **Canlyniadau clir** – roedd meddu ar ymdeimlad clir a rennid o'r amcanion yn golygu bod partneriaid yn gallu tywys eu dysgu tuag at beth fyddai'n eu helpu i gyflawni'r canlyniadau hynny, e.e. bu aelodau Powering Up Cymunedau yn Gyntaf yn canolbwyntio ar sgiliau ym maes ymgysylltiad cymunedol, wrth i hynny ddod yn flaenoriaeth gliriach i'r prosiect.

7.24 I ryw raddau, y rhwystrau i ddysgu yw'r gwrthwyneb i'r ffactorau galluogi a restrwyd uchod.

- **Diffyg ymddiriedaeth** – lle roedd diffyg ymddiriedaeth, roedd y partneriaid yn llai tebygol o fod yn agored i ddysgu. Yn y cyd-destunau hyn, gallai dysgu fod yn arwydd o fethiant a/neu'n gyfaddefiad o wendid.
- **Canlyniadau aneglur** – roedd dysgu'n llai tebygol o ddigwydd mewn prosiectau lle roedd y canlyniadau'n aneglur oherwydd bod pwrpas y dysgu'n aneglur.
- **Ffocws ar y tymor byr** – oherwydd bod oedi cychwynnol gyda llawer o brosiectau, roedd pwysau i ddal i fyny a chynhyrchu allbynnau gweladwy. Mae'n bosibl bod hyn wedi arwain at ffocws ar y tymor byr, lle gwelid dysgu fel ychwanegiad a/neu rywbeth oedd yn tynnu sylw oddi wrth y 'gwaith go iawn'.

Casgliadau

7.25 **Oddi mewn i brosiectau, mae'r dysgu yn gyffredinol wedi digwydd yn anffurfiol** e.e. wrth i gydweithwyr weithio ar y cyd am y tro cyntaf, a 'dysgu oddi

wrth ei gilydd'. Gall y dysgu dealliedig hwn ddigwydd yn hwylus ac yn naturiol, ond mae'n fregus oherwydd ei fod yn dibynnu ar unigolion penodol yn aros yn eu swyddi, ac mae'n annhebygol o gael ei gynnal, gan nad oes strwythur o'i amgylch.

- 7.26 Y tu allan i'r digwyddiadau dysgu, mae **dysgu rhwng prosiectau wedi digwydd trwy fanteisio ar gyfleoedd**, wrth i Lywodraeth Cymru greu cysylltiad rhwng prosiectau, neu wrth iddynt gwrdd a chysylltu â'i gilydd.
- 7.27 Mae'r math hwn o ddysgu ad hoc yn hawdd ei drefnu ac nid yw'n feichus. Fodd bynnag, gan nad oes strwythur na chofnod o'r dysgu sy'n digwydd, gellir colli'r dysgu, ac ni fydd ar gael yn ehangach i brosiectau a gweithwyr proffesiynol eraill.
- 7.28 Yng nghyfnodau olaf y gwerthusiad, byddwn yn edrych i weld yn fanylach pa rôl a chwaraewyd gan ddysgu wrth gefnogi prosiectau tuag at gyflawni eu canlyniadau.

8. Casgliadau ac Argymhellion

8.1 Mae'r bennod hon yn cyfiosod y materion sy'n dod i'r amlwg o'r gwerthusiad ffurfiannol o Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae'n tynnu sylw at y casgliadau allweddol a'u goblygiadau ar gyfer gweddill y Prosiect, yn arbennig yng nghyswllt lledaenu'r dysgu ac ymdrin â chynaliadwyedd, ac ar gyfer cyfnod crynodol olaf y gwerthusiad. Rydym hefyd yn cyflwyno argymhellion ar sail ein canfyddiadau cyfnod ffurfiannol i Lywodraeth Cymru a'i phartneriaid.

8.2 Fel y trafodwyd yn gynharach, nod y gwerthusiad yw asesu:

- pa un a yw Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi arwain at wasanaethau cyhoeddus gwell a chanlyniadau gwell ar gyfer dinasyddion;
- sut mae'r dulliau o weithredu a rheoli'r Prosiect wedi cyfrannu at y canlyniadau hyn;
- pa un a yw'r Prosiect, a sut mae'r Prosiect yn cyfleu ac yn lledaenu dysgu o'r prosiectau cyflawni, yn genedlaethol ac yn lleol; a
sut mae'r Prosiect wedi gwella integreiddio'r trydydd sector a Byrddau Gwasanaethau Lleol; pa un a yw hyn wedi arwain at wasanaethau a chanlyniadau gwell, ac a yw'r cynnydd hwn yn gynaliadwy.

Gwasanaethau cyhoeddus gwell a chanlyniadau gwell ar gyfer dinasyddion

8.3 Er mai nod y Prosiect yn y pen draw yw arwain at wasanaethau cyhoeddus gwell a chanlyniadau gwell ar gyfer dinasyddion, mae'r gwerthusiad wedi dangos mai mewn lleiafrif bychan o brosiectau yn unig y gwelwyd tystiolaeth bendant o'r effeithiau hyn. Roedd y rhanddeiliaid cenedlaethol a gafodd eu cyfweld gennym yn 2013 yn cydnabod y byddai prosiectau'n canolbwyntio ar wneud gwelliannau i brosesau i gychwyn, fel cyfathrebu gwell a mwy o allu ymhlith partneriaethau, cydweithredu ac ymgysylltu â dinasyddion.

8.4 Roedd hyn yn gyson â'r ddamcaniaeth newid yr ydym yn ei rhoi ar brawf ac yn ei datblygu drwy'r gwerthusiad. Cododd rhanddeiliaid a gafodd eu cyfweld

gennym yn 2014 bryderon nad oes mwy o dystiolaeth o effeithiau tua diwedd y Prosiect a ariannwyd, gan fod prosiectau cyflawni wedi nodi eu canlyniadau disgwylidig wrth gyflwyno cais.

- 8.5 Roedd rhanddeiliaid cenedlaethol yn pryderu nad yw prosiectau cyflawni yn gyffredinol wedi pennu canlyniadau meintiol clir ar gyfer eu prosiectau ac mae hynny wedi golygu ei bod hi'n anodd asesu pa wahaniaeth y mae'r Prosiect wedi ei wneud mewn gwirionedd. Mae'n anodd mesur y gwerth a ychwanegir gan y prosiectau oherwydd newidiadau mewn cyd-destun ac amwysedd pennu mesurau ar gyfer canlyniadau prosesau (e.e. sut mae mesur cydlynu gwell, arweinyddiaeth, mwy o gyfnewid gwybodaeth, etc.). Ond gall fod modd asesu'r newidiadau hyn yn ansoddol.
- 8.6 Yng nghyfnodau cychwynnol y Proiect, roedd cysylltiad agos rhwng paramedrau asesu'r gwerthusiad a dangosyddion WEFO (gweler Tabl 1.1). O 2011, wrth i ddiwygio gwasanaethau cyhoeddus ddechrau dod yn fwyfwy amlwg ym maes polisi, mae pwysigrwydd canlyniadau wedi cael ei alinio'n raddol â datblygiad damcaniaethau newid lleol, er mwyn symud y tu hwnt i wirio a gyflawnwyd allbynnau, ac annog dysgu ynghylch 'beth sy'n gweithio, i bwy, ym mha amgylchiadau a pham'.
- 8.7 Ym mwyafrif yr astudiaethau achos, ni chyflwynwyd mesurau canlyniadau i bennu'r manteision i ddinasyddion (buddiolwyr uniongyrchol, defnyddwyr gwasanaeth neu'r boblogaeth ehangach) ar ddechrau'r prosiect, felly mae wedi bod yn anodd penderfynu ar 'lwyddiant' ar lawr gwlad.
- 8.8 Er gwaethaf y diffyg mesurau, data monitro a chanfyddiadau o werthusiadau lleol, mae dau brif ffactor sy'n ei gwneud hi'n anodd canfod newid yn y canlyniadau ar gyfer dinasyddion: (a) amseru - mae gwelliannau i rai canlyniadau, megis statws iechyd, yn debygol o gymryd rhai blynyddoedd i'w cyflawni, ymhellach na'r cyllid sy'n cael ei ddarparu gan brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop o bosibl; a (b) priodoli - mae'n anodd arwahanu effaith y prosiect cyflawni oddi wrth ffactorau eraill a gwybod beth fuasai'r gwrthffeithiol. Mae'n bosibl, er enghraifft, y gallai toriadau i wariant cyhoeddus wneud mwy na diddymu effeithiau buddiol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop.

- 8.9 Ar ben hynny, mae rhai prosiectau cyflawni, megis astudiaeth achos Cydweithredu TGCh Gogledd Cymru neu brosiect Gwasanaethau Cyfreithiol Gogledd Cymru, yn canolbwyntio ar 'swyddogaethau ystafell gefn' yn hytrach na gwasanaethau sy'n wynebu'r dinesydd (fel gwybodaeth a chyingor neu ofal cymdeithasol). Yn ôl rhanddeiliaid cenedlaethol, nodweddid y mathau hyn o brosiectau fel rhai sy'n cynhyrchu arbedion effeithlonrwydd yn hytrach na chanlyniadau uniongyrchol i ddinasyddion. (Er y gellid dadlau bod modd ailfuddsoddi arian a ddeuai i law yn sgîl arbedion o'r fath, efallai bod hynny'n llai tebygol o ystyried y gostyngiadau presennol mewn gwariant cyhoeddus.)
- 8.10 Mae Arolwg Cymru Gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus yn nodi bod y Prosiect yn creu newidiadau mewn prosesau y gellid disgwyl yn rhesymol iddynt arwain at welliannau mewn gwasanaethau cyhoeddus a chanlyniadau yn y dyfodol. Roedd ymatebwyr o brosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn fwy cadarnhaol ynglŷn â'r graddau y maent yn bodloni'u hamcanion (h.y. nodau prosiectau) na'u cymheiriaid o bartneriaethau eraill. Fodd bynnag, prosesau oedd llawer o'r nodau yr holwyd yn eu cylch gan yr arolwg (e.e. rhannu gwybodaeth, sicrhau cyllid allanol). Er y credai 43% o brosiectau cyflawni Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop eu bod yn cael llwyddiant o ran cyflawni gwasanaethau gwell (o gymharu â 30% gan bartneriaethau eraill), mae'n anodd gwybod pa mor benodol yr oedd y canlyniadau dymunol, graddau'r cynnydd (e.e. faint yn well?) neu p'un a yw'r gwelliannau hyn yn trosi yn ganlyniadau gwell ar gyfer dinasyddion oherwydd absenoldeb mesurau allanol yn dilysu'r math hwn o ymateb.
- 8.11 Mynegodd rhanddeiliaid cenedlaethol bryderon ynghylch a oedd y prosiectau cyflawni'n ddigon arloesol ac yn gallu sbarduno newid systemau, sydd yn codi cwestiynau hefyd ynglŷn â ph'un a fyddant yn y pen draw yn ysgogi canlyniadau gwell ar gyfer dinasyddion.
- 8.12 Mae canfyddiadau'r astudiaethau achos yn gyson â'n damcaniaeth newid, yn gymaint â bod prosesau cydweithredol ac ymgysylltu â dinasyddion yn angenrheidiol (er nad yn ddigonol o angenrheidrwydd) ar gyfer cyflawni gwasanaethau gwell. Fodd bynnag, maent yn awgrymu y cymer amser i welliannau o ran 'gallu' a 'newid sefydliadol' gynhyrchu 'gwelliant i

wasanaethau' ac efallai na ddigwydd hyn o fewn cyfnod oes y prosiectau sy'n cael eu hariannu gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop.

- 8.13 Ymhellach, mae'n bosibl y bydd y canlyniadau (neu'r allbynnau) a gyflawnir yn llai uchelgeisiol na'r disgwyl gwreiddiol.
- 8.14 Er enghraifft, llwyddodd Prosiect Cyflawni Cydweithredu TGCh Gogledd Cymru i gyflawni arbedion cost drwy nifer o'r is-brosiectau er gwaetha'r broses hir o osod trefniadau caffael ymhlith partneriaid amrywiol. Fodd bynnag, canfu'r astudiaeth achos, er bod y prosiect cyflawni hwn wedi cryfhau cydweithredu ym maes TGCh ar draws y rhanbarth, nid arweiniodd at wasanaeth integredig yn cael ei rannu a hyrwyddodd y costau a arbedwyd i'r eithaf. Byddai angen mwy o ymrwymiad a pharodrwydd gan arweinwyr strategol i alluogi partneriaid i integreiddio timau a rhannu asedau yn y dyfodol, yn ogystal â phwysleisio buddion ar gyfer dinasyddion o fewn y prosiect.
- 8.15 Daw'r canfyddiadau â ni i'r casgliad bod cryn ffordd i fynd eto cyn y gall y gwerthusiad asesu a yw Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi arwain at wasanaethau cyhoeddus gwell a chanlyniadau gwell ar gyfer dinasyddion (er bod eithriadau fel y Tîm o Amgylch y Teulu yn Abertawe a Chysylltu Teuluoedd ym Mhen-y-bont ar Ogwr), ac mae cwestiynau ynghylch a fydd modd dangos y canlyniadau hyn.
- 8.16 Bydd yn bwysig parhau i archwilio'r mater hwn a cheisio nodi'r cyfryw ganlyniadau yn ystod cyfnod crynodol y gwerthusiad yn ogystal ag asesu i ba raddau y mae rheolaeth y Prosiect wedi cyfrannu at y rhain. Wrth wneud hyn, byddwn yn tynnu ar ganfyddiadau ail don Arolwg Cymru Gyfan ac yn adolygu trefniadau Byrddau Gwasanaethau Lleol a chynghorau ar gyfer cefnogi prosiectau cyflawni yn y dyfodol, a gwelliannau gwasanaeth cysylltiedig i nodi'r dulliau parhau posibl a ddylai arwain at well canlyniadau.

Prosesau gweithredu a rheoli

- 8.17 Ail fater allweddol i'r gwerthusiad yw dadansoddi sut y mae'r ffyrdd o weithredu a rheoli'r Prosiect wedi cyfrannu at wasanaethau cyhoeddus gwell a chanlyniadau gwell ar gyfer dinasyddion.

8.18 Mae ymchwil flaenorol wedi dangos bod sail dda i gredu y gall cydweithredu wella gwasanaethau cyhoeddus mewn tair prif ffordd, sef:

- dod ag ystod o asiantaethau sy'n meddu ar sgiliau ac adnoddau cydategol at ei gilydd;
- galluogi gwasanaethau mwy 'cydgysylltiedig' sy'n cynhyrchu canlyniadau gwell ar gyfer dinasyddion; a
- lleihau dyblygu rhwng asiantaethau sy'n eu galluogi i wneud arbedion cost.

8.19 Mae nifer o ffactorau sy'n helpu hwyluso cydweithredu effeithiol, yn cynnwys arweinyddiaeth, rheoli partneriaethau a'r perthnasoedd sy'n rhan ohonynt yn fedrus a darparu cyllid, cyngor a chymorth allanol. Rydym wedi adlewyrchu'r rhain yng ngholofn 'mewnbynnau' y ddamcaniaeth newid sy'n sail i'r fframwaith gwerthuso.

8.20 Mae Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn anelu at alluogi cydweithredu trwy ddarparu'r math hwn o gymorth yn union. Mae wedi cynnig:

- cyllid ar gyfer prosiectau cyflawni;
- adnoddau i alluogi partneriaethau i gyflogi rheolwyr prosiectau;
- cyngor, cymorth a rhannu arfer da, yn cael eu hwyluso gan dîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop; a
- gallu i'r trydydd sector trwy ariannu swyddi ychwanegol (Swyddogion Creu'r Cysylltiadau) ym mhob cyngor gwirfoddol sirol mewn ardaloedd cydgyfeirio.

8.21 Adroddodd dwy ran o dair o'r ymatebwyr i'r arolwg na fyddai eu prosiect wedi digwydd heb gyllid o Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae'r adnoddau wedi cyflymu cydweithredu a galluogi partneriaid i gyflawni canlyniadau yn gynharach nag fel arall. Roedd yr ymatebion hyn yn ategu canfyddiadau'r astudiaethau achos, oedd yn aml yn datgan na fyddai eu prosiect wedi mynd rhagddo heb gyllid allanol, yn arbennig yng nghyd-destun cyfredol toriadau i gyllidebau sector cyhoeddus.

8.22 Roedd yr ymatebion i'r arolwg yn awgrymu hefyd bod prosiectau cyflawni yn cael eu hariannu a'u cefnogi'n well na phartneriaethau eraill (mwy strategol o bosibl), a gwelir bod ganddynt fwy o botensial ar gyfer annog dysgu, dod â

sgiliau ac adnoddau at ei gilydd o sefydliadau gwahanol, ymgysylltu ag amrywiaeth eang o randdeiliaid a mynd i'r afael â materion 'trawsbynciol'.

- 8.23 Mae'r rhan fwyaf o gyllid Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop i brosiectau cyflawni wedi'i ddefnyddio i gyflogi rheolwyr prosiectau. Mae canfyddiadau'r arolwg yn awgrymu bod y lefel cynnydd a gyflawnwyd hyd yma wedi elwa'n fawr ar rôl rheolwyr prosiectau. Maent wedi galluogi partneriaid lleol i gyflawni canlyniadau canolraddol fel cytundebau cydweithredu ac ailstrwythuro sefydliadol yn ogystal â gwella rhannu gwybodaeth ar draws partneriaid.
- 8.24 Mae tystiolaeth o'r astudiaethau achos yn cadarnhau pwysigrwydd rheolwyr prosiectau sydd ag amser wedi'i neilltuo i alluogi'r partneriaethau i gyflawni'r nodau hyn, trwy ddefnyddio sgiliau i gydgyssylltu a rheoli prosiectau, meithrin perthynas gydag ystod eang o bartneriaid, a hwyluso trosglwyddo gwybodaeth rhwng unigolion a sefydliadau.
- 8.25 Mae ein cyfosodiad wedi nodi saith thema graidd ar draws ein hastudiaethau achos. Dyma'r prif elfennau sy'n penderfynu i ba raddau mae prosiect yn gwneud cynnydd o ran cydweithredu a chyflawni canlyniadau gwasanaeth a/neu broses, ac maent yn cynnwys:
- natur y cydweithredu;
 - safle'r prosiect mewn sefydliad;
 - rôl rheolwr y prosiect;
 - sut mae gwybodaeth yn cael ei rhannu;
 - arweinyddiaeth a rôl y Bwrdd Gwasanaethau Lleol;
 - gosod canlyniadau uchelgeisiol a realistig; a
 - chynaliadwyedd y prosiect.
- 8.26 Mae tîm cenedlaethol Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi chwarae rhan werthfawr yn cefnogi'r Bwrdd Cyngori a chysylltu â phrosiectau cyflawni. Mae'r prosiectau hyn yn cael cyfarfodydd adolygu bob chwe mis gyda'r tîm cenedlaethol, ac maent hefyd wedi cael cyngor a chymorth gan y tîm ar werthuso. Fodd bynnag, mae profiad o gyflawni'r rôl hon wedi amlygu'r angen i adeiladu gallu gwerthuso a sgiliau dadansoddi Byrddau Gwasanaethau Lleol yn fwy cyffredinol. Byddai

hyn yn galluogi dull mwy strategol, yn seiliedig ar dystiolaeth, o nodi canlyniadau, fel y trafodwyd uchod, yn ogystal â chynllunio prosiectau a rheoli perfformiad.

Dysgu o'r prosiectau cyflawni

- 8.27 Disgwylir i Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop gynhyrchu dysgu a allai helpu i wella cyflwyno gwasanaethau prif ffrwd trwy gydweithredu ac, yn ei dro, gyfrannu at well canlyniadau i ddinasyddion.
- 8.28 Dangosodd canlyniadau'r arolwg fod Byrddau Gwasanaethau Lleol a Byrddau Partneriaethau Rhanbarthol yn cael eu gweld fel y ddau sefydliad a oedd â'r effaith fwyaf o ran galluogi dysgu a newid wrth gyflawni'r prosiect (fe wnaeth 38% o ymatebwyr eu sgorio fel sefydliadau sydd wedi 'galluogi dysgu a newid yn fawr' o gymharu â 30% ar gyfer Llywodraeth Cymru a 28% ar gyfer y sector gwirfoddol / trydydd sector).
- 8.29 Fodd bynnag, nid oedd canlyniadau'r dysgu hwn yn glir o'r arolwg, ac mae'r dystiolaeth yn bwrw amheuaeth ynghylch effeithiolrwydd trosglwyddo gwybodaeth ddealliedig neu benodol gan fod tua hanner yr ymatebwyr i'r arolwg wedi sôn am rwystrau rhag dysgu a newid yn digwydd yn sgîl 'diwylliannau sefydliadol gwahanol' (58%) a 'diffyg amser' (45%).
- 8.30 Mae cofnodion digwyddiadau dysgu 2014 a'r dadansoddiad o'r astudiaethau achos yn cefnogi canfyddiadau'r arolwg ac yn dangos bod dysgu, o fewn prosiectau, yn gyffredinol wedi digwydd yn anffurfiol wrth i gydweithwyr weithio ar y cyd am y tro cyntaf, a 'dysgu oddi wrth ei gilydd'. Gall y dysgu dealliedig hwn ddigwydd yn hwylus ac yn naturiol, ond mae'n fregus gan ei fod yn dibynnu ar unigolion ac yn annhebygol o gael ei gynnal heb seilwaith.
- 8.31 Y tu allan i'r digwyddiadau dysgu, mae dysgu rhwng prosiectau wedi digwydd pan fu cyfle, wrth i Lywodraeth Cymru greu cysylltiad rhwng prosiectau, neu wrth iddynt gwrdd a dod i gysylltiad â'i gilydd. Mae'r math hwn o ddysgu ad hoc yn hawdd ei drefnu, ond gan nad oes strwythur na chofnod o'r dysgu sy'n digwydd, gellir colli'r dysgu, ac mae'n annhebygol o fod ar gael yn ehangach i brosiectau a gweithwyr proffesiynol eraill.
- 8.32 Felly, er bod y prosiectau cyflawni, mewn rhai achosion, yn profi dulliau arloesol o gyflawni gwasanaeth penodol, nid yw'r dysgu o'r prosiectau hyn yn

cael ei ledaenu'n systematig ar hyn o bryd ar draws Cymru (a'r tu hwnt), naill ai gan y prosiectau cyflawni eu hunain neu gan dîm cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop.

- 8.33 Mae cyfleoedd i dîm cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop weithio'n agosach gyda'r tîm polisi Byrddau Gwasanaethau Lleol (maent fel ei gilydd yn rhan o Is-adran Partneriaethau Llywodraeth Leol), i annog Byrddau Gwasanaethau Lleol i gefnogi prosiectau cyflawni a dysgu oddi wrthynt mewn modd prydlon, amserol. Heb y gefnogaeth hon, mae'n debygol y bydd prosiectau a Byrddau Gwasanaethau Lleol yn canolbwyntio mwy ar reoli prosesau nag ar gyflawni canlyniadau.
- 8.34 Canfu trafodaeth a hwyluswyd ynghylch 'beth sy'n gweithio' (wrth gyflawni canlyniadau) yn y digwyddiadau dysgu yn 2014 fod prosiectau cyflawni wedi nodi nifer o ffactorau galluogi cyffredin, yn arbennig:
- arweinyddiaeth gref, gan rywun sydd â'r awdurdod a'r hygyrddedd i ymgysylltu â phartneriaid a'u sbarduno i weithredu;
 - cyfranogiad gweithredol gan bartneriaid, nid 'ymuno' goddefol yn unig; ac
 - amcanion clir a rennir sy'n rhwymo'r holl bartneriaid i weithredu.
- 8.35 Yng nghamau terfynol y gwerthusiad byddwn yn edrych yn fanylach ar y rôl mae dysgu wedi'i chwarae wrth gefnogi prosiectau i gyflawni eu canlyniadau.
- 8.36 Mae rhanddeiliaid cenedlaethol wedi dweud eu bod yn awyddus i'r prosiectau cyflawni roi prawf ar ddulliau arloesol, cydweithredol o gyflawni canlyniadau blaenoriaeth, gan roi pwyslais arbennig ar y canlynol:
- cynyddu ymgysylltiad dinasyddion;
 - mynd i'r afael ag anghydraddoldebau; a
 - chyflawni cynaliadwyedd amgylcheddol.
- 8.37 Mae canlyniadau'r arolwg a'r astudiaethau achos yn bwrw amheuaeth ar i ba raddau mae prosiectau cyflawni wedi cynyddu ymgysylltiad dinasyddion, wedi mynd i'r afael ag anghydraddoldebau, neu wedi hybu cynaliadwyedd amgylcheddol yn benodol. Fodd bynnag, mae ymgysylltiad dinasyddion, yn arbennig, wedi bod yn rhan bwysig o nifer o astudiaethau achos, ac rydym yn deall bod y tair thema wedi'u cynnwys yn rownd 2014 o ymweliadau

cydymffurfiaeth. Rydym yn awgrymu bod Llywodraeth Cymru yn gwneud y blaenoriaethau hyn yn gliriach ar gyfer prosiectau a ariannir gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop yn y dyfodol, a thrafod y ffordd orau o grisialu cynnydd ar ddull cydweithredol o ymdrin â'r materion trosfwaol hyn.

Integreiddio'r trydydd sector a Byrddau Gwasanaethau Lleol

- 8.38 Pwysleisiodd rhanddeiliaid cenedlaethol bwysigrwydd cynyddu gallu'r trydydd sector i ymgysylltu â gwaith partneriaeth, a chyfrannu at drawsnewid gwasanaethau cyhoeddus. Fodd bynnag, datgelodd canfyddiadau ein harolwg mai dim ond chwarter o'r ymatebwyr i'r arolwg oedd yn teimlo mai prif ffocws eu prosiectau oedd cynyddu rôl y trydydd sector wrth gyflwyno gwasanaethau. Roedd gan yr un gyfran o brosiectau cyflawni (sef 30%, a oedd yn is nag ar gyfer partneriaethau eraill), ffocws ar gynnwys dinasyddion mewn penderfyniadau ynglŷn â darparu gwasanaethau, gweithgaredd a hwylusir yn aml gan sefydliadau trydydd sector.
- 8.39 Dangosodd cyfweiliadau â rhanddeiliaid cenedlaethol yn 2013 ganfyddiad cyffredinol fod diffyg gallu yn aml ymhlith sefydliadau'r trydydd sector i ymgysylltu'n llawn â phrosiectau cyflawni, a hynny'n rhannol oherwydd natur ranedig y sector a gwrthdaro rôl posibl a/neu ddryswch rhwng rolau eiriol a chyflawni. Bydd tystiolaeth o werthusiad Creu'r Cysylltiadau yn ddefnyddiol o ran archwilio pa un a yw gallu wedi'i wella.
- 8.40 Codwyd cwestiynau hefyd ynglŷn â rôl bosibl dinasyddion drwy'r trydydd sector mewn cydweithredu rhanbarthol, a pha un a yw'n bosibl dod â gwasanaethau'n agosach at ddinasyddion ar yr un pryd â chyflawni darbodion maint.
- 8.41 Roedd y rhai a gafodd eu cyfweld yn yr ail rownd yn meddwl bod y Prosiect wedi arwain at well ymwneud ac integreiddio i'r trydydd sector erbyn 2014, er nad oedd hynny'n amlwg ond yn y prosiectau cyflawni a oedd naill ai'n cael eu harwain gan y trydydd sector (fel Broceriaid Trydydd Sector yng Ngorllewin Cymru) a/neu a oedd yn dibynnu'n helaeth ar y trydydd sector i'w cyflawni (e.e. Hedfan a Powering Up yn Ne-ddwyrain Cymru a FIT yn y Gogledd).
- 8.42 Gwnaed y sylw hefyd nad oes fawr ddim rôl i'r trydydd sector yn rhai o'r prosiectau sy'n ymwneud yn llai â chanlyniadau dinasyddion ac yn fwy â

gwelliannau swyddfa gefn a newid mewnol, fel y prosiectau Gwasanaethau Cyfreithiol a Chydweithredu TGCh yng ngogledd Cymru.

- 8.43 Yn gyffredinol, roedd barn bod angen cynnwys y trydydd sector lleol yn llawn wrth ddylunio gwasanaeth cydweithredol – yn ogystal â'i gyflwyno – ac nid yw hynny'n digwydd gymaint ag y dylai ar draws y Prosiect. Lle roedd rhanddeiliaid cenedlaethol yn ymwybodol o achosion lle roedd y cydweithredu wedi gwella (rhwng cyrff sector cyhoeddus yn ogystal â chyda'r trydydd sector), roedden nhw'n awyddus bod hynny'n cael ei wreiddio mewn Byrddau Gwasanaethau Lleol a chynlluniau integredig sengl, ac yn cwestiynu i ba raddau mae swyddogion cymorth Byrddau Gwasanaethau Lleol a swyddogion Creu'r Cysylltiadau yn gweithio gyda rheolwyr prosiectau cyflawni i'r diben hwn.
- 8.44 Yng nghyfnod crynolod y gwerthusiad, rydym eisiau deall pa mor effeithiol fu'r cyfryw brosesau a beth fu natur eu heffaith. Bydd canfyddiadau gwerthusiad Creu'r Cysylltiadau yn fuddiol i'w defnyddio mewn perthynas â'r pwynt hwn yn ogystal â defnyddio gwerthusiadau lleol e.e. Tîm o Amgylch y Teulu yn Abertawe a Cysylltu Teuluoedd ym Mhen-y-bont ar Ogwr.

Argymhellion

- 8.45 Isod rydym yn cyflwyno cyfres o argymhellion i Lywodraeth Cymru a'i phartneriaid eu hystyried er mwyn ymdrin â'r materion hyn mewn modd sy'n mwyafu ac yn lledaenu'r dysgu o'r Prosiect.
- i. Yn ein hadroddiad interim, ein hargymhelliad oedd bod Bwrdd Cyngori a thîm prosiect cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop yn parhau i weithio gyda Byrddau Gwasanaethau Lleol ac arweinyddion prosiectau i ganfod canlyniadau, mesur effeithiau a helpu i ddatblygu damcaniaethau newid lleol er mwyn deall sbardunau a galluogwyr cydweithredu effeithiol. Wrth gydnabod bod Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi dod i ben i bob pwrpas, rydym yn teimlo y dylai Llywodraeth Cymru estyn yr argymhelliad hwn i **weithio gyda Byrddau Gwasanaethau Lleol/Byrddau**

- Gwasanaethau Cyhoeddus** yn y modd hwn ar fentrau a phrosiectau eraill i ddiwygio gwasanaethau cyhoeddus, yn awr ac yn y dyfodol.
- ii. Lle bo'r dystiolaeth yn awgrymu bod y dull gweithredu a ddatblygwyd gan brosiect neu grŵp o brosiectau'n effeithiol, dylai Llywodraeth Cymru fynd ati i ystyried **a yw'n addas i'w estyn allan** ar gyfer cyflwyno gwasanaethau cenedlaethol, rhanbarthol neu leol.
 - iii. Dylai Llywodraeth Cymru ystyried dylunio a datblygu **rhaglen strwythuredig i adeiladu gallu gwerthusol a dadansoddiadol pob Bwrdd Gwasanaethau Lleol/Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus** er mwyn gwella eu ffocws, ymhlith pethau eraill, ar bennu a dangos canlyniadau, defnyddio Damcaniaethau Newid a sicrhau defnydd o dystiolaeth ansoddol. Dylid cysylltu'r rhaglen hon o adeiladu gallu â chyflawni blaenoriaethau'r Cynllun Integredig Sengl (neu yn y dyfodol, asesiadau/cynlluniau llesiant) a'r syniadau a geir yn y Bil Cenedlaethau'r Dyfodol.
 - iv. Dylai tîm cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop weithio'n agos gyda thîm polisi'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol (sydd fel ei gilydd yn yr Is-adran Partneriaethau Llywodraeth Leol) ac eraill i gytuno ar **raglen ddysgu a lledaenu** i annog Byrddau Gwasanaethau Lleol/Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i gefnogi prosiectau cyflawni (a phrosiectau a mentrau cysylltiedig) a dysgu oddi wrthynt mewn modd prydlon ac amserol. Dylai hyn helpu Byrddau Gwasanaethau Lleol/Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn y dyfodol i ganolbwyntio ar gyflawni canlyniadau a rennir a rhai cytunedig, yn hytrach nag ar reoli prosesau.
 - v. Gan gydnabod bod Bwrdd Cyngori a thîm prosiect cenedlaethol Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi dechrau lledaenu'r dysgu am ganlyniadau a dulliau effeithiol o gydweithredu ar **themâu polisi penodol**, rydym yn argymhell bod y dull hwn yn cael ei ddatblygu ymhellach a'i ehangu yn y dyfodol.
 - vi. Yn benodol, dylai Llywodraeth Cymru sicrhau ei bod yn cipio ac yn lledaenu'r **dysgu a gynhyrchir trwy ddefnyddio cyllid Cronfa Gymdeithasol Ewrop i gyflogi rheolwyr prosiectau cydweithredol**.

Mae'n debygol y gosodir gwerth mawr ar eu sgiliau wrth reoli prosiectau sy'n pontio sawl sefydliad a sector yng ngwasanaethau cyhoeddus Cymru, lle mae rheoli perthnasoedd yn dod yn fwyfwy pwysig er mwyn symud cydweithredu ymlaen.

- vii. Gan fod y dystiolaeth hyd yma yn tystio i effaith amrywiol, dylai Llywodraeth Cymru ystyried sut y gall weithio gyda WCVA ac eraill i annog Byrddau Gwasanaethau Lleol a'u partneriaid i wneud **mwyr i integreiddio'r trydydd sector**, nid dim ond wrth gyflwyno, ond hefyd wrth ddylunio a chynllunio gwasanaethau, lle mae eu mewnbwn yn fwyaf perthnasol, a lle gallai gael yr effaith fwyaf.
- viii. Dylai Llywodraeth Cymru ystyried ymgymryd â **meta-ddadansoddiad o werthusiadau perthnasol**, a/neu gomisiynu un, gan gynnwys Creu'r Cysylltiadau, Swyddogion Cymorth Byrddau Gwasanaethau Lleol, Teuluoedd yn Gyntaf, Caffael Cydweithredol, a Buddsoddi i Arbed, er mwyn canfod gwersi cyffredin ynghylch cydweithredu effeithiol a all arwain at newid systemau a chanlyniadau poblogaeth. Mae cyfle sylweddol i gyfuno dysgu ar draws gwahanol lifoedd ariannu, fel nad yw'r dysgu'n digwydd yn ynysig.
- ix. Yn unol â'i gwaith ymchwil a'i hegwyddorion gwerthuso, dylai Llywodraeth Cymru gytuno sut mae am ddefnyddio canfyddiadau'r gwerthusiad hwn i helpu i sicrhau bod **etifeddiaeth i'r Prosiect**. Yn y cyfnod ar ôl i'r prosiect ddod i ben, dylai Llywodraeth Cymru roi mwy o bwyslais ar ddysgu a rhannu arfer da o'r Prosiect, er mwyn sicrhau bod y gwersi pwysicaf yn dod i'r wyneb ac yn cael eu rhannu. Dylid rhannu'r cyfrifoldeb am wreiddio'r gwersi hyn a gweithredu yn eu sgîl ar draws gwasanaethau cyhoeddus Cymru.
- x. Mae angen hefyd i Lywodraeth Cymru a'r sector cyhoeddus ehangach dderbyn cyfrifoldeb am ledaenu'r **dysgu o werthusiadau eraill** er mwyn cynnal a gwreiddio cydweithredu a llywio diwygio ehangach ar wasanaethau cyhoeddus.

Goblygiadau i gam crynodol y gwerthusiad o Brosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

8.46 Yng nghyfnod terfynol y gwerthusiad, byddwn yn casglu mwy o dystiolaeth i archwilio'r materion a drafodwyd uchod, a byddwn yn gallu cyflwyno canfyddiadau a chasgliadau cadarnach ynglŷn ag effaith Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop ar gyfer yr adroddiad crynodol terfynol, sydd i'w gyflwyno yn haf 2015. Mae camau nesaf y gwerthusiad yn cynnwys hwyluso digwyddiad dysgu terfynol wedi'i fwriadu ar gyfer Byrddau Gwasanaethau Lleol, llunio achosion 'arfer da' ac ailadrodd Arolwg Cymru gyfan o Wasanaethau Cyhoeddus yn 2015.

Cyfeiriadau

- Amion Consulting and Old Bell 3 (2011) *The Evaluation of Communities First*, Cardiff: Welsh Government
- Ashworth R, G. Boyne and T. Entwistle (2010) Theories of public service improvement: an introduction, in R. Ashworth, G. Boyne and T. Entwistle (eds), *Public Service Improvement*, Oxford: Oxford University Press.
- Bate, S.P. and G. Robert (2002) Knowledge management and communities of practice in the private sector: Lesson for modernizing the National Health Service in England and Wales, *Public Administration*, 80(4) pp. 643-663.
- Beecham, J. (2006) *Beyond Boundaries: Citizen centred local services for Wales*. WAG, Cardiff.
- Cabinet Office (2010) *Modernising Commissioning, Increasing the role of charities, social enterprises, mutuals and cooperatives in public service delivery*, London: The Stationery Office.
- Communities and Local Government (2010) *The New Deal for Communities Experience: A final assessment, The New Deal for Communities Evaluation Final report*, Volume 7, London: CLG.
- Connell, J. and A. Kubisch (1998) Applying a Theory of Change Approach to the Evaluation of Comprehensive Community Initiatives: Progress, Prospects and Problems, in K. Fulbright-Anderson, A. Kubisch and J. Connell (eds) *New Approaches to Evaluating Community Initiatives*, vol. 2, Theory, Measurement, and Analysis. Washington, DC: Aspen Institute.
- Cornforth, C. and J. Mordaunt (2011) Organisational Capacity Building: Understanding the dilemmas for foundations of intervening in small- and medium- size charities, *Voluntas*, 22, pp. 428-449.
- Conrad, D.A., S.H. Cave, M. Lucas et al. (2003) Community care networks: linking vision to outcomes for community health improvements, *Medical Care Research*, 60(4), pp. 95-149.
- Currie, G. and O. Suhomlinova (2006) The impact of institutional forces upon knowledge sharing in the UK NHS: the triumph of professional power and the inconsistency of policy, *Public Administration*, 84(1), pp. 1-30.
- Downe, J. (2010) Organisational learning in R. Ashworth, G. Boyne and T. Entwistle (eds), *Public Service Improvement*, Oxford: Oxford University Press.

- Fawcett, S.B., V.T. Francisco, A. Paine-Andrews and J.A. Schultz (2000) A model memorandum of collaboration: a proposal, *Public Health Reports*, 15, May-June, 175-90.
- IPC (2013) Local evaluation of Team Around the Family-Swansea, draft report, Institute for Public Care, Oxford Brookes University.
- Klijn, E.H., B. Steijn and J. Edelenbos (2010) The impact of network management on outcomes in governance networks, *Public Administration*, 88:4, pp.1063-82.
- Kickert, W.J.M, Klijn, E.H. and Koppenjan, J.F.M. (eds.) (1997) *Managing Complex Networks*, London: Sage.
- Martin, S, J. Downe, T Entwistle and V. Guarneros-Meza (2011) Learning to Improve: an independent assessment of Welsh Government's policy for local government - second report, Cardiff: Welsh Government.
- Martin, S, J. Downe, T. Entwistle and V. Guarneros-Meza (2013) Learning to Improve: an independent assessment of Welsh Government's policy for local government - final report. Cardiff: Welsh Government.
- Milbourne, L. and U. Murray (2011) Negotiating Interactions in State-Voluntary Sector Relationships: Competitive and Collaborative Agency in an Experimental Workshop, *Voluntas*, 22, pp. 70-92.
- Old Bell 3 (2014) Independent evaluation of WCVA's 'Making the Connections' Project: baseline and initial progress report, Cardiff: Welsh Government.
- Peters, G. and J. Pierre (1998) Governance without Government? Rethinking Public Administration, *Journal of Public Administration Research Theory*, 8(2), pp. 223-43.
- Provan, K.G. and B.H. Milward (1995) A Preliminary Theory of Interorganizational Network Effectiveness, *Administrative Science Quarterly* 40:1, pp 1-33.
- Rashman, L. and J. Hartley (2002) Leading and learning? Knowledge transfer in the Beacon Council Scheme, *Public Administration*, 80(3), pp. 523-542.
- Rees, J, D. Mullins and T. Bovaird (2012) *Third Sector Partnerships for Public Service Delivery: an evidence review*, Working Paper 60, Third Sector Research Centre, University of Birmingham and University of Southampton.
- Rhodes, R.A.W. (1997) *Understanding governance*, Buckingham: Open University.
- Simpson, J. (2011) *Local, Regional, National: What services are best delivered where? A Report to Carl Sargeant AM, Minister for Social Justice and Local Government*, Cardiff: Welsh Government.

- Sorensen, E. and J. Torfing (eds.) (2007a) 'Introduction' in E. Sorensen and J. Torfing (eds.) *Theories of democratic network governance*, Basingstoke: Palgrave-Macmillan.
- SQW Consulting (2006) *A rough guide to neighbourhood management. Neighbourhood Management Pathfinders National Evaluation*, London: Communities and Local Government Ministry.
- Sullivan, H. and C. Skelcher (2002) *Working across boundaries*, Basingstoke: Palgrave: Macmillan
- Taylor, M. (2003) *Public Policy in the Community*, Basingstoke: Palgrave-Macmillan
- Teasdale, S., Alcock, P. and Smith, G. (2012) 'Legislating for the big society? The case of the Public Services (Social Value) Bill', *Public Money and Management*, 32 (3), pp. 201-208.
- Turrini, A., D., D. Cristofoli, F. Frosini and G. Nasi (2010) Networking Literature about Determinants of Network Effectiveness, *Public Administration*, 88: 2 pp 528-550.
- Wales Audit Office (2010) *A Picture of Public Services: Financial challenges facing public services and lessons learnt from our work*, March 2010, Cardiff, WAO.
- Welsh Assembly Government (2009) *Better outcomes for Tougher Times: the Next Phase of Public Service Improvement*, Cardiff: WAG.
- Welsh Assembly Government (2010a) *Setting the Direction: Primary and Community Strategic Delivery Programme*, Cardiff: WAG
- Welsh Government (2012a) *Patient's Voice for Wales: Proposals Following the Review of Community Health Councils - Consultation Document*, Cardiff: WG.
- Welsh Government (2012b) *Shared Purpose – Shared Delivery. Guidance on integrating Partnerships and Plans*, Cardiff: Welsh Government.
- Welsh Government (2014) *Commission on Public Service Governance and Delivery*, Cardiff: Welsh Government.

Atodiad 1. Damcaniaeth Newid sy'n Ymwneud â Dysgu

Sail Resymegol	Mewnbynnau	Gweithgareddau	Allbynnau	Canlyniadau	Effaith
Gwerthusiad o brosesau cwestiwn 2: • “[i ba raddau] Mae gwybodaeth a hysbysrwydd yn cael eu cynhyrchu, eu cyfleu, eu lledaenu ac y dysgir oddi wrthynt?” Rydym eisiau deall sut mae'r prosiect yn annog dysgu: • Gan unigolion • O fewn timau / grwpiau mewn sefydliadau partner • O fewn sefydliadau partner • Rhwng sefydliadau partner • Rhwng haenau'r llywodraeth Dymuniad y prosiectau i ddysgu oddi wrth ei gilydd. Gwerthusiadau lleol a chenedlaethol ategol sy'n creu'r cwmipas ar gyfer: • Dysgu rhwng prosiectau yn genedlaethol • Dysgu rhwng prosiectau ar sail ddaearyddol / thematig • Dysgu rhwng y gwerthusiadau lleol a chenedlaethol Dibynnir yn llwyr ar ddysgu fel y prif fecanwaith ar gyfer trosglwyddo arfer da?	Tîm Prosiect Byrddau Gwasanaethau Lleol Cronfa Gymdeithasol Ewrop Arweinydd dysgu yn yr isadran diwygio gwasanaethau cyhoeddus Arweinwyr/hyrwyddwyr dysgu eraill yn LLC Tîm gwerthuso Arweinwyr prosiectau cyflawni [- sut mae rôl / hynafedd arweinwyr prosiectau'n effeithio ar allu / tebygolrwydd dysgu?] Arweinwyr prosiectau dysgu lleol (ddim yn ofynnol ond gallant ddod i'r amlwg yn lleol) Y galw am ddysgu – pa lefel o alw sydd? A oes angen / cwmipas i gynyddu'r galw? Galluogwyr dysgu posibl [- i ba raddau y maent yn eu lle yn genedlaethol / lleol?] • Arweinyddiaeth • Hyrwyddwyr • Cysylltiadau cymdeithasol • Diwylliant sefydliadol • Technoleg (fel ffordd o wneud cysylltiadau) Cyfleoedd a fforymau ar gyfer dysgu wedi'u hwyluso	Gweithgareddau i hyrwyddo dysgu. Y gwerthusiad: - Digwyddiadau dysgu - Gwefan - Nodiadau dysgu Hwyluso cysylltiadau rhwng prosiectau gan Lywodraeth Cymru – materion cyffredin negeseuon e-bost Cyfarfodydd rheolwyr prosiectau rhanbarthol Hyrwyddo gweithgareddau hyfforddi ehangach i'r prosiectau gan Lywodraeth Cymru Gweithgareddau gwerthuso lleol Prosiectau yn cysylltu ac yn dysgu oddi wrth ei gilydd Ymweliadau gan Weinidogion â phrosiectau cyflawni addawol	<u>Lledaenu gwybodaeth yn well</u> Rhannu gwybodaeth am ddefnyddwyr gwasanaethau rhwngartneriaid Gwybodaeth am rôl gyfredol a rôl bosiblartneriaid yn cael ei rhannu ar draws yartneriaeth Gwybodaeth am ymyriadau effeithiol yn cael ei rhannu rhwng ardaloedd Gwybodaeth am y trydydd sector lleol yn cael ei rhannu ganartneriaid lleol Adroddiadau gwerthuso lleol/astudiaethau achos ac adroddiadau blynyddol Allbynnau gwerthuso cenedlaethol <u>Cynnydd mewn gwybodaeth</u> [Angen archwilio ymhellach beth sy'n ddealedig ac yn benodol] Mae ganartneriaid fwy o ddealltwriaeth o'u defnyddwyr gwasanaethau – trwy gydweithredu a rhannu gwybodaeth	<u>Canlyniadau canolradd</u> Mae ganartneriaid fwy o wybodaeth am rolau ei gilydd - a photensial i chwarae rhan fwy Mae ganartneriaid a'rartneriaeth gyfan fwy o wybodaeth am rôl bresennol a rôl bosiblartneriaid Mae gan y trydydd sector fwy o wybodaeth am Fyrddau Gwasanaethau Lleol a phartneriaethau eraill <u>Agweddau wedi newid</u> Mae gwasanaethau cyhoeddus yn ystyried y trydydd sector fel partner allweddol o ran cyflwyno Agweddau wedi newid at ddinasyddion – fel cyd-ddylunwyr /cyd-gynhyrchwyr gwasanaethau, nid derbynyddion goddefol Agweddau wedi newid o fewn gwasanaethau cyhoeddus at rannau eraill o'r un gwasanaeth /gwasanaethau eraill – gwelir felartneriaid posibl nid seilo ar wahân <u>Ymddygiadau wedi newid</u> Gwasanaethau cyhoeddus yn partneru'n rhagweithiol gyda'r trydydd sector i fynd i'r afael ag anghenion lleol	Mae gwasanaethau cyhoeddus yn cael eu trawsnewid drwy gydweithredu mwy effeithiol Gwasanaethau cyhoeddus o ansawdd uwch ledled Cymru Gwelliannau amlwg o ran effeithiolrwydd a gwerth am arian mewn gwasanaethau cyhoeddus PARHAU AR Y DUDALEN NESAF...

Sail Resymegol	Mewnbynnau	Gweithgareddau	Allbynnau	Canlyniadau	Effaith
	Rhwystro rhag dysgu – i ba raddau y maent yn eu lle yn genedlaethol / lleol? • diffyg ymddiriedaeth • cymhlethdod sefydliadol • diffyg gallu • agweddau negyddol unigol • anhawster yn nodi pwyntiau dysgu perthnasol a'r gynulleidfa iawn i ledaenu iddi Canlyniadau dysgu/pethau i'w dysgu o brosiectau. Sut cânt eu nodi? Sut ydyn ni'n gwybod beth sy'n werth ei ddysgu yn y lle cyntaf?		Mae gwybodaeth am ymyriadau effeithiol (beth sy'n gweithio ac ati) mewn prosiectau yn cael ei chipio gan Fyrddau Gwasanaethau Lleol a'i rhannu ar draws ffiniau Mae gan bartneriaid fwy o wybodaeth a rennir am y trydydd sector yn lleol Mwy o ymwybyddiaeth Mae gan bartneriaid fwy o ddealltwriaeth o rôl a gallu'r trydydd sector Mae ardaloedd yn fwy ymwybodol o'r potensial ar gyfer cydweithredu ar draws ffiniau Mae partneriaid yn fwy ymwybodol o sut i gysylltu a gweithio gyda'i gilydd Mae partneriaid yn fwy ymwybodol o ddulliau effeithiol y gellid eu haddasu a'u cymhwyso'n lleol	Mae ardaloedd yn cydweithredu ar draws ffiniau ar feysydd sy'n peri pryder iddynt ar y cyd Mae dinasyddion yn gallu cael mynediad gwell at wasanaethau cyhoeddus, ac yn gallu cyfrannu atynt a helpu eu llywio'n well Mae partneriaid yn gweithio gyda'i gilydd ar gyd-gomisiynu a modelau newydd cyflwyno gwasanaethau Tystiolaeth o effeithiolrwydd yn chwarae rhan fwy mewn dylunio gwasanaethau a phrosiectau? Mwy o barodrwydd i dreialu a gwerthuso dulliau newydd cyn eu gweithredu'n llawn? Canlyniadau Byrddau Gwasanaethau Lleol yn darparu seilwaith dysgu cymorth a chyflawni cynaliadwy Mae llai o ddyblygu gweithgareddau a mwy o ddysgu rhwng partneriaid a rhwng ardaloedd lleol a Llywodraeth Cymru Mae'r trydydd sector yn bartner cydnabyddedig ac yn chwarae rhan weithgar mewn Byrddau Gwasanaethau Lleol a grwpiau cynllunio gwasanaethau cyhoeddus eraill Mae Byrddau Gwasanaethau Lleol yn gallu cyflawni prosiectau newid cydweithredol yn well Mae rôl dinasyddion yn llywio, gwella ac asesu perfformiad gwasanaethau cyhoeddus yn	

Sail Resymegol	Mewnbynnau	Gweithgareddau	Allbynnau	Canlyniadau	Effaith
				ddealledig, yn cael ei datblygu a'u hehangu. Mae ALLau a Byrddau Gwasanaethau Lleol yn ymgorffori dulliau cadarnhaol o gydweithredu wrth gyflwyno a dylunio gwasanaethau prif ffrwd	